

Kriminalitetsforebyggelse over for børn og unge under 15 år med anden etnisk baggrund end dansk

Inspirationskatalog til kommunerne

Kriminalitetsforebyggelse over for børn og unge under 15 år med anden etnisk baggrund end dansk

Publikationen er udgivet af
Servicestyrelsen
Edisonsvej 18, 1.
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: servicestyrelsen@servicestyrelsen.dk
www.servicestyrelsen.dk

1. oplag, 2500 stk. 2010
Indhold udarbejdet af Rambøll Management Consulting for Servicestyrelsen.

Download eller bestil rapporten på www.servicestyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra inspirationskatalog med angivelse af kilde.

Digital ISBN:978-87-92031-67-9

EAN 9788792031679

Kriminalitetsforebyggelse
over for børn og unge
under 15 år med anden
etnisk baggrund end dansk

Indhold

1.	Om inspirationskataloget	8
2.	Om kortlægningen	9
3.	6 trin på vej mod forandring	11
	Forandringsteorien er et centralt redskab	11
	Hvordan udarbejder man en forandringsteori?	12
	Trin 1: Gør målgruppen så præcis som muligt	13
	Trin 2: Afklar det overordnede formål med projektet	13
	Trin 3: Formulér virkninger og resultater	13
	Trin 4: Sammenkæd indsatser med resultater og virkninger	14
	Trin 5: Indikatorer gør indsatsen målbar	14
	Trin 6: Formulér succeskriterier	15
4.	Indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge	16
	Målgruppen	16
	Hvad virker?	16
	De overordnede målsætninger for indsatser over for kriminalitetstruede unge	17
	Inspirationskilder	18
	Case A – Netværksmøder i Karlebo Kommune	18
	Case B – SSP-højskole på Indre Nørrebro	22
	Case C – Etniske opsøger unge etniske minoriteter	25
	Case D – Ung i job – et kriminalitetsforebyggende SSP-projekt på Amager	27
	Case E – HardWork – en forebyggende indsats i Københavns Kommune	29
	Case F – Unge i Centrum	32
	Case G – Fredensborg Fædregruppe	35
5.	Indsatser over for børn og unge der pågribes i første kriminalitetshandlinger	38
	Målgruppen	38
	Hvad virker?	38
	De overordnede målsætninger for indsatser over for børn og unge der pågribes i første kriminalitetshandlinger	39
	Inspirationskilder	40
	Case H – Kriminalitetsrådgivning i Center Syd, Århus Kommune	40
	Case I – Hjemmebesøg i Høje-Taastrup, Nakskov, Kolding og Gladsaxe kommuner	42
	Case J – Konfliktmægling i Brøndby, Løgstør, Hillerød, København, Køge, Roskilde, Svendborg og Århus kommuner	44
	Case K – Kriminalpræventivt undervisningsprogram i Distrikt Dalum, Odense Kommune	47
	Case L – Multisystemisk terapi	50
	Case M – FamilieFokus – ambulant familiebehandling	52

6.	Gode råd om implementering	58
	Samarbejde og ledelse i implementeringen	58
	Samspil med eksisterende indsatser	59
	Tydelig arbejdsfordeling og klare spilleregler	59
	Undgå at stemple personer i målgruppen	60
7.	Gode råd til organisering og samarbejde	61
	Tværfagligt samarbejde – et samarbejde om fælles mål	61
	Lokale samarbejdsfora i kommunen	62
	Samarbejdsparter i kommunen	63
	Inspirationskilder	64
	Case N: Gadeteamet – Nørrebro – Et tæt tværfagligt samarbejde mellem frontarbejdere	64
	Case O: Tværfaglig organisering – Hotspot Valby	66
	Case P: Organisering af PSP-samarbejde	70
8.	Gode råd til dokumentation af effekter	73
	Case Q: Informationsportalen i Århus Kommune	74
	Case R: Dokumentation på døgninstitutionen ”Den flyvende Hollænder”	77
9.	Oversigt over kilder i kortlægningen	79
	Centrale erfaringspunkter	79
	Oversigt over kilder	80
	Oversigt over indsatser i inspirationskataloget	80

Bilag 1: Skabelon til udarbejdelse af forandringsteori

1. Om inspirationskataloget

Rambøll Management Consulting (herefter Rambøll) har på vegne af Servicestyrelsen udarbejdet dette katalog som inspiration til kommuner, der ønsker at forstærke indsatsen over for kriminalitetstruede børn og unge under 15 år.

Kataloget fokuserer på indsatser rettet mod to målgrupper:

- Kriminalitetstruede børn og unge under 15 år med anden etnisk baggrund end dansk,
- Børn og unge under 15 år med anden etnisk baggrund end dansk, som gribes i deres første kriminelle handling.

Inspirationskataloget er en guide til, hvordan en kommune går fra planlægning til praksis, når man tilrettelægger en indsats rettet mod kriminelle unge under 15 år med anden etnisk baggrund end dansk.

Kataloget veksler mellem gode råd til at sætte rammerne for planlægningen til helt konkrete cases, der kan tjene som inspiration, når arbejdet skal føres ud i livet.

Inspirationskataloget består af fire dele:

Første del (afsnit 3) præsenterer et værktøj, der sætter fokus på effekten, når man som kommune gennemfører indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge. Værktøjet består af en forandringsteori, der er rammen for at give gode råd til, hvordan kommunerne kan sikre sammenhængen mellem målene for indsatsen og de konkrete aktiviteter.

Anden del (afsnit 4 og 5) beskriver de overordnede erfaringer med, hvad der virker i den forebyggende indsats samt eksempler på, hvordan man konkret tilrettelægger og gennemfører indsatser. Resultaterne af den forudgående kortlægning af tidligere erfaringer bliver gennemgået.

Tredje del (afsnit 6, 7 og 8) giver gode råd og anbefalinger til, hvordan man kommer godt i gang med at udvikle nye projekter. Først præsenteres en række anbefalinger vedrørende implementering af indsatser, dernæst følger gode råd i forhold til at organisere og skabe tværfagligt samarbejde. Endelig følger en række gode råd om at dokumentere effekterne af de indsatser, der er sat i gang.

Fjerde del (afsnit 9) giver inspiration til at søge yderligere viden om indsatser over for kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge. Afsnittet skaber overblik over de centrale indsatser og kilder, der er kortlagt i forbindelse med, at dette inspirationskatalog blev udarbejdet.

2. Om kortlægningen

Inspirationskataloget bygger på en kortlægning af indsatser over for kriminalitetstruede og kriminelle unge. Kortlægningen er gennemført af Rambøll i 2007 og 2010 og har fokuseret på evaluerede indsatser, hvor der er dokumentation for indsatsens virkning i forhold til at forebygge kriminalitet blandt børn og unge under 15 år. Der kan derfor være forskellige kommunale indsatser, som ikke er indeholdt i kataloget, fordi der ikke er foretaget en systematisk evaluering af indsatsen.

Kortlægningen har fokuseret på indsatser over for kriminalitetstruede og kriminelle børn og unge under 15 år, herunder særligt unge med anden etnisk baggrund. Kortlægningen har således søgt at svare på følgende spørgsmål:

Hvilke indsatser er virkningsfulde i forhold til at forebygge eller reducere kriminalitet blandt kriminalitetstruede eller kriminelle unge under 15 år, herunder særligt unge med anden etnisk baggrund?

I det kriminalpræventive arbejde skelnes typisk mellem forskellige typer af indsatser i et kontinuum fra den generelt forebyggende indsats over den specifikt forebyggende indsats til egentlige interventioner.

- Den generelle, forebyggende indsats retter sig mod en bred målgruppe. Det kan eksempelvis være den kriminalpræventive undervisning om vold, graffiti og butikstyveri på skolerne. Fælles for denne type af indsats er, at man undgår stempling og stigmatisering, da indsatsen er rettet mod en bredere målgruppe end unge med en bekymrende adfærd. Denne del af indsatsen *indgår ikke* i kortlægningen.
- Den specifikt forebyggende indsats er rettet mod unge med en bekymrende adfærd. Det kan være unge, der er marginaliseret i forhold til lokalsamfundet, unge der har venner fra kriminelle kredse, unge med stort fravær og dårlige faglige præstationer i skolen etc. Her kan man eksempelvis lave igangsættende eller opsøgende aktiviteter som fx gadeplansmedarbejdere, mentorprogrammer og netværksaktiviteter. Denne del af indsatsen *indgår* i kortlægningen.
- Den egentlige intervention retter sig mod unge med en kriminel adfærd. Disse indsatser kan bl.a. tage form af social træning, multisystemisk terapi og konfliktmægling¹. Denne del af indsatsen *indgår* i kortlægningen.

¹ <http://www.crimprev.dk/sw178.asp>

Kortlægningen har haft fokus på evaluerede indsatser, som er specifikt forebyggende eller egentligt intervenserende, mens der ikke er fokus på det generelt forebyggende arbejde. Kortlægningen er primært afgrænset til datakilder fra 2005-2010. I afsnit 9 findes en samlet oversigt over kortlagte kilder.

De eksempler, som indgår i inspirationskataloget er udvalgt, fordi de lever op til en række fremsatte relevans- og kvalitetskriterier.

For det første lever de op til følgende **relevanskriterier**:

- Materialet er evalueringer baseret på førstehåndsstudier af indsatser over for kriminelle eller kriminalitetstruede unge,
- Materialet omhandler specifikt forebyggende og intervenserende indsatser over for kriminelle eller kriminalitetstruede unge.

Det kortlagte materiale skal leve op til begge kriterier for at indgå i inspirationsmateriale. Dette betyder, at undersøgelser er blevet fraserteret, hvis de ikke belyser virkningen af konkrete indsatser. Ligeledes er metastudier af indsatser over for kriminalitetstruede eller kriminelle unge fraserteret, da de ikke giver tilstrækkelig indgående viden om konkrete indsatser. Endelig er undersøgelser, som belyser generelt forebyggende indsatser som fx kriminalpræventiv undervisning i folkeskolen eller kampagner for trygt natteliv, blevet fraserteret.

For det andet skal materialet leve op til følgende **kvalitetskriterier**:

- At der er en beskrivelse af målgruppen for indsatsen,
- At der er en beskrivelse af indsatsen,
- At der er gennemført en effektmåling.

Da der kun i meget begrænset omfang er gennemført egentlige effektstudier af indsatser over for kriminelle unge, har kortlægningen også inkluderet evalueringer med en mere kvalitativ vurdering af effekten af indsatsen.

Det har kun i begrænset omfang været muligt at indhente supplerende dokumentation for indsatserne. Datagrundlaget begrænser sig således til evalueringsrapporter samt opfølgende interview med projektledere. Det har dog ikke i alle tilfælde været muligt at interviewe projektledere, da nogle af indsatserne ligger langt tilbage i tid. Rambøll har således ikke kunnet validere beskrivelserne i evalueringerne gennem egen dataindsamling.

I afsnit 6, 7 og 8 indgår eksempler, der ikke opfylder de ovennævnte kriterier. Disse projekteksempler har til formål at give eksempler på, hvordan man kan implementere, organisere og tilrettelægge samarbejde i kommunerne om indsatser over for unge kriminelle, samt hvorledes man kan dokumentere effekter af iværksatte indsatser.

3. 6 trin på vej mod forandring

En forandringsteori er en god ramme til at sætte fokus på effekten af indsatsen. I dette afsnit får du præsenteret seks trin, som kan hjælpe i den proces. Grundlaget for en målrettet indsats er, at målgruppen og målet bliver defineret klart. Når målgruppen og formålet med indsatsen er på plads, er det tid til at se på de virkninger og resultater, projektet skal opnå. Sidst får du en række forslag til, hvordan du definerer præcise målepunkter for indsatsen.

Forandringsteorien er et centralt redskab

Når man skal forberede en indsats over for kriminelle unge, er der mange vigtige spørgsmål, man skal tage stilling til. Hvilke unge vil man gennemføre indsatsen over for? Hvilken forandring vil man søge at skabe for de unge? Hvordan vil man skabe denne forandring? Spørgsmålene er alle vigtige, og man bør have et klart svar på dem alle, inden man går i gang med sin indsats.

En forandringsteori er et centralt redskab, når man skal svare systematisk på spørgsmålene.

Hvad er en forandringsteori?

At arbejde med en forandringsteori er at tydeliggøre antagelserne om, hvordan en indsats skal lede til de ønskede resultater og virkninger for en afgrænset målgruppe.

At udarbejde en forandringsteori betyder, at man italesætter og beskriver sin teori om eller en metode til, hvordan man opnår den ønskede forandring. Det vil sige, at hvis et projekt skal lede til forebyggelse af kriminalitet blandt kriminalitetstruede børn og unge, beskriver man sine teoretiske og metodiske antagelser om, hvordan projektet kan nå denne forandring. Forandringsteorien er altså en måde at opstille en logisk kæde af årsager og virkninger, som illustrerer, hvordan et mål nås, hvilke resultater der kræves, hvilke aktiviteter der skal til for at opnå resultaterne, og hvilke ressourcer aktiviteterne kræver.

Formålet med at udarbejde en forandringsteori er:

- At skabe klarhed over målgruppe,
- At skabe klarhed over ønskede effekter,
- At sikre en sandsynlig og logisk sammenhæng mellem de ønskede effekter og de anvendte metoder.

Forandringsteori sætter således fokus på sammenhængen mellem de iværksatte aktiviteter, de umiddelbare resultater og de langsigtede virkninger. Forandringsteorien kan derfor fungere som grundlag for at udpege, hvad der er behov for at dokumentere for at kunne følge op på resultaterne og virkningerne af indsatsen. Dermed bliver forandringsteorien et redskab, som man også kan anvende i den løbende styring af og opfølgning på indsatsen.

Hvordan udarbejder man en forandringsteori?

Når man skal udarbejde en forandringsteori, er det en god idé at tage udgangspunkt i en konkret problemformulering. Man skal altså forsøge at ridse det problem op, som man ønsker at løse gennem et projekt.

Eksempel:

Børn og unge med kriminelle, ældre søskende er i øget risiko for selv at blive involveret i kriminelle handlinger.

Når man har gjort sig klart, hvad det er for et problem, man ønsker at løse med projektet, arbejder man sig baglæns gennem en logisk kæde af årsager og virkninger. Først definerer man den effekt, man vil opnå med projektet på langt sigt. I eksemplet ovenfor vil det langsigtede mål være at forebygge kriminalitet blandt børn og unge med kriminelle søskende.

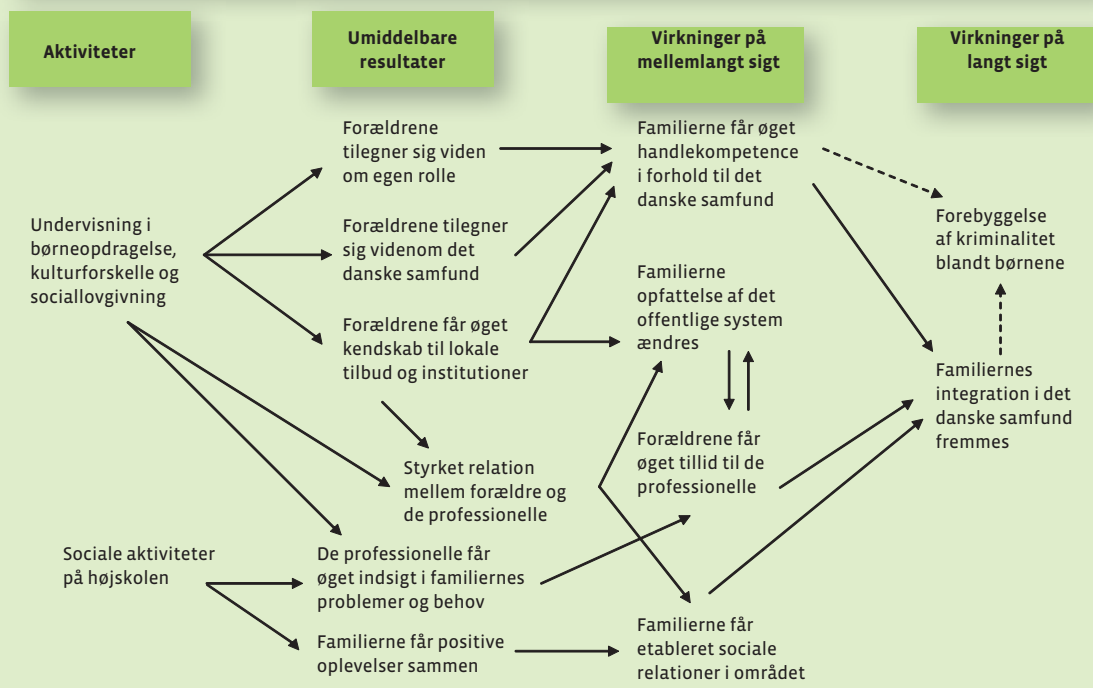
Herefter identificerer man de forudsætninger, som skal være til stede for at de langsigtede mål kan indfries. Det kan fx være, at familiens integration i det danske samfund er en forudsætning for at forebygge kriminalitet blandt børn og unge med kriminelle søskende – og eksempelvis at etablere sociale relationer og netværk i lokalområdet, som er en forudsætning for familiens integration.

I figuren nedenfor er et eksempel på en forandringsteori for et forsøg med at etablere en SSP-højskole på Indre Nørrebro.

Eksempel på forandringsteori

SSP-højskole

Målgruppe: Etniske minoritetsfamilier på indre Nørrebro med kriminalitetstruede børn i alderen 10-15 år. Målgruppen er defineret som 'lillebror-gruppen', som af SSP-udvalget er defineret som kriminalitetstruede.

Selve udviklingen af en forandringsteoriproces foregår i seks trin.

Trin 1: Gør målgruppen så præcis som muligt

Det første og helt afgørende spørgsmål, som man bør stille sig, når man planlægger en indsats, er, hvem man ønsker at skabe værdi og forandring for. Hvilket i dette tilfælde vil sige: Hvem er de kriminalitetstruede børn under 15 år?

Gode råd i forhold til at præcisere, hvem målgruppen er

- Brainstorm om målgruppen, fx i forhold til alder, køn, etnicitet, geografisk tilhørsforhold, socioøkonomisk status, andre karakteristika,
- Arbejd med at opstille positive og negative markører, som kendetegner målgruppen, dvs. forhold der inkluderer, og forhold der ekskluderer i forhold til at tilhøre målgruppen. Test markørerne af på konkrete, fiktive eksempler,
- Lav en endelig og klar definition af målgruppen, som indeholder både de positive definitioner af, hvem der inkluderes, og de negative definitioner af, hvem der ekskluderes.

Trin 2: Afklar det overordnede formål med projektet

Det andet spørgsmål, man bør stille sig, er, hvilken målsætning man har i forhold til målgruppen. For indsatser rettet mod kriminalitetstruede børn og unge kan den overordnede målsætning være at reducere risikofaktorerne hos de kriminalitetstruede børn og unge.

Gode råd til at afklare det overordnede formål med projektet

- Hvilke(t) problemer skal indsatsen løse?
- Hvad er den overordnede begrundelse og mening med indsatsen?
- Hvad ville det betyde, hvis indsatsen ikke var der?
- Hvordan hænger indsatsen sammen med andre indsatser på området?

Trin 3: Formulér virkninger og resultater

Når målgruppen og formålet med indsatsen er på plads, er det tid til at se på de virkninger, som projektet skal opnå. At virkningerne kommer før aktiviteterne skyldes, at aktiviteterne bør være afhængige af, hvad man vil opnå for hvem – og ikke omvendt.

Gode råd i forhold til at formulere tilsigtede virkninger og resultater

- Start bagfra! En indsats skal forstås baglæns og implementeres forlæns. Start derfor med at præcisere projektets overordnede formål, og fastlæg herefter først de langsigtede virkninger, dernæst virkninger på mellemlangt sigt og endelig de umiddelbare resultater, som skal tilvejebringes i projektet.
- Overvej og specificér de kritiske antagelser, så det klart fremstår, hvorfor de umiddelbare resultater er forudsætninger for virkningerne på mellemlangt sigt, og hvorfor virkningerne på mellemlangt sigt er forudsætninger for virkningerne på langt sigt.
- Benyt den viden, der allerede er til rådighed om sammenhængen mellem resultater og virkning, som bl.a. præsenteres senere i inspirationskataloget.

Trin 4: Sammenkæd indsatser med resultater og virkninger

Når projektets ønskede virkninger og resultater er afdækket og beskrevet, er man nået et vigtigt skridt i planlægningen. Nu kan man fokusere på, hvad projektet rent faktisk skal gøre for at opnå disse virkninger og resultater – dvs. hvilke aktiviteter der skal sættes i værk i projektet.

I afsnit 4 og 5 findes eksempler på indsatstyper, som kan bruges til inspiration i planlægningen af aktiviteter over for målgruppen af unge med anden etnisk baggrund. Se bilag 1 for skabelon til udarbejdelse af forandringsteori.

Gode råd til at sammenkæde indsatsen med resultater og virkninger

- Præcisér, hvilke aktiviteter der skal føre til hvilke resultater,
- Hent inspiration i den eksisterende viden om forebyggende indsatser, som er beskrevet i dette hæfte,
- Definér de kerneprocesser, som fører til de tilsigtede resultater og virkninger,
- Undersøg, om der kan fastslås en logisk, plausibel, realistisk sammenhæng mellem indsats og resultater. Hvis ikke, er der god grund til at tro, at indsatsen ikke bidrager til de ønskede resultater,
- Tjek sammenhængene ved at undersøge de kritiske sammenhænge. Dette gøres ved hjælp af "hvis..., så..., fordi..."-sætninger, dvs. sætninger som: Hvis projektet iværksætter denne aktivitet, så skabes dette resultat, fordi målgruppen påvirkes sådan.

Trin 5: Indikatorer gør indsatsen målbar

Et centralt element i opstillingen af en forandringsteori er at gøre den dokumentérbar og målbar. Hvis indsatsen ikke er målbar, er det ikke muligt at følge med i, om man opnår de ønskede resultater og virkninger, og dermed heller ikke muligt at tilpasse indsatsen ud fra de erfaringer, som man tilegner sig undervejs. For at kunne dokumentere og måle på projektets aktiviteter og resultater er det en god idé at udvikle målbare indikatorer.

Indikatorer er kvantitative variable, som er et simpelt og troværdigt redskab til at måle præstationer, dvs. de produkter eller forandringer, der er afstedkommet af indsatsen. Eksempler på indikatorer i forhold til kriminalitetstruede unge kan være:

- Andelen af unge med ældre, kriminelle søskende, der selv begår kriminalitet,
- Andelen af forældrene i skoledistriktet, der oplever at have et professionelt netværk, hvor de kan få hjælp til at håndtere problemer i familien.

Eksempler på indikatorer i forhold til unge der er pågrebet i kriminalitet kan være:

- Gentagen kriminalitet blandt unge efter den første kriminelle handling,
- Andelen af forældre til unge i målgruppen der reagerer positivt på henvendelser fra skole, socialforvaltning eller politi.

Gode råd til at udvikle indikatorer

- Tag udgangspunkt i de behov og formål, som dokumentationen skal opfylde,
- Identificér, hvilke indikatorer der kan måle, om aktiviteter gennemføres med den forventede kvalitet, og om resultaterne opnås,
- Hold det simpelt – udvælg få, men troværdige indikatorer,
- Overvej, hvordan, hvor ofte og hvornår I har brug for data,
- Identificér datakilde og dataindsamlingsteknik. Her kan du finde inspiration i bilag 2, som indeholder en oversigt over forskellige metoder til dataindsamling.

Trin 6: Formulér succeskriterier

Når indikatorerne er udvalgt for projekterne, skal der opstilles konkrete succeskriterier, så man løbende kan følge med i, om indsatsen udvikler sig i den rigtige retning.

I eksemplet med SSP-højskolen kan succeskriteriet i forhold til den langsigtede virkning fx være: I 2011 er der 20 % færre unge med ældre, kriminelle søskende, som selv begår kriminalitet, end det er tilfældet i 2009. Tilsvarende kan succeskriteriet på mellemlangt sigt være, at 60 % af forældrene i skoledistriktet oplever, at de har et professionelt netværk, hvor de kan bede om hjælp til at håndtere problemer i familien.

Gode råd om at formulere succeskriterier

- Formulér succeskriterier med udgangspunkt i, hvor man er i dag, og hvor man gerne vil være ved projektets afslutning,
- Gør succeskriterierne kvantificerbare,
- Formulér succeskriterier, hvor projektet kan holdes ansvarlig, dvs. i forhold til aktiviteter og resultater, men fx ikke virkning på langt sigt,
- Foretag en SMART-sikring af succeskriterierne, dvs. sørg for, at de er:
 - **S**pecifikke
 - **M**ålbare
 - **A**ccepterede
 - **R**ealistiske
 - **T**idsbegrænsede.

4. Indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge

Det er afgørende at forebygge kriminalitet blandt kriminalitetstruede børn og unge. Grundlæggende handler det om at reducere de risikofaktorer, de er udsat for. Læs her syv konkrete caseeksempler på indsatser, der har virket. Hver case giver indblik i metoder, aktiviteter og udfordringer, og hvordan indsatsen organisatorisk blev forankret.

Målgruppen

Målgruppen her er kriminalitetstruede børn og unge i alderen 12-15 år med anden etnisk baggrund end dansk. Det vil sige børn og unge, som ikke har begået eller er blevet grebet i at begå kriminelle handlinger, men hvor der er en bekymring for, at børnene udvikler en kriminel adfærd. Denne bekymring kan enten skyldes, at familien er socialt udsat, eller at der er ældre søskende eller venner, der har begået kriminalitet.

Hvad virker?

En række undersøgelser af risikofaktorer i forhold til børns og unges udvikling viser, at forældrenes adfærd og konflikthåndtering har afgørende betydning for børnenes og de unges udvikling af antisocial adfærd, og at forældrene således virker som rollemodeller for børnenes adfærd². Der er derfor forskningsmæssigt belæg for, at indsatser, som ansvarliggør forældrene og styrker deres relation til og samarbejde med myndighederne, vil have en positiv betydning for børnene, og at en styrkelse af forældrenes handlekompetence derfor vil være en beskyttelsesfaktor i forhold til udviklingen af antisocial adfærd, herunder kriminalitet.

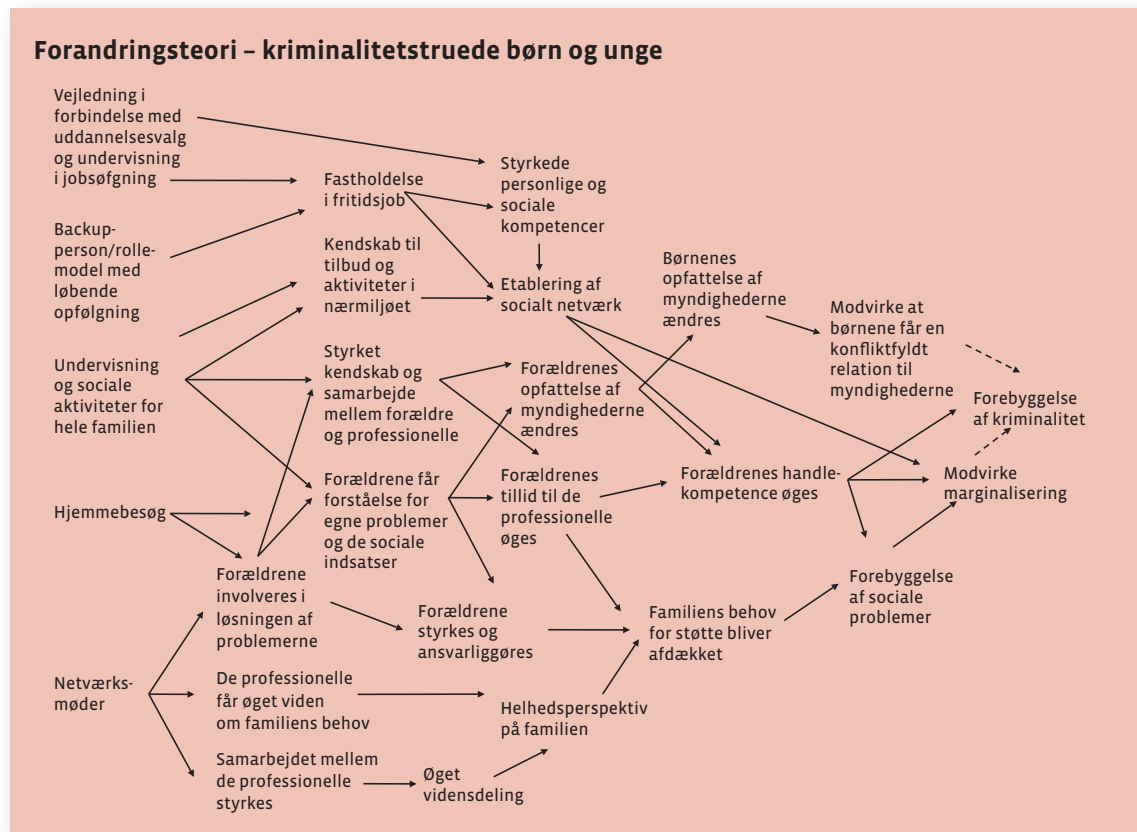
De tidligere undersøgelser af risikofaktorer i forhold til børns og unges udvikling viser ligeledes, at barnets/den unges personlige netværk har betydning i forhold til mestring af risikofaktorer.

De tidligere erfaringer med indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge viser, at der er opnået positive resultater med netværksmøder og undervisningsforløb rettet mod forældrene. De positive erfaringer skyldes, at disse indsatser dels fokuserer på at give familien forståelse for egne problemer og de professionelle øget viden om familiernes situation og behov, dels fokuserer på at skabe en tættere og mere tillidsfuld relation mellem forældrene og de professionelle.

I de evaluerede forsøg med netværksmøder og undervisningsforløb er det erfaringen, at indsatserne kan bidrage til, at forældrenes negative opfattelse af myndighederne ændres, således at forældrene bliver gode rollemodeller for deres børn, og at børnene ligeledes får en oplevelse af en forstærket interesse fra forældrenes og myndighedernes side. Det er også erfaringen, at der gennem et tættere samarbejde bliver skabt et bedre grundlag for at afdække og imødekomme familiernes behov for støtte, og at man dermed modvirker en

social marginalisering af familien. Ligeledes viser en evaluering af et forsøg med vejledning og mentoring i forhold til fastholdelse i fritidsjob, at disse aktiviteter har en positiv virkning i forhold til at styrke de unges netværk.

På baggrund af disse erfaringer er der udarbejdet en overordnet forandringsteori for indsatser over for kriminalitetstruede unge, som beskriver sammenhængen mellem de overordnede målsætninger for målgruppen og konkrete aktiviteter. Forandringsteorien er illustreret i figuren herunder:

De overordnede målsætninger for indsatser over for kriminalitetstruede unge

Det overordnede formål med indsatserne for kriminalitetstruede unge er at forebygge kriminalitet blandt kriminalitetstruede børn og unge gennem en reduktion af risikofaktorerne hos børnene og de unge. På baggrund af erfaringerne fra de kortlagte indsatser er de overordnede målsætninger for indsatser over for denne målgruppe:

- At øge børnenes og familiens sociale netværk og integration,
- At modvirke, at børnene får en konfliktfyldt relation til myndighederne,
- At styrke kendskabet mellem forældrene og de professionelle,
- At styrke forældrenes tillid til de professionelle,
- At øge forældrenes forståelse for familiens problemer,
- At styrke og ansvarliggøre forældrene i forhold til deres børns handlinger.

Kortlægningen af evalueringer af tidligere indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge viser, at der er gode erfaringer med anvendelsen af netværksmøder samt med at tilrettelægge undervisningsforløb for familierne, der involverer både undervisning og sociale aktiviteter. Ligeledes er der gode erfaringer med indsatser, som fokuserer på at hjælpe de

unge til at etablere og fastholde et fritidsarbejde og dermed øge deres sociale integration, samt indsatser der fokuserer på at støtte og vejlede udsatte unge i forhold til overgang fra folkeskole til ungdomsuddannelse. Der kan derfor hentes inspiration i følgende indsatser, som tidligere har vist sig at være virkningsfulde:

- Netværksmøder,
- Undervisning/familiehøjskole,
- Hjemmebesøg,
- Vejledning og støtte i forhold til overgang for folkeskole til ungdomsuddannelse,
- Vejledning og støtte i forhold til fritidsarbejde.

Inspirationskilder

I det følgende præsenteres syv konkrete eksempler på tidligere, virkningsfulde indsatser rettet mod kriminalitetstruede børn og unge under 15 år, som kan bruges til inspiration for, hvordan man kan tilrettelægge indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge.

Indsatserne har haft særligt fokus på børn og unge med anden etnisk baggrund, men kan også give inspiration til en bredere indsats.

CASE A

Netværksmøder i Karlebo Kommune

Formål

Formålet med netværksmøderne i Karlebo Kommune er at forebygge, at yngre søskende til kriminelle følger de ældre søskendes kriminelle handlemønstre. Dette skal opnås gennem inddragelse af forældrene, videndeling mellem professionelle faggrupper samt dialog og ansvarsfordeling mellem fagpersoner og forældre. Metoden skal skabe større forståelse og handlekompetence indbyrdes mellem udsatte flygtningefamilier og kommunale institutioner.

Baggrunden er, at der både blandt de professionelle og blandt familierne er barrierer, som hæmmer det forebyggende arbejde: Blandt de professionelle er barrieren, at de forskellige faggrupper ofte mangler den helhedsorienterede indsigt i de kriminalitetstruede børns og unges nære familie. Og blandt familierne er barrieren, at fjendebillederne vander dels internt i familierne, dels mellem de unge i miljøet, og at børn og unge har en række negative forventninger og forestillinger, der præger det konkrete møde med de professionelle.

Målgruppe

Målgruppen for forebyggelsesindsatsen er traumatiserede flygtningefamilier med børn i alderen 7-13 år, hvor børnene ofte har ældre søskende, som allerede er ude i en kriminel løbebane.

Metoder

Netværksmøder anvendes i den forebyggende indsats med henblik på at undgå, at yngre søskende til kriminelle følger de ældre søskendes mønstre. Den netværksorienterede tilgang lægger vægt på inddragelse af forældrene, videndeling mellem de professionelle faggrupper samt dialog og ansvarsfordeling mellem fagpersoner og forældre.

Den vigtigste metode er det eksplorative netværksarbejde, hvor organiseringen og ledelsen af netværksmøderne er baseret på systemteorien. Dette betyder, at der er fokus på familiens sam-

lede livssituation, og at der tages udgangspunkt i familiens egen opfattelse af deres situation. I netværksmøderne er der fokus på at samle forældre og professionelle i et åbent mødeforum, hvor der arbejdes struktureret med at skabe en tillidsfuld dialog og fælles løsningsstrategier. Der arbejdes således på at udfordre deltagernes opfattelser og italesættelse af problemerne for at komme de fælles fjendebilleder til livs, idet forældrene antages at være rollemodeller for deres børns relationer til myndighederne.

Familiens involvering i løsning af problemerne betyder også, at familien styrkes, og at de i højere grad ansvarliggøres. Netværksformen giver mulighed for, at fagpersoner og forældre oplever et moralsk ansvar over for hinanden, og at fagpersonerne og forældrene oplever, at netværket tager ansvar, hvilket styrker samarbejdet og tilliden.

Metoden skal således skabe større forståelse og handlekompetence mellem udsatte flygtningefamilier og kommunale institutioner. Desuden skal metoden styrke og understøtte samarbejdet mellem traumatiserede flygtningeforældre og professionelle faggrupper omkring familiernes børn samt styrke og koordinere samarbejdet imellem kommunale faggrupper og institutioner, begge dele med henblik på forebyggelse af ungdomskriminalitet.

Aktiviteter

Som grundlag for afholdelsen af netværksmøderne rekrutteres en tovholder og en mødeleder. For begge disse roller er det vigtigt, at der er neutralitet omkring rollen, og det er derfor ikke hensigtsmæssigt, at rollen varetages af en af de involverede netværksdeltagere, da dette kan skævvride rollerne i forhold til, at alle netværksdeltagerne kan deltage på lige fod i netværket.

Den første kontakt til familien indeholder en indledende samtale med deltagelse af forældrene og tovholderen. Den indledende samtale skal bidrage til at afdække familiens egen beskrivelse og vurdering af deres behov, deres professionelle netværk og deres ønsker og forventninger til processen. Det er således en grundlæggende præmis i indsatsen, at der arbejdes med udgangspunkt i familiens egne forståelser og oplevelser. Efter den indledende samtale med forældrene vender tovholderen netværksafdækningen med familierådgiveren for at se, om der er aktører i netværket, som er blevet overset og som bør inkluderes.

At forældrene er involveret i at identificere netværket betyder, at man får nogle aktører med, som man ikke selv ville have identificeret, men også at familien har mulighed for at sige fra over for nogle professionelle. Den processuelle tilgang betyder dog også, at familien gradvist får opbygget tillid og åbner sig i forhold til systemet, og at det er muligt, at man på sigt kan udvide kredsen af professionelle til at omfatte de professionelle, som familien ikke har ønsket at involvere fra starten.

Tovholderen indkalder forældrene og forældrenes professionelle netværk til det første netværksmøde, hvorefter mødelederen tager over. Der skal være klare informationer omkring tid og formål med møderne og forventninger til deltagerne i mødeindkaldelsen. Stedet for de første møder bør være et neutralt sted i lokalområdet, hvor alle er på udebane – og i enkelte tilfælde har mødet været afholdt hjemme hos familien, hvilket har virket godt i forhold til opbygning af tillid, om end det har været meget vanskeligt for netværket at fortælle ærligt om problemer i familien, når de var ”gæster” i hjemmet.

Netværksmøderne tager afsæt i systemisk mødeteknik med en fast mødeleder. Det er vigtigt, at det ikke er familiernes rådgivere, der er koordinatorene på møderne, fordi de også er part i mødet, og det skaber en asymmetri i relationen. Selve netværksmødet foregår efter en fast struktur, hvor mødeleder introducerer til mødet, som finder sted i tre runder:

- Første runde er beskrivelse af familien fra de enkelte deltagers perspektiv. Den enkelte deltager har mulighed for at beskrive sit syn på familien og problemerne, uden at de øvrige deltagere kan stille spørgsmål,
- Anden runde tager form af debat og dialog med forslag til løsningstiltag til forældrene og de professionelle ud fra forskellige faglige perspektiver,
- Tredje runde skal bruges til udarbejdelsen af handleplan med angivelse af handlinger og ansvarspunkter i perioden frem til næste netværksmøde.

På netværksmøderne diskuteres hvert enkelt barn med fokus på, hvad der kan gøres for at forbedre barnets situation, og ud fra dette udarbejdes en handleplan, som deltagerne arbejder med mellem møderne. Efter mødet udarbejdes et referat, som fungerer som vejledning for familierne og de professionelle i den mellemliggende periode. Referatet oversættes til modersmål, da dette er vigtigt i forhold til forståelse og hukommelse, fordi det giver detaljerne og minder om aftalerne.

Der går 8-10 uger mellem netværksmøderne, og mellem møderne arbejdes med handleplanen og der aftales evt. enkeltmøder mellem enkelte fagfolk og mellem fagfolk og forældrene. Handleplanen evalueres som første punkt på dagsordenen på det efterfølgende netværksmøde.

Effekt

Evalueringen af indsatsen viser, at den ønskede effekt er opnået, idet børnenes adfærd ændres i processen, hvor ændringerne i adfærden ses både i skolerne og i hjemmet i form af, at børnene er involveret i færre konflikter med andre elever og lærere. I stedet begynder børnene at henvende sig til de voksne, når der er problemer, og børnenes sociale relationer er styrket.

Det er erfaringen, at metoden er rigtig god til den tidlige indsats i forhold til de mindre søskende. Forældrene har involveret de mindste børn i, hvad der sker i processen, og dette styrker fokus på positiv dialog mellem de professionelle og forældrene, som smitter positivt af på de yngste børn. Det er erfaringen, at denne afsmittende effekt er svær at overføre til de unge, som forældrene har mindre kontakt til end de yngste børn.

De langsigtede mål skabes gennem et bedre internt samarbejde mellem de forskellige faggrupper i forvaltningen, en forbedring af forældresamarbejdet, således at forældrene ændrer holdning til de offentlige myndigheder og dermed er bedre rollemodeller for deres barn/unge. Alle aktører fremhæver, at netværksmøderne forpligter på en anden måde end de sædvanlige møder og procedurer i og mellem de forskellige aktører, og at netværksmøderne bliver et forpligtende forum. Dette betyder, at netværksmøderne styrker samarbejdet og tilliden, samtidig med at sagsbehandlingstiden kortes ned, når der er et fælles mål med og ansvar for indsatsen. Dette betyder også, at det generelt er oplevelsen, at der skabes større sammenhæng i indsatsen.

I forhold til samarbejdet mellem forældrene og de professionelle oplever forældrene, at de har opnået en følelse af tryghed ved at deltage i netværksmøderne, og at netværksmøderne har

højnet deres trivsel i dagligdagen. Forældrenes distance til "kommunen" blødgøres og nuanceres af mødet med de professionelle under de nye forhold, om end dette i høj grad er en personbåret ændring. Forældrene fortæller, at netværksmøderne har ændret deres relation til de forskellige netværksdeltagere og deres syn på især skolen.

De professionelles frygt for, om indsatsen var for overvældende for forældrene, har vist sig at være ubegrundet. Evalueringen viser, at antallet af netværksdeltagere på møderne har den modsatte effekt på forældrene, end de professionelle forventede. Forældrenes første indskydelse er således, at de er blevet overraskede over, hvor mange forskellige aktører, der viser interesse for dem og deres familie. Det fremgår også, at de har været pragmatisk indstillet over for netværksgruppen og har fokuseret på, at de skulle have noget ud af møderne. Ingen af forældrene ønskede, at der blev holdt netværksmøder uden deres deltagelse, men understreger tværtimod vigtigheden af at være med i processen.

I forhold til samarbejdet mellem de professionelle viser evalueringen, at netværksmøderne har bidraget til et generelt løft i de professionelles helhedsorienterede indblik, idet netværksmøderne overskrider de fysiske og videnmæssige afgrænsninger. Samtidig oplever de professionelle, at det er blevet nemmere for dem at tage kontakt til hinanden, fordi de har fået "ansigter på" de andre institutioner.

Organisatorisk forankring

Indsatsen inddrager det lokale professionelle netværk og opkvalificerer dette til at deltage i netværksmøder og derigennem arbejde med de fjendebilleder, der er opstået i det distancerede møde med flygtningefamilier. Dette arbejde er gennem en opkvalificering af de professionelle ressourcer forankret i det eksisterende fagprofessionelle netværk, som udgør normalsystemet.

Indsatsen er gennemført i et samarbejde mellem RCT og Karlebo Kommune, hvor RCT har fungeret som tovholdere og mødeledere. Tovholderen har i samarbejde med kommunens socialrådgivere udvalgt familier, der hørte ind under den udpegede målgruppe. Derfra er udvælgelsen af aktører baseret på familiens professionelle netværk. Koordinationen og organiseringen af netværket står tovholderen for. Indholdet og processen omkring møderne er organiseret og faciliteret i et samarbejde mellem netværksdeltagerne og mødelederen.

Væsentligste udfordringer

Mødets form sikrer et helhedsorienteret perspektiv på familierne og hos forældrene, og de professionelle får ny viden om familierne gennem dialogen om familierne samt en nuancering af de professionelle forestillinger om familiernes handlemønstre. Det er dog erfaringen, at det tager tid at oparbejde netværket, og at det først er efter omtrent tre møder, at aktørerne begynder at opfatte sig som et etableret netværk.

Det er vigtigt med opbakning fra ledelsen til at deltage i netværksmøderne, og at der kollegialt er forståelse af, hvad det er, den enkelte medarbejder deltager i, og hvad der sker omkring familierne. Koordinationen omkring netværksmøderne er meget ressourcekrævende.

Desuden er det vigtigt at indgå klare aftaler om fuld deltagelse i møderne, hvor alle deltager i hele mødet. Det er mest vanskeligt at fastholde det professionelle netværk, mens familierne er forholdsvis nemme at fastholde. Manglende fastholdelse af de professionelle kan være et til-

lidsbrud frem for tillidsopbygning, og det er derfor vigtigt at indgå klare aftaler med netværket. Yderligere skal det give mening for deltagerne, og de skal være klar over, hvordan møderne kan bruges i et bredere arbejde med familien. De skal ligeledes være indstillet på at arbejde frem mod en større forståelse frem for blot løsning af problemet. Hvis de professionelle ikke har denne indstilling, må man enten iværksætte mere motivationsarbejde eller undvære vedkommende, idet denne alternativt modarbejder processen.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: Rehabiliterings- og forskningscenter for Torturofre: "Mod en fælles indsats. Netværksarbejde til forebyggelse af ungdomskriminalitet i traumatiserede flygtningefamilier", 2006.

Kontaktperson: Forskningschef Edith Montgomery, Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) eller familierapeut Tina Mouritsen.

CASE B

SSP-højskole på Indre Nørrebro

Formål

Formålet med indsatsen er at styrke relationen og dialogen mellem forældre og SSP-netværket på Indre Nørrebro og at give familierne en større viden om det lokale netværk og de lokale tilbud. De langsigtede mål med indsatsen er at fremme familiernes integration i det danske samfund og dermed understøtte en tidlig kriminalpræventiv indsats i familierne.

Familierne skal gennem deltagelsen i højskolen dels få viden om eksisterende tilbud og institutioner i lokalmiljøet, dels få øget forståelse af samfundet og deres egen rolle og situation. Samtidig er det målet, at de professionelle i SSP-samarbejdet får øget kendskab til og forståelse af familiernes liv og hverdag og dermed bliver bedre til at hjælpe familierne. Endelig er det målet, at der skabes en øget kontakt mellem de professionelle i SSP-samarbejdet og familierne.

Målgruppe

Målgruppen er etniske minoritetsfamilier på Indre Nørrebro med kriminalitetstruede børn i alderen 10-15 år. Målgruppen er defineret som "lillebrorgruppen", som aldrig er blevet optaget af de etablerede tilbud, og som af SSP-udvalget er defineret som adfærds- eller kriminalitetstruede.

Indsatsens form forudsætter, at de deltagende familier har tilstrækkeligt overskud til at kunne deltage i kurser og aktiviteter i hverdagen. Familier med tunge sociale problemer kan derfor have svært ved at overskue den personlige læring og selvindsigt, som højskolen lægger op til, og vil derfor ikke i samme udstrækning være motiverede til og få udbytte af at deltage i et højskoleforløb.

Metoder

Ideen er at bruge det levende ord, dialogen og grundig viden om de lokale muligheder og tilbud som værktøj og metode til at skabe en forandring. Undervisningen tager bl.a. udgangspunkt i de konkrete problemstillinger, som familien møder i hverdagen, som eksempelvis børneopdragelse.

Selve SSP-højskolen tilrettelægges og gennemføres af deltagerne i det lokale SSP-samarbejde,

og antagelsen er her, at der gennem kombinationen af gruppebaseret undervisning og sociale aktiviteter skabes en fortrolighed både indbyrdes mellem familierne og mellem familierne og de professionelle. Dette skaber grundlag for, at forældrenes opfattelse af myndighederne ændres i en mere positiv retning, hvilket modvirker, at børnene får en konfliktfyldt relation til myndighederne, samtidig med at der skabes grundlag for erfaringsudveksling og dialog indbyrdes mellem forældrene.

Forløbet indeholder foredrag, undervisning, dialog og erfaringsudveksling, hvor familierne tilegner sig en generel viden om egen rolle i familien og i samfundet, familier i samme situation, som de selv er i, det danske samfund og en specifik viden om tilbud og institutioner på Indre Nørrebro. Samtidig iværksættes forskellige aktiviteter, som kan understøtte dialog og erfaringsudveksling, ligesom der blev gennemført besøg på forskellige fritidstilbud, for at familierne kunne lære disse at kende. Endelig har familierne været tilknyttet en mentor, som har været i løbende dialog med familierne for at sikre familiernes fastholdelse i forløbet.

Det centrale i undervisningen er, at familierne føler sig hørt, at de får talt om relevante problemstillinger i familierne, og at familierne føler sig anerkendte og respekterede for deres meninger og som mennesker.

Aktiviteter

Højskoleopholdet består af undervisning, temaer, aktiviteter og weekendture og strækker sig over 2 måneder. Programmet er opdelt på aktiviteter og undervisning for henholdsvis hele familien, forældrene alene, kvinder, børn mellem 8-12 år, unge mellem 13-17 år, piger mellem 13-17 år og for alle børn og unge mellem 8-17 år.

Hver familie har tilknyttet en mentor eller kontaktperson, der er deres formidler og kontakt ind i projektet. Inden højskolens start gennemføres hjemmebesøg hos familierne, der skal deltage i projektet. Hjemmebesøgene foretages af højskoleforstanderinden, en tolk samt evt. en mentor eller kontaktperson. Hjemmebesøgene bruges til at afklare behovene hos den enkelte familie og give den enkelte familie mulighed for at stille spørgsmål til projektet.

SSP-sekretariatet i København gjorde i højskolens startfase et stort arbejde med at formidle og præsentere højskoleideen til de lokale SSP-ledergrupper og det lokale SSP-netværk. SSP-sekretariatets opgave var i startfasen først og fremmest at skabe lokal interesse og motivation for projektet. Erfaringerne fra projektet understreger netop også vigtigheden og betydningen af en grundig informationsfase før starten af en SSP-højskole. Det er vigtigt med forskellige typer information, dvs. både brochurer, informationsmøder og hjemmebesøg i visitationsfasen og det er vigtigt, at det fremgår klart og tydeligt, at der med en SSP-højskole er tale om et tilbud.

Effekt

Evalueringen af forsøget viser, at familierne har ændret syn på politiets rolle, funktion og magt i det danske samfund, og at familierne har fået øget kendskab til det danske system og dets repræsentanter. Ligeledes viser evalueringen, at børnene har fået opbygget tillidsfulde relationer til de professionelle aktører i SSP.

Undervisningen har ifølge evalueringen haft betydning for relationerne på flere niveauer. For det første er der internt i familierne skabt tættere relationer, idet den enkelte familie har prøvet

at være sammen under andre omstændigheder, end de plejer. For det andet er der skabt nye relationer internt mellem familierne, således at familierne i højere grad kan støtte hinanden i hverdagen. Og for det tredje har de professionelle fået bedre kendskab til familierne og til hinanden.

På det organisatoriske plan er det erfaringen, at lokalt ejerskab og forankring er væsentligt, og at dette kræver, at de formelle rammer og retningslinjer er tydelige, og at der er gennemsigtighed i processen, fx omkring ansættelser. Ligeledes er det en væsentlig erfaring, at følgegruppen skal afspejle de forskellige interesser for at sikre bredde og nuancer i udviklingen af tilbuddet – at både skole, socialforvaltning og politi skal være repræsenteret i følgegruppen.

Organisatorisk forankring

Det har stor betydning for den lokale forankring og for det lokale ejerskab i projektet, at højskoleforstanderinden på forhånd har et stort lokalkendskab. Projektets følgegruppe består af repræsentanter for SSP-ledergruppen på Indre Nørrebro, højskoleforstanderinden samt to repræsentanter for SSP-lokaludvalget. Erfaringerne viser, at det er vigtigt, at der både i leder- og følgegruppe er gennemgående personer, der er med i hele forløbet, og som kan hjælpe med at bære projektet igennem.

Erfaringerne fra SSP-højskolen er, at mentorer og kontaktpersoner har en vigtig funktion med at fastholde familiernes kontakt til højskolen. Det er vigtigt, at kontaktpersonen kender familierne i forvejen, og at de har en god kontakt til dem. Den gode kontakt og dialog med familierne skal anvendes til fremover fortsat at styrke familiernes integration i lokalsamfundet, bl.a. fordi familierne får et kendskab til de lokale tilbud, og fordi familierne møder og får ansigter på konkrete medarbejdere fra klubberne, forvaltningen og skolerne m.m. Konkret vil opfølgningen på højskoleforløbet indebære, at der for hver familie udarbejdes en familieaftale. Familieaftalernes sigte er primært at støtte op omkring børnenes situation.

Væsentligste udfordringer

Erfaringerne fra projektet viser, at projektets primære målgruppe – familier med kriminalitetstruede børn i alderen 10-15 år – har det svært med at blive identificeret med et projekt, der tydeligt signalerer, at formålet er kriminalitetsforebyggelse. I løbet af projektperioden er fokus derfor i højere grad integration som et kriminalitetsforebyggende element.

Ingen af de familier, der deltager i projekter, kendte til den danske tradition med folkehøjskoler, hvilket bidrog til, at de havde svært ved at forstå konceptet om en SSP-højskole. Begrebet "højskole" gjorde derfor flere af de deltagende familier skeptiske og usikre ved projektets opstart, fordi højskole blev forstået som "en høj skole", hvilket nogle af deltagerne opfattede som noget meget fint, svært og tidskrævende.

Økonomi

Projektperioden var 1 år og rammen for det samlede projekt var 750.000 kr. Disse midler dækkede forstanderens løn (20 timer pr. uge), kurser, undervisning og aktiviteter i højskoleforløbet, en weekendtur til Karrebæksminde, løn til mentorer samt udgifter i forbindelse med evalueringen af projektet.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Jeg håber, I vil lave det igen". Evaluering af en SSP-højskole for etniske minoritetsfamilier på Indre Nørrebro", Udviklings- og Formidlingscenter for Børn og Unge, 2004.

Kontaktperson: Projektleder Annette T. Bulöw, Københavns Kommune.

CASE

Etniske opsøger unge etniske minoriteter

Formål

Formålet med det kriminalitetsforebyggende projekt "Etniske opsøger unge etniske minoriteter" er at styrke og understøtte unge med anden etnisk baggrund end dansk i overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelse.

Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er unge i alderen 13-18/19 år med anden etnisk baggrund end dansk, der i en periode havde brug for støtte og vejledning til at realisere deres uddannelsesmæssige fremtidsønsker. De unge skulle være bosiddende i Finlandsparken eller i Løget By, der var projektets to målområder. Projektets sekundære målgruppe udgjordes af forældrene til de unge i målgruppen, folkeskoler og fritids-/ungdomsklubber beliggende i de to målområder samt ungdomsuddannelsesinstitutionerne og virksomhederne i og omkring Vejle.

Metoder

Indsatsen har form af en udvidet kontaktordning, hvor de unge får tildelt en personlig rollemodel, der giver den unge individuel vejledning og opbakning, og som er karakteriseret ved selv at have en anden etnisk baggrund end dansk og ved enten at være under uddannelse eller i arbejde samt gennem tilknytning til projektmedarbejderne. Endvidere er det blevet vægtet, at familien til den unge blev inddraget i processen omkring planlægningen af den unges uddannelsesmæssige fremtid. Rammen for projektet er en antagelse om, at målgruppens kulturforståelse og det specifikke integrationsarbejde fremmes ved en direkte kontakt med fagpersoner og rollemodeler, der selv er af anden etnisk oprindelse end dansk. Der benyttes en involverende og opsøgende socialpædagogisk metode til at skabe kontakten til de unge etniske minoriteter og deres familier, og projektet er modelafprøvende i forhold til, at den væsentligste indsats foregår uden for den normale skole- og arbejdstid.

Aktiviteter

Indsatsen har form af en udvidet kontaktordning, hvor de unge får tildelt en personlig rollemodel, der har til formål at give den unge individuel vejledning og opbakning, og som var karakteriseret ved selv at have en anden etnisk baggrund end dansk. Rollemodeller bistår, vejleder og støtter de unge i valget af og overgangen til en ungdomsuddannelse. Rollemodellerne yder således sparring i forhold til de unge, støtter dem i eksamensperioden samt bistår ved fx forældremøder, vejledningsmøder med Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), SSP-lærere, klasselærere og lignende. Konkret afholder rollemodellerne møder med de unge minimum hver anden uge. Opbygningen af disse bærende relationer er det helt centrale element i projektet og afgørende for projektets succes. Forholdet mellem de unge og deres rollemodeller har således også haft social karakter, hvilket kommer til udtryk ved, at rollemodeller og unge i fællesskab

har planlagt mindre aktiviteter og sammenkomster i lokaler beliggende i de to boligområder. Den sociale dimension indgår endvidere som læreproces, idet de unge herigennem lærer at begå sig, lærer om mødedisciplin og overholdelse af aftaler etc. Indsatsen omfatter ligeledes – som led i de arbejdsmæssige integrationsbestrebelse – konkrete besøg på lokale ungdomsuddannelsessteder samt videregående uddannelsessteder efter individuelle behov. Endelig omfatter indsatsen hjemmebesøg hos de unges familier. Projektmedarbejderne har besøgt familierne til de unge i projektet mindst to gange i løbet af projektperioden. Omdrejningspunktet for disse samtaler har været muligheder og barrierer for den unges valg af uddannelse, herunder forældrenes centrale rolle. Hjemmebesøgene bidrager til, at projektmedarbejderne får indsigt i de unges familiære baggrund, forældrenes ressourcer, og hvordan hjemmet fungerer – og dermed et solidt grundlag for at yde den rette støtte til de unge.

Effekt

Evalueringen af indsatsen viser, at mange af de unge har haft gavn af rollemodellerne både fagligt, personligt og socialt. De unge mener, at de gennem projektet har fået hjælp og støtte til at forfølge deres uddannelsesønsker. De har fået afklaret eller er kommet nærmere en afklaring af, hvad de gerne vil i forhold til ungdomsuddannelse og en fremtidig uddannelse. Når de unge fortæller om, hvad de har fået ud af projektet, har de især fokus på konkrete hændelser, som fx at de har fået et fritidsjob, er kommet ind på en ungdomsuddannelse eller har fået en læreplads. I forhold til at opnå dette har rollemodellen i flere tilfælde fungeret som mægler mellem den unge og uddannelsesstedet. Ud over det faglige udbytte viser evalueringen, at de unge også har haft et socialt udbytte af projektet. De unge er alle enige om, at der igennem projektet er blevet skabt et tættere og bedre venskab blandt de unge. De unge lægger meget vægt på den sociale del af projektet og det fællesskab, der er blevet skabt ved at være sammen og lære hinanden bedre at kende under uformelle omstændigheder. Evalueringen viser ligeledes, at rollemodellerne oplever, at de unge har udviklet sig meget personligt i løbet af projektet, bl.a. har de fået mere selvtillid og er blevet mere selvstændige. Rollemodellerne mener, at de unge er blevet mere bevidste om deres valg, idet de har lært at forholde sig til dem. Evalueringen viser videre, at de fleste interviewede forældre mener, at målet med deres barns deltagelse i projektet – at blive afklaret om valg af ungdomsuddannelse – er nået i nogen eller i høj grad. Forældrene mener desuden, at de i kraft af projektet bedre kan støtte deres barn i forhold til uddannelsesvalg.

Organisatorisk forankring

Projektet var formelt organiseret i Tværsafdelingen under Vejle Kommunes Børn- og Ungeforvaltning og var forankret i SSP, hvor det var en del af den opsøgende indsats.

Ud over rollemodellerne består projektteamet af én projektleder og to projektmedarbejdere, der har mangeårig erfaring med integrationsarbejdet i Vejle. Projektteamet er forankret i SSP-regi, hvorved projektet har kunnet trække på allerede etablerede samarbejdsrelationer til tværfaglige netværk og samarbejdspartnere, samt skabe synergi og samarbejde med andre projekter i de to boligsociale områder.

Til projektet har der været tilknyttet en tværfaglig styregruppe bestående af repræsentanter for de sociale boligforeninger i området, SSP Vejle, ungdomsklubber i lokalområdet, integrationsmedarbejder, samt én projektmedarbejder fra en større boligsocial indsats kaldet "Byen i balance".

Væsentligste udfordringer

En central udfordring i projektet har været at etablere kontakt til de unge. Vanskelighederne i begyndelsen af rekrutteringsfasen tilskriver projektmedarbejderne først og fremmest de unges usikkerhed overfor, hvad de sagde ja til. Særligt studsede de unge over forældreinddragelsen – de var ikke interesserede i, at deres forældre skulle involveres på nogen måde.

Økonomi

Rammen for det samlede projekt var 700.000 kroner.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Etniske opsøger unge etniske minoriteter". VIFIN Videnscenter for Integration, 2009.

Kontaktperson: Helle Brynaa, SSP-teamet.

CASE D

Ung i job – et kriminalitetsforebyggende SSP-projekt på Amager

Formål

Formålet med projektet er at anvende fritidsarbejde som et middel til at forebygge og reducere kriminalitet blandt unge i alderen 13-18 år. Indsatsen har som mål at hjælpe kriminalitetstruede unge til at få et fritidsarbejde for dermed at styrke deres selvværd og deres integration i lokalsamfundet, og dermed modvirke en yderligere marginalisering med kriminel adfærd.

Målgruppe

Projektets målgruppe er unge i alderen 13 til 18 år, der har forskellige personlige og sociale problemer, som betyder, at de har svært ved at skaffe sig et fritidsjob på egen hånd. Målgruppen omfatter unge med sociale problemer som fx lavt selvværd, et begrænset socialt netværk, begrænset opbakning fra forældrene samt unge fra socialt marginaliserede familier. Målgruppen omfatter dog ikke unge med massive sociale problemer eller unge med misbrugsproblemer.

Metoder

Indsatsen tager afsæt i en opsøgende indsats over for virksomheder for at skabe interesse for at ansætte unge i målgruppen i fritidsjob på ordinære vilkår. Den opsøgende indsats suppleres med en vejledende og støttende indsats over for de unge i forhold til at søge og fastholde et fritidsjob.

Aktiviteter

Indsatsen er tilrettelagt med en opsøgende del rettet mod virksomhederne og en vejledende og støttende del rettet mod de unge.

Det opsøgende arbejde i forhold til virksomhederne består i at informere de lokale virksomheder om projekterne, således at virksomheder kan henvende sig, når de har ledige stillinger som ungemedarbejdere eller medhjælpere. Hermed tilvejebringes løbende stillinger, som de unge kan søge – typisk i supermarkeder, på tankstationer, i pizzeriaer, på biblioteker, i specialbutikker og i daginstitutioner.

Det vejledende og støttende arbejde i forhold til de unge iværksættes på baggrund af henvisning fra samarbejdspartnere på skoler, i ungerådgivningen og i klubber.

Første trin i indsatsen er, at de unge deltager i et introkursus af en dags varighed. For at sikre deltagelsen har projektet indgået aftale med skolerne om, at de unge kan få fri fra skole for at deltage i introkurset. På kurset er der fokus på at give de unge kompetencer til at skrive job-ansøgninger og deltage i jobsamtaler. Derudover er der undervisning i arbejdsmarkedsforhold, herunder rettigheder, regler og kulturer på arbejdsmarkedet med henblik på, at de unge bliver afklaret om egne forventninger og virksomhedernes forventninger i forhold til fritidsarbejde. Introkurset er tilrettelagt på små hold (maks. 10 personer), så der er mulighed for at tage afsæt i de enkelte unges behov og forventninger. Derfor er kurset også tilrettelagt som en kombination af undervisning og praktiske øvelser.

Efter kurset henvises de unge til virksomheder med ledige stillinger som ungemedarbejdere eller medhjælpere. Det er de unges opgave selv at skrive ansøgning og gennemføre samtale med assistance fra projektmedarbejderne.

Når de unge har fået et fritidsarbejde, får de tilknyttet en backup-person, som løbende holder kontakt med de unge for at opmuntre og støtte dem i deres opstart af og fastholdelse i det nye fritidsarbejde. Det er ligeledes backup-personens opgave at støtte den unge i forbindelse med problemer relateret til jobbet eller i forbindelse med personlige eller sociale problemer, som kan påvirke den unges arbejdssituation. Denne funktion varetages på frivillig, ulønnet basis af personer med en forudgående relation til den unge, fx lærere, klubmedarbejdere, ungerådgivere, skolevejledere, medarbejdere i socialforvaltningen m.m.

Effekt

Evalueringen af indsatsen viser, at de unge oplever, at de har haft et positivt udbytte af at være tilknyttet projektet, dels i form af erkendelsen af egne kompetencer i forhold til at søge og varetage et fritidsarbejde, dels i form af selvværd gennem øget økonomisk "selvforsørgelse", styrket socialt netværk og mere indholdsrig fritid. Evalueringen viser også, at 58 % af de unge havde været involveret i kriminalitet før tilknytningen til projektet, men at kun 18,5 % har begået kriminalitet, mens de har været tilknyttet projektet.

Organisatorisk forankring

Projektet er gennemført i et samarbejde mellem SSP-lokaludvalgsområderne Christianshavn, Vest Amager, Sundby Nord og Sundby Syd. I organiseringen har man lagt vægt på, at styregruppens medlemmer også sidder i de lokale SSP-ledergrupper og dermed kan fungere som bindeled mellem projektet og de lokale SSP-områder. Samtidig har det lokale erhvervsråd deltaget i styregruppen og dermed sikret bindeledet til de lokale virksomheder. Den daglige drift af projektet har været varetaget af en jobkoordinator og en deltidsansat projektmedarbejder, mens de lokale institutioner har været involveret i forhold til henvisning af unge og den løbende støtte og rådgivning til de unge.

Væsentligste udfordringer

En af de centrale udfordringer i projektet har været at skabe en fælles forståelse af målgruppen for projektet. Det centrale spørgsmål har været, om man skulle prioritere ressourcerne til at hjælpe en mindre gruppe af ressourcekrævende unge med større personlige og sociale proble-

mer som fx misbrug eller prioritere at hjælpe en bredere vifte af unge med personlige og sociale problemer.

Økonomi

Projektets driftsudgifter omfatter lønninger til jobkoordinatoren (fuldtid) og projektmedarbejderen (10 timer per uge), som afholdes af hhv. Københavns Politi og Børne- og Ungdomsforvaltningen og Socialforvaltningen i Københavns Kommune. Herudover er der driftsudgifter til husleje, som afholdes af Kultur- og Fritidsforvaltningen samt øvrige udgifter på 136.000 per år, som afholdes af SSP-lokaludvalgene.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapporten: Jimmie Gade Nielsen (2007): "Ung i job – et kriminalitetsforebyggende SSP-projekt", SSP-sekretariatet, Københavns Kommune.

CASE E

HardWork – en forebyggende indsats i Københavns Kommune

Formål

Formålet med HardWork er at iværksætte en hurtig, forebyggende og koordineret indsats over for det enkelte barn/ung, hvor der er fokus på forældresamarbejde og forældreansvar, på konsekvent handling og på løsninger i nærmiljøet.

Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er primært børn og unge under 15 år (med fokus på de 12-15-årige), som er kriminalitetstruede eller har begyndende/gentagen kriminell adfærd. Yderligere er målgruppen kendetegnet ved en overvægt af unge med etnisk minoritetsbaggrund.

Metoder

HardWorks metode er en helhedsorienteret strategi, som kombinerer kontaktpersonens individuelle arbejde med den unge med familierarbejde og gruppeaktiviteter, der træner de unge i sociale færdigheder og adfærdssændringer.

Den unge får i løbet af introforløbet til HardWork tildelt en kontaktperson som primært har til formål at skabe en god relation til den unge, hvor menneskelighed, ægthed og tillid er nøgleord. Kontaktpersonen og den unge er i daglig kontakt enten telefonisk eller via sms, mødes flere gange om ugen og er i kontakt med familien mindst en gang om ugen. Råd, vejledning, information og omsorg spiller en stor rolle i arbejdet med familien. Kontaktpersonen er formidler og mediator mellem den unge og forældrene og hjælper dem til at forstå hinanden bedre og udvikle en mere positiv kontakt med hinanden. Kontaktpersonen korrigerer også den unges og forældrenes adfærd, når kontaktpersonen vurderer, at det kan gøre en positiv forskel.

Kontaktpersonens rolle er derudover at være motiverende og støtte den unge i at overholde aftaler og møde op til forskellige aktiviteter. Kontaktpersonen har også en informerende, rådgivende og støttende funktion. Eksempelvis kan en kontaktperson hjælpe den unge med at korrigere den unges uhensigtsmæssige adfærd samt at sætte fokus på løsninger.

HardWork tager udgangspunkt i den enkelte unge og dennes families situation og skræddersyr den individuelle indsats ud fra en bred palet med mange forskellige metoder, aktiviteter, redskaber og teknikker til at udvikle de unges positive kompetencer.

Signs of Safety

HardWork benytter sig af en metode kaldet Signs of Safety som er et værktøj, man kan bruge til at sætte rammer for samtalen med den unge, forældrene, forvaltningen og skolen, når emnet er den unges bekymrende adfærd. Metoden fokuserer på, hvilke positive ressourcer og styrker den unge har, og hvordan de kan bruges til at nå målet.

Aktiviteter

Indsatsen har form af en kontaktskabende og igangsættende indsats, hvor de unge involveres i forskellige kompetencegivende aktiviteter. For at øge de unges selvværd, ansvar, selv- og medbestemmelse, dannelse og identitetsudvikling tilbydes den unge en række aktiviteter, som er anerkendende og kompetencegivende, og som medvirker til at etablere en brugbar relation mellem ung og medarbejder. Der er konkret tale om aktiviteter som fisketure, sport mv. Igennem disse afdækkes den unges ressourcer og problemer, og relationen etableres. Dernæst tilrettelægges mere kompetencegivende aktiviteter som fx it-kurser, cykelværksted, praktikforløb mv.

Indsatsen indbefatter ligeledes jævnlige hjemmebesøg, hvor der bliver arbejdet med problemstillinger i samspillet mellem den unge og familien. Forældrene støttes i den opdragende rolle og ansvarliggøres i forhold til konkrete aftaler om fx morgenvækning, faste sengetider, pligter i hjemmet osv. Forældrene inddrages i den unges planer, og der arbejdes på, at forældrene forstår og giver aktiv opbakning til disse planer. Rationalet er, at forældrene gennem den positive kontakt til den unge oplever, at de og deres barn tages alvorligt. Derved skabes mulighed for positive relationer til forældrene, og derved mulighed for at støtte familierne samlet.

Et yderligere indsatsområde i indsatsen er en styrkelse af indsatsen i skolen. Der er som en del af projektet etableret et tæt samarbejde med Uddannelses- og Ungdomsforvaltningen og PPR om, at der hurtigt tilvejebringes relevante og tilpassede skoletilbud til den enkelte unge ("Grøn Bølge"). Grøn Bølge er et princip – ikke en defineret og generaliseret metode. Princippet i Grøn Bølge er ganske enkelt at undgå lange ventetider og køer til tilbud, aktivering og foranstaltninger, der skal igangsættes omkring familien. Der indgås et tæt samarbejde med specialteamkonsulenten omkring dette.

Endelig er en af aktiviteterne i projektet brobygning og overlevering til andre foranstaltninger og tilbud, hvorfor der etableres tæt kontakt og samarbejde med lokalcentret, sports- og ungdomsklubber mv.

Ud over aktiviteterne rettet mod de unge omfatter indsatsen en specialteamkonsulent, der varetager følgende opgaver:

- Kontakt og koordinering i forhold til skolesystemet med det mål at integrere de unge, der indgår tilbuddet, i normalsystemet,
- Bidrage til indførelse af fælles retningslinjer i lokalcentrene i forhold til alle kriminalitetstruede/kriminelle børn og unge,
- Bidrage til koordinering af "Grøn Bølge".

Effekt

Tilbuddet har skabt bedre trivsel hos de unge og reduceret deres kriminelle adfærd

HardWork har i høj grad været benyttet af unge inden for den ønskede målgruppe. De unge har stort set alle haft en aktiv kriminel adfærd, som er registreret af politiet, og som har omfattet bl.a. tyverier, vold, røverier og brandstiftelse. De fleste unge har haft en ustabil skolegang, og 44 % vurderes ved henvisningen som anbringelsestruede. Deltagerne har oftest været mellem 12 og 15 år ved starten i projektet, og det er stort set kun drenge, som har benyttet tilbuddet. 87 % har haft etnisk minoritetsbaggrund. Det skal bemærkes, at de unge i 2007 var 1-2 år ældre end de øvrige år, og samtidig omfattede gruppen færre anbringelsestruede unge dette år.

HardWorks tilbud om gruppeforløb, meningsfulde fritidsaktiviteter og kontaktperson har ført til en klar forbedring i de unges hverdagsliv og adfærd. Flertallet af de unge har undervejs i det 1-årige tilbud opnået en reduktion i den kriminelle adfærd (65 %), en stabil skole/beskæftigelsessituation (60 %) samt et forbedret forhold til forældrene (63 %). Mange af de unge har ændret deres adfærd i det offentlige rum, er blevet bedre til at lytte samt til at håndtere konflikter. Både unge og forældre fortæller i interview, at tilbuddet har haft stor positiv betydning for dem. Det er værd at bemærke, at også forældrene synes, at tilbuddet har været en stor støtte og har hjulpet dem i deres opgave som forældre. Familiearbejde har således vist sig meget brugbart som en integreret del af ungeindsatsen.

En opfølgning på de unge et år efter afsluttet behandling viser, at flertallet af de unge fortsat er i god trivsel og har reduceret deres kriminalitet. Opfølgningen viser dog også, at mange af de unge har behov for en fortsat støtte efter ophør i tilbuddet, hvis den positive forandring skal fastholdes. I det første projektår kom denne støtte meget sent, hvilket kan være en medvirkende årsag til, at projektet præsenterer de dårligste resultater dette år. Samtidig var de deltagende unge og deres forældre i en ofte meget vanskelig livssituation det første projektår. Hertil kommer, at man første år endnu ikke havde fået udviklet familiearbejdet, hvilket senere har vist sig at være en afgørende del af tilbuddet, som har medvirket til gode resultater.

HardWork har medvirket til at forebygge anbringelser og reducere udgifterne til familien

HardWorks tilbud fører oftere til, at man kan undgå en anbringelse uden for hjemmet og dermed er der tale om en reduktion af udgifterne til de unge og deres familier, set i forhold til en sammenligningsgruppe i kommunen. Statistisk set er sammenligningen dog usikker. For det første fordi antallet af unge er meget lavt. For det andet fordi der er forskelle blandt de forskellige socialcentre på, hvorvidt en iværksat indsats registreres som en udgift i relation til den enkelte unge eller ej, hvilket gør udgiftsundersøgelsen usikker.

Familiearbejde og en udvidet kontaktpersonfunktion er meget brugbart i arbejdet med de unge: Der har fundet en omfattende metodeudvikling sted, hvor det især har vist sig brugbart at indarbejde familiearbejdet i ungearbejdet samt at kvalificere og udvide kontaktpersonfunktionen.

Organisatorisk forankring

HardWork er forankret i Københavnerteamet og hører under Socialforvaltningen i Københavns Kommune. Københavnerteamet er en gadeplansinstitution, der laver opsøgende gadeplansarbejde.

Væsentligste udfordringer

Projektmedarbejderne vurderer, at kontakten til den unge, som løber over et år, er alt for kort tid. Nogle medarbejdere holder kontakten selv efter det ene år er gået, da et brud opleves som et svigt over for den unge og forældrene, fortæller en medarbejder. En anden konsekvens af den afbrudte kontakt er, at medarbejderne ikke oplever, at de har fået gjort deres arbejde med den unge helt færdigt, selvom de har brugt enormt meget energi på at nå til det punkt, hvor der for alvor ser ud til at være basis for at rykke den unge, forklarer en medarbejder.

Arbejdet som kontaktperson kan ligeledes give nogle udfordringer i form af udbrændthed. Medarbejderne fortæller, at jobbet som kontaktperson kræver enormt meget, og man kan nemt blive udbrændt, hvis ikke man lærer at sætte en grænse. Fx fortæller en medarbejder, at han informerede sine unge om, at de kun skulle sms'e og ikke ringe i weekenden. Så kunne han selv vurdere, om han ville følge op på sagen eller vente til det blev mandag.

Økonomi

HardWork er finansieret med projektmidler fra det daværende Velfærdsministeriets SATS-pulje.

Hvis du vil vide mere

"HardWork – udsatte unge på vej mod nye mål". Socialforvaltningen, Københavns Kommune. Københavnerteamet, 2008.

"Med familien i centrum – en historie om implementering af anerkendende og løsningsfokuserede metoder i familiebehandling og sagsbehandling" Socialforvaltningen, Københavns Kommune, 2009.

Kontaktperson: Maline Lind, Mål- og rammekontoret for børn og familier, Københavns Kommune.

CASE F

Unge i Centrum

Formål

Formålet med projektet var at gennemføre en sammenhængende og koordineret tværfaglig forebyggende indsats på gadeplan med fokus på at få de problematiske grupperinger ved Brøndby Strand S-togstation og det nærliggende butikscenter til at reducere deres kriminalitet og til at indgå i stabile skoleforløb/uddannelsesforløb/beskæftigelse, i sociale relationer, som styrker deres trivsel og i fritidsaktiviteter, der udvikler deres fysiske og sociale egenskaber, og som dermed gør området mere trygt og attraktivt for borgerne at færdes i.

Målgruppe

60-80 tosprogede unge i alderen 12-22 år indgik i de problematiske grupperinger i området ved Brøndby Strand. Gruppen af unge havde en meget synlig og meget negativ adfærd i lokalområdet med meget kriminalitet involveret. Desuden havde de unge mange skoleskift bag sig, der var en del med et problematisk hashforbrug, deres hjemmesituation kendetegnet ved få forældre-ressourcer.

Metoder

Indsatsen over for grupperingerne tog afsæt i en anerkendende pædagogisk tilgang, hvor der blev fokuseret på grupperingerne og de enkelte unges ressourcer. Relationsarbejdet har været højt prioriteret og har vist sin værdi i forhold til kontinuerligt at få et pædagogisk arbejdsgrundlag, der efterfølgende har kunnet få de unge til at ændre adfærd. Der er både arbejdet med de unge individuelt og med grupperingerne som grupper.

Gruppedynamikken har været stærk i grupperingerne, og derfor var det en nødvendighed at arbejde med de unge samlet i en periode, indtil det var muligt at få de unge i grupperingerne til samlet at ændre deres adfærd.

Derudover blev indsatsen på gaden over for grupperingerne kædet sammen med det eksisterende organisatoriske bagland, der har kunnet arbejde med de problemstillinger, som UiC har afdækket. Den tætte sammenhæng mellem "frontmedarbejder/rollemodeller" og øvrige aktører som eksempelvis skoler, socialforvaltning, politi og specialtilbud har været af afgørende betydning for indsatsen i forhold til grupperingerne. Ingen af de nævnte aktører kan med succes arbejde isoleret med disse unge.

Der har samtidig været fokus på at bruge konfliktmægling som en væsentlig del af indsatsen i grupperingerne, mellem grupperingerne og mellem enkeltpersoner. Det er en metode, der i høj grad er blevet taget godt imod i målgruppen. De unge har oplevet, at der er blevet lyttet til dem, de er kommet til orde om deres egen situation og de har reflekteret over deres adfærd i forbindelse med mæglingerne. Stormøder, penduldiplomati og dialogmøder med politiet er metoder, der i høj grad har virket konfliktdæmpende og dermed forebyggende i forhold til kriminalitet og spændinger i lokalområdet.

En del af frontmedarbejderne har været lokale rollemodeller, der har haft en god evne til at skabe kontakt til de unge i målgruppen. Rollemodellerne kan bygge bro mellem de unge og det kommunale system, der skal tilvejebringe støtte og vejledning. Der har været en skepsis fra de unges side over for systemet. Flere har ikke tidligere følt sig hjulpet. De unge er trygge ved rollemodellerne, der derved lettere kan motivere de unge til at tage imod de initiativer, systemet tilbyder dem.

Aktiviteter

Indsatsen har form af en områdebaseret helhedsorienteret indsats. Indsatsen over for grupperingerne tog afsæt i en anerkendende pædagogisk tilgang, hvor der blev fokuseret på grupperingerne og de enkelte unges ressourcer. Relationsarbejde har været højt prioriteret og har vist sin værdi i forhold til kontinuerligt at få et pædagogisk arbejdsgrundlag, der efterfølgende har kunnet få de unge til at ændre adfærd. Der er både arbejdet med de unge individuelt og med grupperingerne som grupper. Gruppedynamikken har været stærk i grupperingerne, og derfor var det en nødvendighed at arbejde med de unge samlet i en periode, indtil det var muligt at få de unge i grupperingerne til samlet at ændre deres adfærd.

Indsatsen består af koordinerede pædagogiske handleplaner over for de enkelte unge og for grupperingerne, opsøgende arbejde, konflikthåndtering samt aktiviteter for de unge, der hvor de opholder sig, herunder kulturelle arrangementer og idrætsaktiviteter.

Effekt

Evalueringen af projektet viser, at ud af de tolv observerede grupperinger er ni i løbet af projektperioden blevet opløst. Dermed er målet for opløsning af grupperingerne tæt på at være nået. Videre viser evalueringen, at fødekæden for 3/4 af grupperingernes vedkommende er stoppet – både på grund af opløsningen af grupperingerne, og også i forhold til de grupperinger, der fortsat eksisterer, er der sket en mindsket tilgang af unge, end der kunne observeres ved projektets start. Ligger under målet for projektet, men anses for at være det vigtigste resultat i projektet.

De unge i grupperingerne er stort set alle i gang med fritidsaktiviteter. Erfaringen i projektet har været, at det har været nødvendigt at etablere særlige fritidstilbud i form af eksempelvis selvforsvarshold og lukkede fodboldhold, der til sidst i projektperioden er blevet indsluset i en eksisterende fodboldklub. Metoden med at møde de unge på gaden og at kunne tilbyde fritidstilbud, der passede lige netop til deres behov, viste sig effektiv over for målgruppen. Evalueringen viser, at samarbejdspartnerne i form af skoler, socialforvaltning, væresteder, specialskoler med flere har været med til at skabe sammenhængen i projektet ved at være klar til at løfte deres del af de opgaver, der skulle tages hånd om, når projektmedarbejderne havde brug for at sluse unge videre i fritids-, uddannelses- og/eller beskæftigelsesaktiviteter.

Projektet arbejdede ligeledes med tryghedsskabende tiltag. Der blev oprettet dialogfora, hvor de unge fra målgruppen og ældre borgere mødtes og talte om, hvordan det opleves at bo i Brøndby Strand. Mindre grupper af unge og ældre mødtes over et spil billard eller på et ”kursus”, hvor de unge lærte de ældre at bruge sms. Erfaringen i projektet har været, at disse forløb har gjort de involverede ældre mere trygge ved at møde de unge ved stationen og det lokale butikscenter.

Samlet viser evalueringen, at projektet på fem områder har været en succes:

1. Kriminaliteten er faldet i projektperioden,
2. Arbejdet med og i grupperingerne har vist sin værdi. Specielt har arbejdet med konflikthåndtering haft en tydelig effekt,
3. Indsatsen i forhold til at stoppe fødekæden til grupperinger og dermed skabe en reel forebyggende indsats er lykkedes i meget høj grad,
4. Organisatorisk er det lykkedes at skabe den sammenhæng og koordinering, der er nødvendig, når der skal skabes en ændret adfærd hos unge med de nævnte kendetegn,
5. Arbejdet med at skabe tryghed i lokalområdet har haft en positiv effekt i forhold til de borgere, der har deltaget i dialogfora med de unge.

Organisatorisk forankring

Projektet er organiseret i Børneforvaltningen i Brøndby Kommune, hvor SSP-koordinatoren har været projektleder.

En tværfaglig styregruppe – den eksisterende SSP-koordinationsgruppe i Brøndby – bestående af Socialforvaltning, skoleområde og politiet sikrede, at projektet levede op til formål med videre og foretog justeringer i projektet undervejs i perioden.

Projektmedarbejderne blev integreret i det eksisterende SSP-samarbejde både i forhold til analyser af grupperingerne, og også i forhold til det daglige tætte samarbejde mellem aktørerne omkring målgruppen.

Væsentligste udfordringer

Anvendelsen af kombinationsansættelser i projektet var en styrke, fordi denne organisationsmodel medvirkede til at knytte projektet til eksisterende i indsatser i kommunen, samt bidrog til at binde projektets samarbejdsparter tættere. Samtidig var det en udfordring i projektet at få koordineret medarbejdernes arbejdstid i projektet i forhold til medarbejdernes faste ansættelser, som støttekontaktperson eller speciallærere.

Økonomi

1 fuldtidsstilling til at lave socialpædagogisk arbejde på gadeplan samt varetage en koordinerende funktion til de medarbejdere, der havde base på de fire skoler 10 timer per uge.

Derudover er der afsat midler til uddannelsesforløb i konfliktmægling for de ansatte samt samarbejdsparter.

Hvis du vil vide mere

Kontaktperson: Jens Wedel Ansbjerg

CASE G

Fredensborg Fædregruppe

Formål

Fredensborg Fædregruppe er et netværk dannet af frivillige fædre, som ønsker at samarbejde med Fredensborg Kommune om at øge trivslen og livsglæden for kommunens unge med anden etnisk baggrund og dermed forebygge fremtidige uroligheder og konflikter. Formålet med fædregruppen er ligeledes at etablere et netværk af frivillige fædre, der kan trækkes på i forskellige situationer. Fædregruppen kan blandt andet rådgive og sparre, udvise synlig autoritet på gaden, mægle og hjælpe med at håndtere konflikter el.lign. Meningen er således også, at der skabes et forum, hvor forældre har mulighed for selv at tage aktivt ansvar for deres børn og de øvrige borgers tryghed og trivsel.

Fædregruppen blev dannet efter gentagne uroligheder i især Nivå og Kokkedal for at mindske borgernes utryghed i forhold til unge med anden etnisk baggrund end dansk. Umiddelbart har fædrenes tilstedeværelse og indblanding virket mindskende på uroen og anden uhensigtsmæssig adfærd blandt de unge. Samtidig har fædrene været til stor hjælp for kommunens aktører som fx SSP Fredensborg, fordi de har kunnet kaste lys over nogle af de komplikationer, som de unge oplever ved at have baggrund i forskellige nationalkulturer. Det er på baggrund af disse erfaringer, at ønsket om at etablere en fædregruppe, som kan indgå i det direkte og konkrete arbejde med kommunens unge med både etnisk majoritets- og minoritetsbaggrund, er vokset frem. Fædregruppen har arbejdet på at etablere en formaliseret kontakt mellem det ofte marginaliserede og isolerede etniske miljø og det kommunale system.

For at skabe opmærksomhed omkring fædregruppen er der bl.a. blevet trykt materialer, foldere og plakater, lavet en hjemmeside, samt produceret jakker med 'Fredensborg Fædregruppe' påtrykt. Alle disse objekter har været med til at øge kendskabet til fædregruppen, og ikke mindst jakkerne har gjort Fædregruppen synlig på gaden i lokalmiljøerne, samt ved arrangementer og aktiviteter i kommunen. Således var det intentionen, at man blot ved at gøre opmærksom på,

at Fædregruppen eksisterer, kan skabe en større tryghed hos borgerne – både beboere i berørte områder, forældre i kommunen, samt de unge – idet utryghed som oftest hænger sammen med uvidenhed.

Målgruppe

Fædregruppens aktiviteter er primært henvendt til en målgruppe af velfungerende unge, der har god uddannelse og opdragelse, og som skal have tilbud, der fastholder dem i deres velfungerende liv. Derudover henvender tilbuddet sig også til unge, der befinder sig i den grå zone, som betegnes som normalt fungerende unge, og som har brug for kraftig støtte, uddannelse eller arbejde. Afsluttende henvender aktiviteterne sig også til unge, som er på vej ud i ballade og som dominerer gadebilledet ved truende og aggressiv adfærd.

Metode

En metode, den etniske konsulent har benyttet sig af i rekrutteringen af nye medlemmer, er den personlige opsøgende kontakt. Desuden er Fædregruppens medlemmer blevet inviteret løbende til møder, og eksisterende medlemmer er blevet opfordret til at deltage i møderne samt sociale aktiviteter specielt for dem. Fædregruppen har udarbejdet en mødeplan for minimum seks måneder ad gangen med oversigt over, hvilke emner der skal diskuteres hvornår.

Den etniske konsulent har personligt opsøgt og indbudt potentielle medlemmer til samarbejdet, og derigennem løbende arbejdet på at udbygge netværket af fædre, dels ved at rekruttere fædre gennem oplysning om fædregruppen (foldere og plakater, samt presseomtale), og endelig ved at SSP's etniske konsulent skriftligt inviterer alle fædrene i netværket (dvs. både passive og aktive medlemmer af Fredensborg Fædregruppe) til hvert møde, ligesom han med personlig kontakt opfordrer fædrene til at deltage i møderne hver gang.

Aktiviteter

Fædregruppens primære opgaver er følgende:

- Dialogskabende kontakt: Kontakt med kommunens unge med henblik på at skabe positiv dialog,
- Opsøgende socialt arbejde: Opsøge kommunens unge og arrangere diverse sociale aktiviteter for de unge og deres forældre,
- Voksne samtalepartnere: Fungere som troværdige samtalepartnere primært for unge, der ellers mangler voksenkontakt,
- Information: Afholde diverse informationsarrangementer for de unge og deres forældre om aktuelle emner,
- Forældrekontakt: Kontakte de unges forældre angående problemstillinger vedrørende de unge
- Refleksion: Indgriben i forbindelse med uro i forhold til at skille unge ad og tale med dem om baggrunden for deres handlinger.

Effekt

Evalueringen af indsatsen viser, at fædrenes tilstedeværelse på gaderne omkring belastede boligområder, samt indkøbscentre generelt og særligt omkring jul og nytår har – i samspil med kommunens andre indsatser i forhold hertil – haft en positivt nedsættende effekt på uroen i kommunen. Således oplevede brandvæsen og politi langt færre udrykninger i juleferien 2008 end de tidligere år, ligesom Fredensborg Kommune oplevede relativt få tilfælde af uro, hærværk og

konflikter ift. de af landets andre kommuner, som man sammenligner sig med, i denne periode. Denne nedsættelse af frekvensen, samt omfanget af uro må antages at have en positiv virkning på borgernes tryghedsfølelse.

Organisatorisk forankring

Fædregruppen i Fredensborg Kommune er forankret i SSP Fredensborg. SSP er det direkte bindeled mellem kommunen og fædregruppen, og SSP er ansvarlig for at føre tilsyn med gruppens arbejde samt at vurdere gruppens behov for støtte og kompetenceudvikling.

Den etniske konsulent i Fredensborg Kommune fungerer som fædregruppens tovholder. Den etniske konsulents opgave er at koordinere gruppens arbejde og sørge for, at gruppen udvikler sig i den mest hensigtsmæssige retning. Fædregruppen vælger desuden en formand. Formanden vælges for 6 måneder ad gangen.

Væsentligste udfordringer

Etableringen af Fredensborg Fædregruppe har overordnet set været sværere og mere ressourcekrævende, end kommunen først havde regnet med – dette ikke mindst pga. fædrenes overvældende mistillid til det kommunale system, som i mange tilfælde hæmmer samarbejdet mellem Fædregruppen og SSP Fredensborg, samt fædregruppens arbejde som sådan. Ligeledes har og er det ressourcekrævende at få frivilligt arbejde i en kommunal ramme til at fungere. Hvordan lader man så at sige noget gro fra neden, hvis der er formuleret retninger og mål for dets vækst fra oven? Dette er til stadighed en udfordring for både fædrene og kommunen, og det kræver som sagt mange ressourcer. Desuden er indsatsen – som alle andre frivillige indsatser – præget af de frivillige arbejderes begrænsede ressourcer både tidsmæssigt og energimæssigt.

Økonomi

Fædregruppens etablering og arbejde er støttet økonomisk af Trygfonden. Midlerne fra Trygfonden anvendes til en evaluering af gruppens opstart og udvikling samt supervision i løbet af det første år. Desuden er der penge til kompetenceudvikling af fædregruppens medlemmer samt dialogskabende aktiviteter.

Pengene er givet til SSP Fredensborg, og SSP-teamlederen har råderet over pengene. Den etniske konsulent beslutter i tæt samarbejde med SSP-teamlederen og fædregruppens medlemmer, hvorledes pengene, afsat til kompetenceudvikling og dialogskabende aktiviteter, skal anvendes.

Hvis du vil vide mere

Kontaktperson: Adnan Kharoubi, etnisk konsulent

Projektets hjemmeside: www.fredensborgfaedregruppe.dk.

5. Indsatser over for børn og unge der pågribes i første kriminalitetshandlinger

Læs i dette afsnit seks cases på konkrete indsatser i forhold til børn og unge, der er blevet pågrebet i deres første kriminelle handling. Hvert caseeksempel beskriver, hvad formålet med indsatsen har været, hvem målgruppen var, og hvilke aktiviteter der blev sat i gang. Få også indblik i de største udfordringer i projekterne, og hvordan de blev løst.

Målgruppen

Målgruppen her er børn og unge i alderen 12-15 år med anden etnisk baggrund, som pågribes i deres første kriminelle handlinger. Der er således tale om en tidlig indsats i forhold til børn og unge, som ikke har udviklet egentligt kriminelle handlemønstre, men hvor der er risiko for, at enkeltstående kriminelle handlinger udvikler sig i en negativ retning.

Hvad virker?

Tidligere undersøgelser viser, at børns og unges manglende personlige og sociale kompetencer er betydelige risikofaktorer i forhold til at udvikle antisocial adfærd som fx kriminalitet. Dette betyder, at der er grundlag for at antage, at indsatser som fokuserer på udviklingen af personlige og sociale kompetencer har en beskyttende virkning i forhold til børnene og de unge.

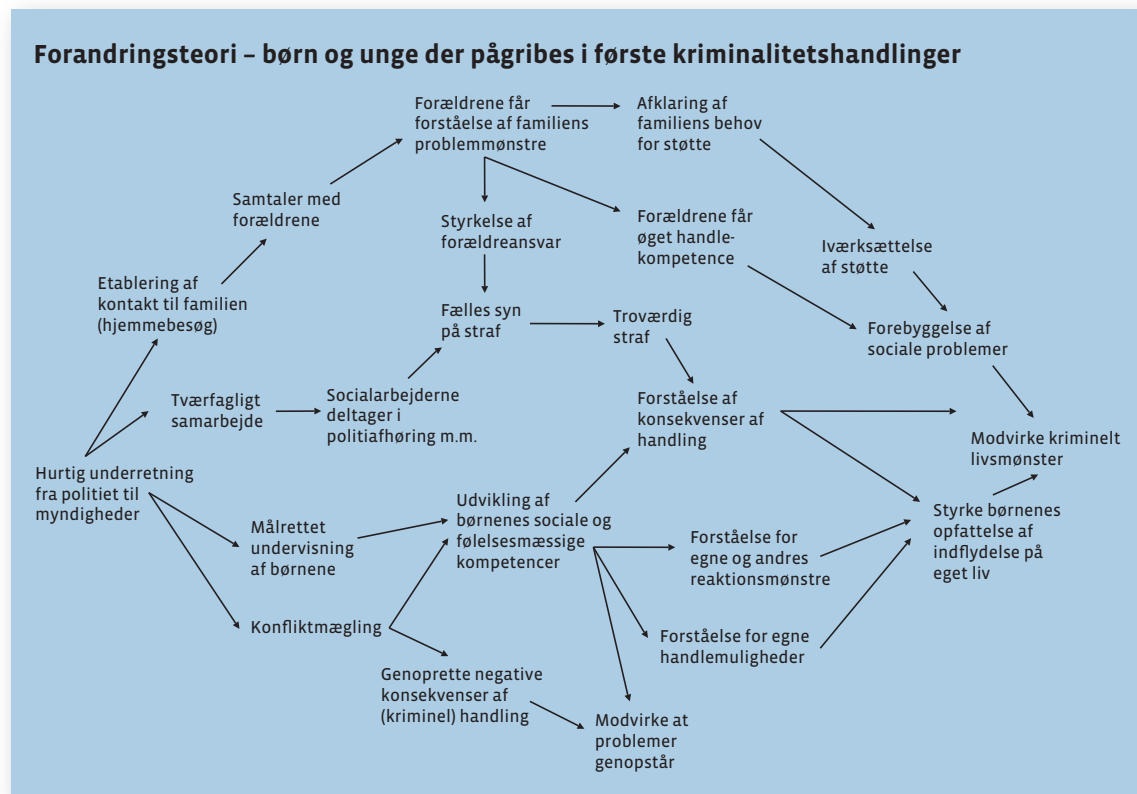
Derudover viser undersøgelserne vedr. risikoadfærd, at forældrenes indstilling til og håndtering af børnenes risikoadfærd har væsentlig betydning for børnenes videre udvikling af evt. antisocial adfærd. Der er derfor grund til at antage, at indsatser, der fokuserer på at styrke forældreansvaret og forældrekompetencer, har en positiv virkning i forhold til at forebygge udviklingen af kriminalitet blandt børn og unge.

Kortlægningen af tidligere indsatser viser, at der er positive erfaringer med indsatser, som fokuserer på tidlig og konsekvent involvering og ansvarliggørelse af forældrene. Det er erfaringen, at den tidlige og konsekvente involvering og ansvarliggørelse af forældrene bidrager til en fælles forståelse af problemerne og til at identificere evt. behov for støtte til familien, og dermed forebygger den videre udvikling af kriminelle handlemønstre blandt børnene. Den tidlige og koordinerede indsats sikrer, at forældrene får fokus på barnets kriminalitet og de bagvedliggende problemer, og at der fra de sociale myndigheders side bakkes op om familien. Samtidig sikrer denne indsats, at de unge forstår alvoren og konsekvenserne af at begå kriminalitet, og dermed tilskyndes til at ændre adfærd.

Ligeledes viser kortlægningen af tidligere indsatser, at der er positive erfaringer med indsatser, som fokuserer på at styrke børnenes egne personlige og sociale kompetencer i forhold til at håndtere konflikter med andre børn og voksne. Evalueringerne af de tidligere indsatser

viser, at indsatserne rettet mod at styrke børnenes personlige og sociale kompetencer giver børnene en forståelse for egne handlemønstre og -muligheder, og dermed giver børnene en oplevelse af at have indflydelse på og ansvar for egne handlinger og eget liv.

På baggrund af disse erfaringer er der udarbejdet en overordnet forandringsteori for indsatser over for målgruppen, som beskriver sammenhængen mellem de overordnede målsætninger for indsatserne og konkrete aktiviteter. Forandringsteorien er illustreret herunder:

De overordnede målsætninger for indsatser over for børn og unge der pågribes i første kriminalitetshandlinger

Det overordnede formål med disse indsatser er at bryde et begyndende kriminelt handle-mønster blandt børn og unge, som gribes i deres første kriminelle handlinger. På baggrund af erfaringerne fra de kortlagte indsatser er de overordnede målsætninger for indsatsområdet derfor:

- At øge de unges forståelse for konsekvenserne af egne handlinger,
- At øge de unges forståelse for egne og andres reaktionsmønstre,
- At styrke og ansvarliggøre forældrene.

Kortlægningen af evalueringer af tidligere indsatser over for børn og unge, der gribes i deres første kriminelle handlinger viser, at der er gode erfaringer med anvendelsen af hjemmebe-søg rettet mod en styrkelse af forældreansvaret samt målrettede formål rettet mod en styr-kelse af de unges følelsesmæssige og sociale kompetencer i form af enten konfliktmægling eller egentlige undervisningsforløb.

Herudover viser kortlægningen, at multi-systemisk terapi kan være en virkningsfuld metode over for en bred vifte af udsatte børn og unge, og at der her kan være inspiration at hente

i forhold til at tilrettelægge indsatser rettet mod en styrkelse af forældreansvaret blandt forældre til børn og unge, som gribes i deres første kriminelle handlinger. Det bør i denne sammenhæng påpeges, at denne metode er væsentligt mere velbeskrevet og veldokumenteret, end de øvrige metoder, som er beskrevet i hæftet.

Der kan derfor hentes inspiration i følgende indsatser, som tidligere har vist sig at være virkningsfulde:

- Hjemmebesøg,
- Kriminalitetsrådgivning,
- Konfliktmægling,
- Undervisningsforløb,
- Terapeutiske samtaleforløb for hele familien,
- Multisystemisk terapi.

Inspirationskilder

På de følgende sider er beskrevet seks konkrete indsatser rettet mod børn og unge, der gribes i deres første kriminelle handlinger.

CASE H

Kriminalitetsrådgivning i Center Syd, Århus Kommune

Formål

Formålet med projektet er at effektivisere og kvalificere den forebyggende og behandlende indsats over for kriminalitetstruede børn og unge under 18 år samt yde støtte til deres familier. Indsatsen har som mål at styrke grundlaget for det tværsektorielle samarbejde om kriminelle og kriminalitetstruede børns og unges levevilkår med henblik på at reducere antallet af børn og unge, der udfører kriminelle aktiviteter.

Målgruppe

Kriminalitetstruede børn og unge under 18 år samt deres familier.

Metoder

I denne indsats arbejdes der ud fra en metode, hvor der ønskes en hurtig og markant indsats:

- Hurtig reaktion på den kriminelle handling,
- Udnytte hændelsen omkring afhøringen og familiens følelsesmæssige påvirkning til kontaktablering og fremtidigt samarbejde,
- Styrkelse af forældreansvar ved videnstilførsel og inddragelse,
- Holdningsdialog med udgangspunkt i konkrete episoder.

På baggrund af en vurdering af de unges og familiernes situation kan kriminalitetsrådgiverne "sætte ind" med forskellige hjælpeforanstaltninger. Ofte drejer det sig om de unges netværk og kammerater, som præger de unge i en negativ retning.

Aktiviteter

Indsatsen er tilrettelagt således, at man i et distrikt har samlet arbejdet vedr. kriminalitetsramte og kriminalitetstruede børn og unge hos to medarbejdere, der betegnes som kriminalitetsrådgiv-

vere. Disse to medarbejdere varetager det kriminalitetspræventive arbejde i distriktet og modtager alle underretninger fra politiet om kriminalitet begået af unge i dette område.

Kriminalitetsrådgiverne repræsenterer socialforvaltningen i forbindelse med politiafhøringer af unge under den kriminelle lavalder og varetager sagsforløbet omkring den kriminelle hændelse. Dette betyder, at de har samtaler med og rådgiver de unge og deres forældre, gennemfører evt. § 50-undersøgelser, og iværksætter eller medvirker til forskellige foranstaltninger, hvorefter sagen evt. overdrages til ordinær familierådgiver.

Desuden repræsenterer kriminalitetsrådgiverne Socialforvaltningen i forbindelse med politiforhør og retsmøder af unge fra 15 til og med 17 år, ligesom de følger op herpå i form af samtaler med de unge og deres familier samt i form af gennemførelse eller medvirken til forskellige foranstaltninger.

Ud over at samle hovedparten af socialforvaltningens arbejde i forbindelse med kriminalitet blandt børn og unge i distriktet, består det særlige ved forsøget i, at indsatsen i forbindelse med kriminalitet blandt børn og unge generelt er blevet væsentligt opprioriteret. Således kontaktes alle unge, der begår kriminalitet, med henblik på en nærmere drøftelse af baggrunden for deres kriminalitet, evt. familiemæssige og økonomiske problemer, problemer med skolegang og kammerater. Indsatsen modsvares af en tilsvarende prioritering hos politiet, hvor alle unge under den kriminelle lavalder på 15 år indkaldes til forhør, selv om der blot er tale om umiddelbart bagatelagtig kriminalitet.

Effekt

Effektmålingen viser, at der efter indsatsen er sket et fald i kriminaliteten i område syd på 3 %, mens der i samme periode var en stigning i hele Århus kommune på 23 %. På denne baggrund konstateres det, at udviklingen i Center Syd har været afgørende mere positiv end for hele Århus politikreds, og det formodes derfor, at forsøget har haft en positiv effekt på omfanget af kriminalitet blandt børn og unge i området. Den intensive indsats ser ud til at have virket bremsende på recidivtilbøjeligheden, og der er grund til at formode, at det hovedsageligt er opbremsningen af recidiv mere end en nedgang i førstegangskriminalitet, der er den stærkeste medvirkende faktor til kriminalitetsnedgangen.

Organisatorisk forankring

Arbejdet er organiseret omkring de to kriminalitetsrådgivere, som har organiseret arbejdet mellem sig ud fra geografiske og funktionsmæssige kriterier. Den ene varetager opgaver relateret til fritidslivet, mens den anden er forpligtet på områderne beskæftigelse og uddannelse. Kriminalitetsrådgiverne har relationer til kontaktpersoner i alle skoledistrikter. Omkring skolerne er der med varierende intensitet et distriktsgruppesamarbejde, som kriminalitetsrådgiverne indgår i.

Væsentligste udfordringer

Den største udfordring ved kriminalitetsrådgivernes arbejde er, at de ikke i tilstrækkeligt omfang arbejder med gruppeorienterede problemstillinger. I betragtning af den store betydning, kammeratskabsgruppen har for de unge, er det ifølge kriminalitetsrådgiverne uhensigtsmæssigt, at deres arbejde i så høj grad prioriterer det individuelt rettede. Det individuelt rettede burde suppleres med en konkret, målrettet og koordineret indsats baseret på viden og indsigt i forhold til bestemte ungdomsgrupper og personkonstellationer.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Kriminalitetsrådgivning – Evaluering af forsøg i Center Syd, Århus Kommune", Center for forskning i socialt arbejde, 1999.

Evalueringsrapport: "Kriminalitetsrådgivning, Metodeudvikling i socialt arbejde med kriminelle unge", Socialcenter Syd Viby, 2000.

CASE

Hjemmebesøg i Høje-Taastrup, Nakskov, Kolding og Gladsaxe kommuner

Formål

Formålet med indsatsen er at modvirke, at kriminalitetstruede børn udvikler kriminelle livsmønstre samt at hjælpe de svagest stillede børn. Dette formål søges opnået gennem en hurtig reaktion på barnets første kriminelle handling. Formålet med den hurtige reaktion på den kriminelle adfærd er, at børnene og forældrene oplever, at der er konsekvenser af handlingerne og dermed bedre forstår alvoren i situationen. Ligeledes skal den hurtige reaktion sikre, at der kommer fokus på de bagvedliggende problemer, og at der iværksættes sociale hjælpeforanstaltninger eller anden hjælp til familien, hvor dette vurderes at være nødvendigt.

Målgruppe

Børn under den kriminelle lavalder, der bliver pågrebet i enhver form for kriminalitet, herunder også mindre forseelser.

Metoder

Udgangspunktet for indsatsen er, at adfærdsforstyrrelser hos et barn er symptomer på problemer i familien. Det er derfor ufrugtbart kun at behandle barnet, hvis det fx er hele familiens samspil eller først og fremmest problemer hos forældrene, der ligger til grund for barnets vanskeligheder.

Aktiviteter

De fleste kriminelle handlinger, også helt små lovovertrædelser, begået af børn under 15 år er blevet anmeldt til politiet. Det kan ikke siges med sikkerhed, at alle handlinger er blevet anmeldt, da dette afhænger af den forulempede. Politiet er rykket ud til gerningsstedet og har umiddelbart efter orienteret socialforvaltningen om barnets kriminalitet. I forbindelse med afhøringen har der, hvis muligt, været en repræsentant for de sociale myndigheder samt barnets forældre til stede.

Efter orienteringen har socialforvaltningen tilbudt en samtale med både barnet og dets forældre for at drøfte situationen med henblik på, dels at forældre og barn oplever en hurtig reaktion på den kriminelle adfærd og dermed bedre forstår alvoren i situationen, dels at afdække hvorvidt der foreligger problemer, som kræver iværksættelse af sociale hjælpeforanstaltninger eller anden hjælp. Målet er, at denne samtale foregår hurtigt og helst 2-3 dage efter den kriminelle handling.

Samtidig skal samtalen afdække, hvorvidt familien har brug for hjælp fra myndighederne. Herefter har den hyppigste form for hjælp været indmeldelse i fritidshjem/klub og andre fritidsakti-

viteter, opfølgende samtaler og familieconsultationer mv. samt tilbud om fx skoleskift og ekstra undervisning. Endelig er nogle børn anbragt på efterskoler, kostskoler og døgninstitutioner.

Effekt

Evalueringen viser, at 90 % af de pågrebne børn kun begik kriminalitet en enkelt gang i perioden, og at ca. halvdelen af de resterende børn begik kriminalitet 2 gange i forsøgsperioden. Det var således kun en meget lille del (ca. 5 %), der begik kriminalitet mere end 2 gange i forsøgsperioden. Der foreligger dog ikke dokumentation for, hvorvidt det er den hurtige indsats, der er skyld i, at disse børn er ophørt med kriminel adfærd.

Evalueringen viser, at alle kontaktpersoner er enige i, at størstedelen af forældrene har udbytte af samtalerne og er blevet mere opmærksomme på barnets situation. Ligeledes viser evalueringen, at størstedelen af forældrene (80 %) vurderer, at samtalerne har medvirket til at holde deres barn ude af kriminalitet.

Evalueringen viser, at indsatsen umiddelbart ser ud til at være mest virkningsfuld over for børn fra nogenlunde velfungerende hjem, idet disse relativt sjældent blev grebet i ny kriminalitet i perioden, men indsatsen vurderes dog ligeledes udbytterig i forhold til socialt svagt stillede børn (som forholdsvis ofte er gengangere), da samtalerne kan føre til iværksættelse af anden hjælp samt at indsatsen medfører, at socialforvaltningen er forpligtet til at vurdere barnets sag på ny. Samtlige kontaktpersoner og politi vurderer i forbindelse med evalueringen, at metoden egner sig til alle former for kriminalitet i både velfungerende og socialt belastede familier, da indsatsen tydeliggør over for både barn og forældre, at barnet har handlet forkert.

Organisatorisk forankring

Der er en smule forskel på, hvordan forsøget er blevet implementeret/organiseret i de forskellige forsøgsområder. I alle forsøg er der kun en repræsentant for de sociale myndigheder (+ evt. en tolk) til stede på møderne. Møderne tager mellem ½ og 2½ time. I tre af områderne er der kun gennemført opfølgende samtaler i de tilfælde, hvor der efterfølgende har været iværksat en foranstaltning.

Høje-Taastrup

Arbejdet med den hurtige indsats er fordelt mellem de sædvanlige 3-4 socialrådgivere, idet de har den løbende kontakt til de kendte familier og dermed havde en fordel i forhold til samtalen.

Kolding

Arbejdet med den hurtige indsats blev varetaget af en nyansat socialrådgiver, men blev dog senere varetaget af en sagsbehandler i hvert af de fire socialdistrikter (pga. barsel). Den nyansatte havde ikke myndighed til at tilbyde andre foranstaltninger, men skulle henvise til myndigheds-sagsbehandlerne. Hvis det var en kendt familie, tog familiens sædvanlige sagsbehandler samtalen.

Nakskov

Arbejdet med den hurtige indsats blev placeret i socialforvaltningens børne- og familiegruppe. Først blev opgaven fordelt mellem de sædvanlige fem medarbejdere. Herefter blev arbejdet med den hurtige indsats varetaget af en nyansat SSP-konsulent, som havde kompetence til at træffe beslutninger om iværksættelse af mindre tilbud som fx fritidsaktiviteter. I Nakskov følges der op

på alle børn, der gribes i kriminalitet gennem de skolekontaktgrupper, der findes på alle kommunens skoler.

Gladsaxe

Arbejdet med den hurtige indsats blev varetaget af en SSP-konsulent. Denne havde kompetence til at træffe beslutninger om iværksættelse af mindre tilbud som fx fritidsaktiviteter.

Efter projektperiodens ophør er ordningen blevet permanentgjort i uændret form i to af de deltagende områder, i det tredje område er ordningen ophørt, og i det fjerde område er ordningen fortsat, men i en ændret form. Den ændrede form består i, at det nu er de kommunale sagsbehandlere, der er ansvarlige for den hurtige indsats, og ikke en person i en særstilling.

Fordelen ved at forankre indsatsen hos myndighedssagsbehandlerne på børne- og familieområdet er, at det derved er den samme person, der tager sig af de øvrige foranstaltninger og kender familien i forvejen, og at der derved kan komme et helhedsperspektiv i spil. Ulempen ved at placere indsatsen hos myndighedssagsbehandlingen er, at der er en risiko for, at indsatsen ikke bliver prioriteret i forhold til mere tunge og presserende sager og indsatser.

Væsentligste udfordringer

Det er en stor udfordring at sikre en tilstrækkelig hurtig indsats, idet der i nogle tilfælde er gået op til 2-3 uger, før samtalen fandt sted. Dette har bundet i, at det har været svært at få en aftale i hus med forældrene samt nogle koordinerings- og kommunikationsmæssige barrierer mellem de deltagende parter. Samarbejdet mellem socialforvaltning og politi er i flere kommuner præget af vanskeligheder, som bl.a. hænger sammen med forskellige holdninger og faglig baggrund.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Børns kriminalitet: Forsøgserfaringer fra en hurtig forebyggende indsats", SFI, 1997.

CASE J

Konfliktmægling i Brøndby, Løgstør, Hillerød, København, Køge, Roskilde, Svendborg og Århus kommuner

Formål

Det overordnede formål med projektet er at forebygge udvikling af kriminel adfærd hos unge 12-15-årige samt at medvirke til at reducere sager om vold, chikane, mobning, gaderøverier, butikstyverier og hærværk, hvor 12-15-årige er impliceret.

Projektet baserer sig på, at konfliktmæglingen udvikler og styrker de unges sociale og følelsesmæssige kompetencer, så de unge bliver bedre til at kunne håndtere egne konflikter uden medvirken af en tredjepart. Ligeledes er det tanken, at de unge i konfliktmæglingen oplever at blive hørt og respekteret og dermed får en oplevelse af at kunne påvirke deres eget liv.

Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er unge under den kriminelle lavalder fra ca. 12-15 år. Der skelnes i projektet mellem tre målgrupper:

- Unge som er kendt i lokalmiljøet i forbindelse med uhensigtsmæssig adfærd eller involvering i episoder med vold, stridigheder og kriminelle aktiviteter – enten som offer eller som udøver. Overordnet drejer det sig om unge, der kan karakteriseres ved, at de er involveret i aktiviteter, som er uhensigtsmæssige for deres udvikling og for deres omgivelser, og som de har svært ved selv at komme ud af eller få bearbejdet.
- Unge som ikke tidligere er kendt i lokalmiljøet for uhensigtsmæssig adfærd før den pågældende konflikt. Denne gruppe unge har ikke været kendt af systemet på forhånd.
- Unge som var i konflikt med en voksen – ofte forældrene.

Metoder

Mægling er en metode til at løse alvorligere konflikter mellem forskellige parter og er baseret på parternes frivillige deltagelse. Konfliktmægling er situationsbestemt og afhænger af de to parter, som har en konflikt. Konfliktmægling intervenserer her-og-nu og den bidrager til, at destruktive konflikter ikke udvikler sig yderligere og til, at de unge selv kan komme videre. Mæglingen kan derfor hjælpe til at opklare konkrete episoder, udrede misforståelser, medvirke til genopretning og forhindre yderligere optrapning. Ved konfliktmægling forsøger man ikke at løse grundlæggende sociale problemer og andre årsager til de unges risikoadfærd.

Forsøget indeholder fire former for konfliktmægling:

- Mægling mellem to parter,
- Mægling mellem grupper i indbyrdes konflikt,
- Konflikthåndtering i grupper,
- Konferencemodeller/stormøder.

Mægling mellem to eller få parter

Metoden er det strukturerede møde gennem følgende faser:

Fase 1: Åbning, velkomst, præsentation af processen; afklaring af roller,

Fase 2: Parternes redegørelse og dialog,

Fase 3: Problemfelter præciseres,

Fase 4: Løsningsmuligheder frembringes,

Fase 5: Aftalen forhandles,

Fase 6: Aftalen tjekkes og godkendes.

Mæglerens rolle er at skabe et trygt rum og styre processen. Mægleren kontakter parterne forud for mødet enten pr. telefon eller ved et personligt formøde. Mægleren leder samtalen mellem de unge frem til en evt. aftale og/eller gensidig forståelse. Mægleren anvender under processen aktiv lytning, gentagelser, empatisk kommunikation, tavshed, omformulering og opsummeringer. Mægleren sikrer, at parterne oplever processen som fair og retfærdig.

Mægling mellem grupper i indbyrdes konflikt

Grundprincipperne er de samme som i mægling mellem to parter, men omstændighederne er væsentligt mere komplicerede, fordi grupperne har indbyrdes magthierarkier med forskellige roller. Mægleren hjælper parterne til at vende en konfliktspiral med gengældelse og hævn ved at finde frem til de underliggende interesser og behov. Igennem processen kan parterne opnå indsigt i egne og andres reaktioner. Det kan medvirke til, at de udvikler nye handlemuligheder i fremtiden.

Konflikthåndtering i grupper

Modellen er afprøvet i fx skoleklasser og klubber, bl.a. i sager hvor mobning indgår. Grundprincipperne i metoden er de samme som i mægling. Mægleren bruger de samme redskaber og den samme lydhørhed og respekt for de unges oplevelser som i mægling. Mægleren sørger gennem en struktureret proces for, at alle kommer til orde og bidrager til opløsning af konflikten.

Stormøder

I stormøder deltager principielt alle de personer, der er negativt berørt af en konflikt eller en skadelig hændelse. Der kan deltage mellem 10 og 30 mennesker.

Aktiviteter

Opstarten består i at udarbejde lokale handleplaner og visitationskriterier samt at tilrettelægge et uddannelsesforløb for de medarbejdere, der skal være mæglere.

Indsatsen er baseret på en fast visitationsprocedure, hvor politi, sagsbehandlere, lærere eller lignende orienterer parterne om muligheden for konfliktmægling og derefter sender sagen til visitation. Hvis sagen her vurderes at være egnet, kontakter sagsbehandleren en mægler, som tager specifik stilling til, om vedkommende er den rette mægler i den pågældende sag. Hvis mægleren kan gå ind i sagen, kontakter vedkommende parterne og fortæller om processen, hvorpå det videre forløb afhænger af parternes frivillige samtykke. Selve mæglingen har enten form af mægling mellem to parter, mægling mellem grupper i indbyrdes konflikt, konflikt håndtering i grupper samt konferencemodeller/stormøder, som er beskrevet i metodeafsnittet.

Effekt

Evalueringen viser, at de forskellige aktører generelt opfatter mægling som et redskab, der kan bidrage til at afholde de unge fra destruktiv adfærd, og stoppe konflikter fra at eskalere, samtidig med at det styrker de unges følelse af at kunne påvirke eget liv. Evalueringen viser dog også, at der er forskellige opfattelser af, hvilke typer konflikter det er relevant at anvende mægling overfor.

Der er som led i evalueringen udarbejdet en status på 36 sager. Blandt de 15 sager, der omhandler unge, som i forvejen var kendt i nærmiljøet, viser evalueringen, at de unges adfærd i 12 sager har ændret sig i positiv retning, så de ikke har været i konflikt siden, og i 7 sager har mægleren registreret, at relationen, hvori konflikten udspillede sig, er blevet positiv. Tilsvarende viser evalueringen, at der blandt 19 sager, som omhandler unge, der ikke tidligere var kendt i nærmiljøet, er 17 sager, hvor de unges adfærd har ændret sig i positiv retning, og de har ikke været i konflikter siden.

Evalueringen viser også, at frivillighed i forhold til anvendelsen af mægling er central, idet alle mæglerne giver udtryk for, at frivillighedsprincippet er et af de mest afgørende og fundamentale principper for, at der kan være tale om mægling. Samtidig viser evalueringen, at organiseringen af indsatsen har betydning for resultaterne, og at visitationen har virket bedst i de tilfælde, hvor visitationen foregår i regi af tværfaglige møder med deltagelse af politiet.

Organisatorisk forankring

Projektet forankres gennem en lokal styring ved en tovholder med klart mandat og opbakning fra det relevante ledelsesniveau. Derudover er det en klar fordel, hvis projektet tilknyttes til en velfungerende SSP-struktur.

Væsentligste udfordringer

Mægling er pr. definition en fortrolig proces, og en mægler er pr. definition en neutral og upartisk tredje person, som er uafhængig af bestemte interesser. Men mæglerne vil ofte være ansatte i "systemet" og kender derfor mange af de unge, som de er mæglere for. Dette kan gøre det svært for dem at være neutrale og kan medføre, at de kommer til at ønske at følge de unge længere end rammerne for mægling lægger op til.

Når en mægling er overstået, kan det være nødvendigt at overveje, om andre skal vide noget om resultatet. Mægleren skal respektere den unges sårbarhed og retfærdighedsfølelse i forbindelse med mæglingen ved at bevare fortroligheden. Men det kan samtidig være til gavn for den unges liv, at andre uden for mæglingsrummet informeres om resultatet.

Det er en stor udfordring at gøre tilbuddet om mægling kendt og få sagerne frem til mægling. Derudover viser projekterne, at det ikke er ligegyldigt, hvordan ledelsen støtter op om projektet, og hvis der er uklarhed i forhold til den overordnede ledelses mål og i den konkrete støtte til konfliktmæglingen for de unge, kan det skabe et handle-mæssigt vakuum for mæglerne.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapporten: Lotte Christy: "Hva' har du gang i? Rapport fra projektet "Konfliktmægling for 12-15-årige", Det Kriminalpræventive Råd 2006 og hjemmesiden: www.hvahardugangi.dk

CASE K

Kriminalpræventivt undervisningsprogram i Distrikt Dalum, Odense Kommune

Formål

Formålet med indsatsen er at modvirke, at børnene udvikler kriminelle livsmønstre samt at hjælpe de svagest stillede børn. Dette formål søges opnået gennem et undervisningsprogram/kursus, hvor formålet er at give barnet samt de voksne, der har betydning for barnet, forståelse af, hvordan samspillet med andre kan analyseres med henblik på at opnå nye handlemuligheder samt at give dem nye aktiviteter til at identificere sig med.

Målgruppe

Børn under den kriminelle lavalder, der er blevet pågrebet i enhver form for kriminalitet, og som er blevet vurderet til at være i risikogruppen for at begå yderligere kriminalitet.

En yderligere betingelse er, at der ikke er iværksat andre foranstaltninger over for barnet, og at barnets forældre hverken er sindslidende eller misbrugere. Indsatsen henvender sig desuden til barnets forældre.

Metoder

Medarbejderne bruger i starten af forløbet et struktureret interview med det enkelte barn til at få kendskab til dets opfattelse af sig selv og omverdenen, samt hvilken rolle barnet mener, det spiller eller ikke spiller. Denne viden anvender medarbejderne i den efterfølgende undervisning af børnene, som finder sted to timer om eftermiddagen to gange om ugen i en måned.

Undervisningsprogrammet bliver udarbejdet på grundlag af følgende temaer:

- Påvirkning – synlig/skjulte, bevidste/ubevidste,
- Perception/erkendelse,
- Verbal og nonverbal kommunikation,
- Værdier, normer og fordomme,
- Følelser og moralske normer,
- Formulering af behov – at sige ja og nej, hvordan får jeg nye venner?
- Hvad kan, vil, tør jeg?

Lærerne forsøger at få børnene til at forstå, hvilke påvirkninger der indvirker på dem selv og deres handlinger ved hjælp af øvelser, som konfronterer børnene med deres reaktionsmønstre indbyrdes og over for voksne. Hensigten er at give børnene redskaber til nye handlemuligheder.

Øvelserne består i:

- Introduktion til øvelserne,
- Gennemførelse af øvelser,
- Øvelsesbearbejdning,
- Relatering til børnenes dagligdag,
- Hvordan kan barnet bruge det?

Forældrene får tilsvarende undervisning således, at det ikke kun er børnene, men også forældrene der har redskaber til at tackle barnets og familiens problemer.

De forskellige pauser i kursusforløbet er et forsøg på at tage højde for eventuelle transferproblemer, dvs. om børnene er i stand til at overføre den nyerhvervede lærdom til deres hverdag og dagligliv, eller om de vender tilbage til deres gamle handlemønstre, når de er i det sædvanlige miljø. Børnene bliver konkret bedt om at nedskrive eksempler på, hvordan de konkret har anvendt deres ny viden med henblik på, at de med faste intervaller kan tale med medarbejderne om, hvordan de kan bruge undervisningen.

Et væsentligt aspekt i kurset er at skabe forståelse for deltagernes (både lærere, børn og forældre) forventninger til hinanden og til sig selv. Her er der fokus på, hvordan de enkelte deltagere forventer, at deres omgivelser vil reagere på deres handlinger, og de følelser, som er forbundet med disse reaktioner. Udgangspunktet er, at hvis den enkeltes forventninger til omgivelserne er positive, så vil han/hun også turde tage udfordringer op sammen med andre og dermed få udvidet sine handlemuligheder. Er den enkeltes handlinger derimod negative, vil han/hun ofte forsøge at "sætte dagsordenen" for samværet med omgivelserne, så de negative forventninger undgås, eller han/hun vil "flygte" til andre sociale sammenhænge og dermed begrænse sine handlemuligheder.

Aktiviteter

Visitationen af et barn sker på basis af de hjemmebesøg, der bliver foretaget i det øjeblik et barn har begået en kriminel handling. Hjemmebesøgene foretages af miljømedarbejderen og skolerådgiveren, og her er det muligt for miljømedarbejderen og skolerådgiveren i samråd med forældre og barn at indstille barnet til et visitationsudvalg i forhold til udbydelse af kurset.

Kursusforløbet består af en kombination af kriminalpræventiv undervisning og sommerhusudflugter for børnene suppleret med opfølgende samtaler med forældre og børn. Indsatsen suppleres med en "åben linje" for forældrene, som har mulighed for at ringe til projektmedarbejderne

på alle tider af døgnet, hvis de har problemer eller tvivlsspørgsmål. Hensigten er at øge forældrenes følelse af tryghed og sikkerhed.

Kursusforløbet er tilrettelagt således:

- Et orienterende forældremøde,
- 2-dages kursus for børnene i et sommerhus med overnatning,
- Forældremøde om sommerhustur,
- 1 måneds undervisning af børnene,
- 2-dages kursus for børnene i et sommerhus med overnatning,
- 1 måneds pause,
- 2-dages kursus for børnene i et sommerhus med overnatning,
- Samtale på en time med hvert forældrepar og barnet,
- 7-ugers pause,
- Heldagskursus med afsluttende evaluering,
- 1 års pause,
- Samtale på en time med hvert forældrepar og barnet.

Undervisning af børnene finder sted to timer om eftermiddagen to gange om ugen i en måned. Forældrene får tilsvarende undervisning i koncentreret form om aftenen, idet projektmedarbejderne mener, det er vigtigt at ikke kun børnene, men også forældrene får redskaber til at tackle børnenes og familiens problemer.

Effekt

Det langsigtede mål med indsatsen er at modvirke, at børnene udvikler kriminelle livsmønstre. Det er medarbejdernes samlede vurdering, at kurset er et værdifuldt instrument til bekæmpelse af børnekriminalitet. Medarbejderne vurderer her, at kurset har ført til positive ændringer i adfærden hos 3 af de 5 deltagende drenge, mens de to andre drenge blev grebet i ny kriminalitet. Det er her vurderingen, at børnene kun får noget ud af kurset, hvis der er en rimelig situation i barnets hjem.

Organisatorisk forankring

Kurset er etableret som et tværfagligt samarbejde mellem projektafsnittet i centralforvaltningen, folkeskolen og områdekontoret i Dalum. Underviserne på kurset er miljømedarbejderen i projektafsnittet, skolesocialrådgiveren i Dalum og tre lærere på Dalumskolen.

Væsentligste udfordringer

En af de store udfordringer ved indsatsen er at sammensætte et program, der sikrer deltagernes fastholdelse i kurset, både med hensyn til deltagerantal, undervisningsomfanget og etableringen af sociale relationer mellem deltagerne.

Ligeledes ligger der en udfordring i at etablere et tværfagligt samarbejde og få koordinationen og forskellige fagligheder til at spille sammen. Alle deltagerne i dette projekt er dog af den opfattelse, at samarbejdet på tværs fungerer særdeles godt.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Børns kriminalitet: Forsøgserfaringer fra en hurtig forebyggende indsats", SFI, 1997.

CASE L

Multisystemisk terapi

Formål

Målet med implementeringen af multisystemisk terapi er at etablere et differentieret og specialiseret ambulant behandlingstilbud til unge og deres forældre i lokalmiljøet ud fra en familie- og netværksorienteret behandlingsmetode og indsats, der styrker den sociale indsats i familien og hos den unge i lokalmiljøet.

Multisystemisk terapi er rettet mod en bred vifte af antisocial adfærd blandt unge, herunder kriminalitet og misbrug. Målet er at reducere den antisociale adfærd og understøtte, at de unge passer skole eller job og bliver boende hjemme samt at forbedre kommunikationen i hjemmet, og på den måde bidrage til at knække den stigende kurve af anbringelser af unge uden for eget hjem.

Målgruppe

Målgruppen for den multisystemiske terapi er familier med unge i alderen 12 til 17 år, hvor de unge udviser alvorlig antisocial adfærd såsom kriminalitet, misbrug, vold, hærværk. Der er typisk tale om unge, hvis forældre er "trætte" og ved at give op over for dem. Multisystemisk terapi (MST) sigter på at være et alternativ til en situation, hvor der er risiko for en anbringelse, eller hvor der er tale om en reel anbringelse som for eksempel en ungdomssanktion.

Målgruppen er ydermere afgrænset ved, at der kun visiteres unge, hvor der kan identificeres en forælder eller anden primær omsorgsgiver, og hvor der derfor er en reel mulighed for, at den unge kan blive i hjemmet, uden at der er risiko for den unges liv og helbred.

Metoder

Multisystemisk terapi er et familiebaseret terapeutisk program og retter sig mod årsager til adfærdsproblemer i den unges miljø. Multisystemisk terapi fokuserer på den unges familie, og behandlingen foregår primært i hjemmet og i de nære omgivelser. MST beskrives således som en netværks- og familierapeutisk indsats. Terapeutens opgave er at skabe nye betingelser for både den unge, familien og systemerne omkring dem ved at give forældrene bedre redskaber i samspillet med den unge og omverdenen. Multisystemisk terapi er baseret på ni terapeutiske principper, som skal lægges til grund for indsatsen i familien:

- At forstå sammenhængen: Hovedformålet med en udredning er at forstå sammenhængen mellem de identificerede problemer og deres bredere systemiske sammenhæng,
- Styrkefokusering: Terapeuterne fremhæver det positive og benytter systemiske styrker som forandringsværktøj,
- Fremme stigende ansvarlighed: Interventioner udformes med henblik på at fremme ansvarlig adfærd og reducere uansvarlig adfærd blandt familiemedlemmerne,
- Nutidsorientering, handlingsorientering, veldefinerede problemstillinger: Interventioner er fokuseret på "her og nu", rettet mod handlinger og rettet mod veldefinerede problemer,
- Rettet mod bestemte adfærdssekvenser: Interventioner rettes mod adfærdssekvenser inden for og mellem systemer, der vedligeholder de identificerede problemer,
- Passende til den unges udviklingsbehov: Interventioner udformes, så de passer til den unges udvikling og behov,
- Kontinuerlig indsats: Interventionen er udformet, så den kræver daglig eller ugentlig indsats af familiemedlemmerne,

- Evaluering og ansvarlighed: Interventioners effektivitet evalueres løbende fra forskellige indfaldsvinkler med en forventning om gensidig ansvarlighed i arbejdet med at overvinde barrierer,
- Generalisering: Interventioner udformes med henblik på at understøtte generalisering af de opnåede behandlingsresultater til alle familiens systemiske sammenhænge for at sikre langtidseffekt af de terapeutiske forandringer.

Multisystemisk terapi adskiller sig på en del områder fra de behandlingstilbud, som i øvrigt gives til målgruppen i Danmark, herunder særligt de relationspædagogiske og psykodynamiske tilgange til socialt arbejde. De centrale forskelle er her, at:

- behandlingsarbejdet finder sted i familiens og den unges nærmiljø,
- behandlingen er kognitiv, adfærdsorienteret og fremadskuende,
- behandlingen er intensiv, kortvarig og tidsafgrænset,
- behandlingen tager udgangspunkt i detaljerede, om end fleksible manualer,
- behandlingsarbejdet forudsætter skriftlig dokumentation fra uge til uge,
- behandlingsprogrammet indebærer kontinuerlig formaliseret kvalitetssikring.

Aktiviteter

Multisystemisk terapi udføres af et team, der består af en vejleder og 2-4 terapeuter. Den enkelte terapeut er hovedansvarlig for det terapeutiske arbejde i familien, og arbejder med 3-5 familier ad gangen. Vejlederen i MST-teamet er ansvarlig for, at der på døgnbasis er en terapeut fra teamet tilgængelig for forældrene under behandlingsforløbet. Endvidere giver vejlederen jævnlig supervision til terapeuterne.

Behandlingsarbejdet finder sted i familiens og den unges nærmiljø og tager udgangspunkt i en udredning af den unges adfærdsproblemer, som danner grundlag for, at forældrene og MST-medarbejderne i fællesskab udarbejder specifikke mål for forløbet. Dette er rammen for de konkrete interventioner, der udvikles undervejs i forløbet.

Indsatsen er fokuseret på at forstå sammenhængen og mønstrene i de unges adfærd og den bredere sammenhæng for adfærden og på at anvende systemiske styrker hos barnet og familien som drivkraft i forandringen. De interventioner, som iværksættes som led i terapien, fokuserer på konkrete handlinger og veldefinerede problemer og er rettet mod de indbyrdes relationer og handlinger, som skaber problemerne i familien. Samtidig iværksættes interventionerne løbende med respekt for de unges udvikling og med øget ansvarliggørelse af forældrene. Målet er, at der gennem en øget forståelse og ansvarliggørelse i forhold til de konkrete problemstillinger opbygges en bredere forståelse i familien for de relationer og handlinger, som skaber problemerne, og dermed sikres en langtidsvirkning af behandlingen.

Effekt

Den foreløbige resultatevaluering fra 2006 viser, at MST har bidraget til en reduktion af skoleproblemer i 55 % af de sager, hvor de unge har haft skoleproblemer forud for visitationen. Der er dog fortsat 31,8 % af de unge, som ikke passede et skoletilbud/job ved udskrivningen. Ligeledes viser resultatevalueringen, at kriminalitetsadfærden ved udskrivningsmålingen er reduceret i 86 % af de sager, hvor de unge har begået kriminelle handlinger forud for visitationen, og tilsvarende at begge opfølgninger resulterer i et fald på 48,3 %. Der er således en stor gruppe af unge som

varigt bringes ud af kriminalitetsadfærden. Endelig viser resultatevalueringen, at resultaterne på misbrugsområdet næsten er på niveau med resultaterne i forhold til kriminalitetsproblemerne. Her er der en umiddelbar reduktion på 59,8 % i andelen af unge med misbrugsproblemer.

Organisatorisk forankring

MST er et behandlingskoncept til unge med alvorlige adfærdsvanskeligheder, der er udviklet i USA. MST Danmark styrer de danske aktiviteter efter licens fra MST Services Charleston, South Carolina, USA.

Væsentligste udfordringer

Målet i MST er, at de fuldførte forløb skal have en varighed på mellem 90-150 dage. Varigheden af de fuldførte forløb ser kritisk ud, idet to af tre perioder ligger over de tilladte 150 dage. Forklaringer på, at tidsgrænsen overskrides, er, at MST-konceptet er nyt i Danmark, og at det i nogle tilfælde har været problematisk i samarbejdet med familierne, at MST-materialet er på engelsk. Det er forventningen hos både vejledere og terapeuter, at tidsoverskridelserne ikke er vedvarende.

Den gennemsnitlige belastning af sager på de enkelte terapeuter har været meget svingende. Målsætningen har været mellem 3 og 4 sager i gennemsnit pr. terapeut. I de tre perioder er det kun i den sidste periode, terapeuterne har haft sager nok. Udviklingen over tid afspejler dog en klar fremgang. I takt med at kendskabet til MST vokser, forventes det, at der bliver visiteret mere regelmæssigt til MST, og at udsvingene i antallet af sager pr. terapeut udjævnes og stiger.

CASE M

FamilieFokus – ambulant familiebehandling

Formål

Målet med FamilieFokus er at iværksætte en indsats, der skaber forandring hos familier, hvor der er alvorlige trusler mod børnenes trivsel og udvikling, og hvor en helhedsorienteret, løsningsorienteret og ressourceorienteret indsats kan bidrage til at forbedre familiens samlede situation og handlekraft, således at børnenes udviklingsmuligheder sikres, og de så vildt muligt kan forblive i hjemmet hhv. normalsystemet.

Målgruppe

Målgruppen for familiebehandlingen er særligt udsatte børnefamilier med børn i alderen 0-14 år, hvor familierne er karakteriseret ved, at de har komplekse og komplicerede familieforhold og problemstillinger, der betyder, at et eller flere af familiens børn kan forudses anbragt inden for en overskuelig fremtid.

Familiebehandlingstilbuddet FamilieFokus retter sig mod to målgrupper:

- Familier med børn i alderen 0-11 år, hvis trivsel og udvikling er truet,
- Familier med kriminelle og kriminalitetstruede børn/unge i alderen 12-15 år.

Metoder

FamilieFokus arbejder ikke ud fra én enkelt metode, men ud fra en række tilgange, således er FamilieFokus:

- En bestemt tilgang til arbejdet med de udsatte familier,
- En måde at arbejde løbende med mål i processen,
- Nogle konkrete metoder og spørgsmålstyper, som kan bruges i familiebehandlingen, i sagsbehandlingen og i mange andre rådgivningsforløb.

Udgangspunktet i FamilieFokus er, at alle familier er forskellige. Derfor skal tilbuddet tilpasses den enkelte familie. Det betyder, at behandlingsforløbene ikke nødvendigvis ser ens ud – og at de enkelte medarbejdere ikke altid arbejder på samme måde. Det fælles er, at alle medarbejdere har den samme tilgang og samarbejder med familien ud fra nogle fælles værdier og en grundlæggende forståelse af, hvad der skal til for at skabe forandring. Teoretisk bygger FamilieFokus' tilgang på systemisk, løsningsfokuseret og narrativ tænkning: Familien er ekspert i eget liv, og derfor er det også familien selv, der kan finde de brugbare løsninger og ved, hvad virker der for dem. Det er grundforståelsen i FamilieFokus' tilgang til familierne.

Værdigrundlag i FamilieFokus

De fælles værdier bygger på anerkendende, ressourceorienteret og helhedsorienteret og på antagelser om:

- At alle mennesker har brug for anerkendelse. At føle sig anerkendt, set og forstået er et vigtigt grundlag for at turde kaste sig ud i forandringer,
- At ethvert menneske er ekspert i sit eget liv. Det enkelte menneske og familien ved selv, hvad der virker for dem, og hvor de brugbare løsninger kan findes,
- At forældre grundlæggende vil det bedste for deres børn,
- At mennesket skal ses i en helhed – både inden for den enkelte familie og i forhold til det samfund, der omgiver familien. Holdbare forandringer kræver derfor tit, at man involverer omgivelserne, så de deltager aktivt i forandringsprocessen,
- At familien tror på, at en forandring er mulig,
- At socialarbejderen skal få familien til at tage ejerskab over egen situation.

Familiebehandlingen tager udgangspunkt i en løsningsfokuseret metode, hvor fokus er på løsningsopbygning, familiens egne mål som drivkraft i aktiviteterne, fremtidsmuligheder, at familien er ekspert i eget liv, at den løsningsfokuserede tilgang giver håb og er optimistisk og respektfuld i forhold til familiens selvbestemmelse, og at alle gør det så godt, de kan under meget forskellige omstændigheder.

Den løsningsfokuserede metode

I den løsningsfokuserede metode lægges der vægt på, at man hele tiden hører familiens vurdering af, om de oplever forandringer, og om de kan se, at indsatsen virker. Det er en måde at samtale med borgeren eller familien på ved hjælp af nogle spørgsmålstyper, som er blevet afprøvet i praksis, og som har vist sig at være velegnede til at motivere og skabe forandring.

Den løsningsfokuserede samtale

Den løsningsfokuserede samtale kan både bruges til familiesamtaler og til individuelle samtaler. Målet er at få familien på banen og få dem til selv at beskrive og sætte ord på de forandringer, de ønsker, og hvordan de tror, de kan opnå dem. Fordelene ved den løsningsfokuserede samtale er, at metoden giver god kontakt til familien og et godt grundlag for konstruktivt samarbejde. Den får familien til at arbejde og skabe den nødvendige forandring samt er med til at skabe struktur i samtalerne.

Aktiviteter

Tilbuddet består af kortvarig ambulant familiebehandling med bl.a. terapeutiske samtaler, gruppetilbud, netværksarbejde og aktiviteter m.m. I behandlingen arbejdes inden for en systemisk referenceramme med brug af anerkendende og løsningsfokuserede metoder. Tilbuddet tilpasses den enkelte families behov og mål og kan bl.a. indeholde:

- Terapeutiske samtaleforløb med den samlede familie samt børne-, par- og individuelle forældresamtaler,
- Gruppeforløb i enten børne- eller kvindegruppe,
- Flerfamilieterapi,
- Marte Meo-forløb,
- Netværksarbejde,
- Koordineringsarbejde,
- Aktiviteter.

De terapeutiske samtaler har været den centrale metode i stort set alle familieforløb – tit kombineret med andre tilbud. Familiesamtalerne har været afholdt med børn og forældre sammen. I nogle familier har man også afholdt individuelle samtaler med forældrene, parsamtaler og børnesamtaler. Her er spørgsmålstyperne – skalaspørgsmål og mirakelspørgsmål blevet benyttet.

Gruppeforløb

For nogle familier skaber det udvikling, hvis de får mulighed for at afprøve forskellige situationer og handlingsstrategier sammen med andre forældre og børn i en flerfamiliegruppe. I FamilieFokus-regi er der udviklet en metode inspireret af den flerfamilieterapeutiske tilgang, som den bl.a. praktiseres og udvikles i regi af Marlborough Family Service (for inspiration bogen ”Flerfamilie-terapi” af Eia Asen, Neil Dawson og Brenda McHugh).

I FamilieFokus-forløbene arbejdes der både med voksengrupper og med børnegrupper/ungegrupper. En vigtig erfaring er, at familiebehandlerne skal være åbne over for familiens vurdering af, om det hjælper dem at arbejde i gruppeforløb, og prøve andre metoder, hvis familierne ikke kan bruge gruppen til at skabe forandring.

Marte Meo- og video-forløbene er blevet brugt til at give familierne et billede af, hvordan konkrete situationer udspiller sig i familien. Fokus er hele tiden rettet mod, hvad familien allerede gør, som virker, og som de skal gøre mere af. Optagelserne har vist sig at være meget brugbare til metodeudvikling og kvalificering af praksis. At bruge videooptagelser kan kræve overvindelse – af både familien og behandleren, men FamilieFokus har gode erfaringer med, at optagelserne kan konkretisere og visualisere det, familien kan gøre for at skabe en forandring.

I FamilieFokus er netværksmøder en meget benyttet metode. Via netværksmøderne samler man familierne og netværkets viden om, hvad der findes af ressourcer i familien og dens netværk, og man indgår fælles aftaler om, hvad der skal ske, og hvordan de forskellige dele af netværket kan støtte familien i den forandring, der sættes i gang. Familien bestemmer, hvem der skal med til mødet. Det kan være vigtige professionelle i barnets netværk, bedsteforældre, en nabo eller forældre til barnets legekammerater.

Koordineringsarbejdet handler i høj grad om at integrere familien i normalsystemet gennem hurtig hjælp i forhold til uddannelse, job, bolig, økonomi osv. Den koordinerende hjælp dæk-

ker over eksempelvis økonomiske forhold, kontakt til jobcentre, rådgivning om skilsmisse og samvær, kontakt til skoler og daginstitutioner.

Effekt

Familiebehandlingen har skabt øget trivsel hos børn og forældre

Evalueringen af indsatsen viser, at de familier, som har deltaget i familiebehandlingen, har generelt tilhørt målgruppen af særligt udsatte familier, hvor der er stor bekymring for barnets trivsel. En sammenligning med SFI-undersøgelser viser, at FamilieFokus-børnene i høj grad falder uden for normalområdet, når de sammenlignes med danske børn generelt. For de børn og familier, som deltog i behandlingen i 2007, er der dog registreret færre belastninger, og nogle af disse familier må siges at være på kanten af målgruppen. Der har været flest drenge blandt de henviste børn (65 %), og den største gruppe har været skolebørnene (7-14 år). I 41 % af alle familierne har en eller begge forældre haft etnisk minoritetsbaggrund.

Det er i høj grad lykkedes at skabe øget trivsel hos børn og forældre gennem behandlingsforløbene. Dette har især ført til forbedringer i relationen mellem børn og forældre, forældrenes psykiske situation, omsorgen for og opdragelsen af børn samt strukturen på hverdagen i familien. Såvel forældre som børn fortæller i interviews, at forløbet har skabt positive forandringer i familien, hvor kommunikationen er forbedret, man skændes mindre og laver flere ting sammen. Børnene lægger desuden vægt på, at de har fået det bedre med skole og kammerater. Nogle familier klarer sig fint efter behandlingsforløbet, mens børnene i andre familier fremhæver, at familien har behov for fortsat opfølgning efter behandlingens ophør, da det ellers kan være vanskeligt at fastholde de positive forandringer på sigt.

Ved opfølgning på familierne et år efter afsluttet FamilieFokus-behandling viser evalueringen af indsatsen et større udbytte og en markant højere grad af forbedringer i børns og forældres trivsel, når man ser på en sammenligningsgruppe. I sammenligningsgruppen er der flere familier, hvor børnene efterfølgende er blevet anbragt uden for hjemmet – men der er samtidig også flere familier i sammenligningsgruppen, hvor børnesagen helt er lukket. FamilieFokus-familierne har i højere grad fortsat kontakt til socialforvaltningen enten i form af rådgivningsforløb eller forebyggende foranstaltninger. Indsatsen for FamilieFokus-familierne har således flyttet sig fra omfattende foranstaltninger og anbringelser til rådgivningsforløb og en mindre indgribende indsats.

Resultaterne af FamilieFokus-behandlingen er sammenlignet med to andre former for familiebehandlingstilbud, som er benyttet uden for Danmark, og som retter sig mod samme målgruppe. En sammenligning med disse tilbud viser, at børnene i FamilieFokus generelt er beskrevet med færre problemer ved indskrivning i tilbuddet. Der er opnået en klar forbedring af børnenes situation ved alle tre former for behandlingstilbud.

Familiefokus har ført til undgåede anbringelser og reduceret udgifterne til familierne

FamilieFokus-behandlingen fører oftere til undgået anbringelse uden for hjemmet og en reduktion af udgifterne til de udsatte børnefamilier, hvis man sammenligner med den udvalgte sammenligningsgruppe i kommunen. Forskellen er signifikant.

- Anbringelse uden for hjemmet er undgået for 83 % af familierne i FamilieFokus mod 47 % af familierne i sammenligningsgruppen,

- Behandlingen har ført til en reduktion af kommunens udgifter for 47 % af FamilieFokus-familierne mod kun 4 % af familierne i sammenligningsgruppen.

Terapeutiske samtaler kombineret med andre metoder giver gode resultater

Familiebehandlingen ligger inden for den systemiske referenceramme – med de løsningsfokuserede metoder i centrum for behandlingen. Der er gennem projektperioden afprøvet en vifte af forskellige systemiske, løsningsfokuserede og narrative metoder, ligesom også elementer fra strukturel terapi er forsøgt inddraget. Sættningen af tilbuddet til den enkelte familie er tilpasset familiens mål og behov. Generelt er der sket en udvikling af metodebrugen hen imod flere samtaleterapeutiske metoder og en mindre helhedsorienteret og aktivitetspræget indsats.

Evalueringen viser, at de familier, der opnår flest forbedringer og får opfyldt handleplanens mål med behandlingen, oftest har modtaget et tilbud, som har bestået af terapeutiske samtaler kombineret med andre metoder. Især netværksmøder har vist sig meget brugbare, ligesom også koordineringsarbejde i forhold til familiens øvrige situation (bolig, økonomi, arbejde, fritid mv.) viser en positiv effekt. Der har været et fald i brugen af koordineringsarbejde som metode gennem projektperioden, hvilket kan være en medvirkende årsag til et dårligere resultat i slutningen af projektperioden.

De løsningsfokuserede metoder er generelt brugbare i arbejdet med udsatte børnefamilier

Projektet har vist, at den anerkendende tilgang, den systemiske referenceramme og de løsningsfokuserede metoder er meget brugbare i socialforvaltningens samarbejde med udsatte børnefamilier. Den løsningsfokuserede tilgang tilbyder både en forståelsesramme og nogle konkrete værktøjer, som kan indgå i børnefamilieteamets praksis på følgende måder:

- En tilgang til og forståelse af familien som bygger på anerkendelse og tager udgangspunkt i familiens egne løsninger. Dette har bl.a. positiv betydning for mødet og kommunikationen med og relationen til familien.
- En struktur for og værktøjer til at afklare bekymring og ressourcer samt opstille mål sammen med familien. Dette hjælper til at definere et "fælles projekt" for samarbejdet med familien og hele tiden kunne følge op på, hvor langt man er nået i forhold til de opstillede mål. Metoden "Signs of Safety" er fundet yderst velegnet til dette formål og benyttes både sammen med familien, på netværksmøder med samarbejdspartnere om familien samt som et internt refleksionsredskab på gruppemøder i teamet.
- Konkrete værktøjer til bl.a. samtaleteknikker og terapeutiske metoder som kan anvendes i forløbet med familien. Disse værktøjer kan anvendes såvel i samtale- og rådgivningsforløb i børnefamilieteamets undersøgelses- og indsatsgrupper som i familiebehandlingen i de lokale "familiehuse".

Organisatorisk forankring

FamilieFokus-enheden blev finansieret af satspuljemidler og af kommunens egen finansiering af familiebehandlingspladserne (15.000 kroner om måneden pr. henvist familie).

Væsentligste udfordringer

Det har været en udfordring at holde fast i den helhedsorienterede indsats, når medarbejderne samtidig får terapeutisk uddannelse og bliver mere og mere terapeutisk trænede. Det vil kræve mere kontinuerlig og faglig ledelse af medarbejderne, som har været vanskelig at skabe mulighed for i FamilieFokus på grund af mange lederskift.

Medarbejderne har fundet, at det kan være svært og meget tidskrævende at følge familiens løsninger. Desuden har det vist sig, at behandlerne typisk får en forkærlighed for en type indsatsform, som de føler sig mest kompetente og godt tilpas ved at bruge og derfor benytter mest. Dette passer dog ikke nødvendigvis til alle familier og strider derfor imod den individuelle tilgang til hver enkelt familie.

Det har ligeledes vist sig at være en udfordring at få børnenes perspektiv med. Evalueringens børneinterviews viser, at børnene ikke oplever, de bliver hørt nok, og at de gerne vil have deres eget forum.

Det har for familiebehandlerne været en udfordring at give familien tid og plads til selv at gennemføre forandringerne i stedet for at gribe til handling og ikke bare forholde sig afventende.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: Københavns Kommune: "Med familien i centrum – en historie om implementering af anerkendende og løsningsfokuserede metoder i familiebehandling og sagsbehandling."

Kontaktperson: Maline Lind, Mål- og rammekontoret for børn og familier, Københavns Kommune.

6. Gode råd om implementering

Erfaringerne viser, at det ofte er sværere end som så at føre en indsats ud i livet med succes. Dette afsnit giver fire gode råd til, hvad man med fordel kan tage højde for, inden man går i gang med at udvikle nye projekter rettet mod unge kriminelle.

Her præsenteres en række centrale opmærksomhedspunkter i implementering af nye indsatser. På tværs af implementeringsstudier tegner sig et billede af fire centrale drivkræfter og barrierer for implementeringen: (i) *praktikernes opfattelse af de nye tiltag*, (ii) *samspillet mellem de involverede aktører*, (iii) *målgruppen for de nye tiltag*, samt (iv) *den politiske beslutningsproces*³

Implementering: Programteksterne drivkræfter og barrierer

Praktikernes
opfattelse af de
nye tiltag

Samspillet
mellem de invol-
verede aktører

Målgruppen for
de nye tiltag

Den politiske
beslutnings-
proces

Samarbejde og ledelse i implementeringen

Den kommunale ledelses engagement og samarbejdet mellem forvaltning og projektleder er vigtige dimensioner i en succesfuld indsats. Implementeringslitteraturen viser, at der er en stærk implementering af nye tiltag, når ledelsen går forrest og synliggør, at tiltaget har prioritet⁴.

- Fremhæv indsatsens vigtighed, og tydeliggør for medarbejderne, at ledelsen ønsker, at indsatsen skal lykkes, og at deres indsats i projektet er værdsat og noteret,
- Det er vigtigt, at der sker et tidligt formidlingsarbejde i forbindelse med projektet, så relevante personer kender til indsatsen. Brug derfor tid på omhyggelig orientering af eksempelvis potentielle henvisere af sager, dvs. andre persongrupper, der har med de unge at gøre.

Samspil med eksisterende indsatser

Nye tiltag implementeres i højere grad med støtte fra medarbejderne, hvis det synliggøres, at tiltaget styrker allerede eksisterende strategier og indsatser⁵. Implementeringslitteraturen viser desuden, at medarbejdere vil understøtte indsatsen, hvis de oplever deres rolle i en ny indsats som meningsfuld og indsatsen som en videreudvikling af praksis. Det er ofte ledelsens opgave at synliggøre, hvor denne sammenhæng er.

³ Se bl.a. Winter, S. (2001): "Implementeringsforskningen og dens relation til evaluering", Dahler-Larsen, P. og Krogstrup, H. (red): Tendenser i Evaluering.

⁴ Best Implementation Practices: Disseminating New Assessment Technologies in a Juvenile Justice Agency, Young et al. Crime and Delinquency, 2008.

⁵ Implementeringsprocesser i Pædagogisk Praksis. Jensen og Rasbeck, Dansk Pædagogisk Universitet, WWW.DPU.DK/HPA/PUBLIKATIONER, 2007.

- Tilrettelæg et realistisk forløb, der tager hensyn til de ressourcer, det er muligt for de involverede aktører at frigive til projektet. Desuden skal der tages hensyn til de øvrige deltageres tidsmæssige ressourcer,
- Synliggør og italesæt sammenhængen i forhold til øvrige tilbud/indsatser i kommunen,
- Sørg for, at projektet bliver forankret i kommunens tilbudsvifte, således at al viden ikke går tabt, når projektperioden ophører,
- Sørg for koordination mellem de eksisterende tilbud på området, så indsatsen ikke overlapper andre eksisterende tilbud. Ellers vil indsatsen blive oplevet som ukoordineret af målgruppen.

Erfaringen fra projekt *Unge i Centrum*, eksempel F, har været, at et tæt samarbejde med de andre aktører med kontakt til målgruppen, herunder skoler/specialschooler, socialforvaltning og fritidstilbud i lokalområdet, har været med til at skabe sammenhæng og kontinuitet for de unge. I overgangen fra projektet har de enkelte samarbejdsparter været klar til at løfte deres del af de opgaver, der skulle tages hånd om, når projektmedarbejderne havde brug for at sluse de unge i projektet videre i fritids-, uddannelses- og/eller beskæftigelsesaktiviteter.

Tydelig arbejdsfordeling og klare spilleregler

Skal der samarbejdes på tværs af faggrupper i projektet, er det vigtigt at organisere dette samarbejde og foretage en arbejdsfordeling og aftale fælles spilleregler for samarbejdet. Det er en god idé at diskutere og skabe fælles forståelse af de faglige forestillinger, holdninger og vaner og få disse til at spille fornuftigt sammen, så deltagerne i projektet ikke ender med at modarbejde hinanden.

- Afklar målsætninger, rolle- og ansvarsfordeling mellem indsatsens parter,
- Giv projektlederen/tovholderen på projektet et klart mandat og opbakning fra det relevante ledelsesniveau,
- Afstem forventninger med alle deltagere i projektet, da det er vigtigt, at målgruppen deltager på et frivilligt og oplyst grundlag.

Et eksempel herpå er *Hotspot i Valby*, eksempel O. Indsatsen er ledet af en såkaldt Hotspot-chef, som er ansat af tre forvaltninger: Socialforvaltningen, Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen samt Børne- og Ungdomsforvaltningen. Brugen af central tovholder i projektet på institutionelt niveau har medvirket til at sikre en klar og tydelig koordinering og opgavefordeling af arbejdet. Målet har blandt andet været at bryde med den træghed, der kan ligge i det tværfaglige arbejde på tværs af forvaltningerne, hvor nogle sager risikerer at ende i et tomrum mellem forvaltningernes ansvarsområder. Konsekvensen kan være, at der ikke handles på sagerne.

Undgå at stemple personer i målgruppen

Litteraturstudier viser, at når man skal rekruttere børn, unge og familier til projekter, så skal man være opmærksom på mulig stigmatisering⁶. Erfaringerne viser, at det kan være svært at rekruttere til projekter, hvis de relevante børn, unge og familier får en oplevelse af, at de bliver stemplet som værende i problemer. Ved stigmatisering risikerer man således, at man ikke når ud til dem, som ville kunne have stor glæde af indsatsen, og derved mister indsatsen delvis sin relevans.

- Sørg for at formidle indsatsen, så målgruppen ikke stigmatiseres.

I projekt Etniske opsøger etniske minoriteter, eksempel C, har erfaringen været at projektmedarbejdernes forudgående kendskab og relation til de unge via det opsøgende SSP-arbejde var en styrke i forhold til at motivere de unge til at deltage i projektet. Fordelen har været, at de unge vidste, hvem projektmedarbejderne var, hvilken funktion de havde i form af SSP-arbejdet, men vigtigst var, at de unge vidste, at de kunne stole på projektmedarbejderne, og at de ville hjælpe dem.

I formidlingen af projektet var projektmedarbejderne meget opmærksomme på at fortælle, at projektet var en mulighed for den unge og ikke handlede om, at der var problemer. En erfaring i projektet var, at det var vigtigt, at de unge ikke mødte projektmedarbejderne i 'uniform', dvs. med SSP-logoet på jakken eller tøjet, da det udadtil gav et billede af, at de unge havde lavet ballade. Endelig har en central erfaring været først at tage kontakt til forældrene, når de unge har sagt ja til at deltage i projektet.

7. Gode råd til organisering og samarbejde

Læs, hvordan du med fordel kan tilrettelægge arbejdet over for unge kriminelle. Afsnittet giver overblik over, hvilke muligheder der er for interne og eksterne samarbejdsrelationer. Tre konkrete eksempler på samarbejdsmodeller illustrerer, hvordan du kan gribe opgaven an.

Erfaringer på tværs af kommunerne peger på, at organisering og tværfagligt samarbejde har stor betydning i indsatser over for målgruppen. Der er brug for velfungerende samarbejdsrelationer med de involverede aktører, især når man skal løse svære problemer med kriminelle og/eller utilpassede unge. Inden man går i gang med at udvikle nye projekter, er der en række gode erfaringer om organisering og tværfagligt samarbejde, som man med fordel kan tage højde for. I dette afsnit gives et par eksempler på, hvordan man kan organisere og tilrettelægge samarbejdet i kommunerne om indsatser over for unge kriminelle.

Tværfagligt samarbejde – et samarbejde om fælles mål

Det er en lang række relevante samarbejdspartnere, som kan inddrages i det kriminalpræventive arbejde over for børn og unge med anden etnisk baggrund. Figuren nedenfor viser en oversigt over eksempler på samarbejdsfora og samarbejdsparter, der kan bidrage til en målrettet og effektiv forebyggende eller intervenserende indsats over for kriminelle unge⁷:

Oversigt over mulige samarbejdsfora og samarbejdsparter

⁷ Oversigten over eksempler på samarbejdsfora og samarbejdsparter bygger på Det Kriminalpræventive Råds anbefalinger i idékataloget "Lokal forebyggelse af kriminalitet – Idékatalog til det lokale kriminalpræventive samarbejde."

Figuren viser mulige samarbejdsparter, når indsatsen over for unge kriminelle skal organiseres. Den indre ring i figuren repræsenterer lokale samarbejdsfora i kommunerne, hvor den ydre ring repræsenterer mulige eksterne samarbejdsparter i kommunen.

Hvilke samarbejdsparter, der er relevante at inddrage, afhænger i høj grad af, hvem målgruppen for indsatsen er. Det vil således ikke være de samme aktører, der er relevante at inddrage i projekter rettet mod kriminalitetstruede børn og unge som i indsatser rettet mod kriminelle unge, der gribes i deres første kriminelle handling, hvor eksempelvis politiet kan være en central samarbejdspartner.

Lokale samarbejdsfora i kommunen

Her følger eksempler på samarbejdsfora i kommuner samt eksempler på projekter med gode erfaringer med de forskellige samarbejdsmodeller. Beskrivelserne af lokale samarbejdsfora i kommuner bygger på Det Kriminalpræventive Råds anbefalinger om samarbejde om kriminalitetsforebyggelse, herunder særligt viden fra idékataloget "Lokal forebyggelse af kriminalitet - Idékatalog til det lokale kriminalpræventive samarbejde".

Samarbejde mellem SSP og SSPK

Samarbejde mellem Skole, Socialforvaltning og Politi. Mange kommuner har et velfungerende SSP- og SSPK-samarbejde (inklusiv samarbejde med kriminalforsorgen) med stærke netværk. Målsætningen er at opbygge et lokalt netværk, der har en kriminalpræventiv indvirkning på børns og unges hverdag. I organiseringen af disse skal en kommune tage stilling til, hvad man vil med SSP og samtidig sikre, at alle fagområder er repræsenteret. Et effektivt SSP-samarbejde forudsætter bl.a., at alle aktører er bevidste om deres roller i organisationen.

PSP

Samarbejde mellem psykiatrien, socialforvaltningen og politiet har til formål at styrke myndighedernes indsats i forhold til psykisk syge og socialt udsatte borgere. PSP sikrer, at ingen borgere overlades til sig selv, fordi de ikke fremstår som en "oplagt opgave" for en af de deltagende myndigheder. Et eksempel herpå er projekt "PSP-Frederiksberg".

Boligsociale styregrupper

Når arbejdet med boligsociale helhedsplaner skal opstartes i udsatte boligområder, nedsættes en styregruppe med politikere og embedsmænd fra kommunen og boligorganisationerne. Gruppen, der samarbejder tæt med politiet – og får input fra kredsråd og lokalråd, er bl.a. garant for, at helhedsplanen justeres, hvis problemer med fx hærverk, børn og unge, beboere med psykiske lidelser og misbrug ændrer karakter og kræver en ekstra indsats.

Ungesamråd

Samrådsmodellen bygger på erfaringer fra et projekt med unge kriminelle i Odense Kommune og er et tværsektorielt og tværfagligt samarbejde, der vurderer, planlægger og afgiver indstilling til retten og anklagemyndigheden om indsatsen i forhold til unge, der er sigtet for alvorlig kriminalitet. Grundideen i samrådets arbejde er, at sagsbehandlingen i mange tilfælde kan have gavn af, at det kriminalretlige system og det sociale system i fællesskab anbefaler, hvilke sanktioner og hvilken indsats der er behov for. Domstolene får mulighed for at idømme den unge en sanktion, der i videst muligt omfang sigter mod, at den unge ikke begår kriminalitet igen.

Samarbejdsparter i kommunen

Her følger eksempler på samarbejdsparter i kommuner samt eksempler på projekter med gode erfaringer med de forskellige samarbejdsmodeller.

Ungdomsklubber og institutioner

Mange unge bruger meget tid i klubber og institutioner. Her får de voksenkontakt og lærer, hvordan man behandler andre, hvilket kan hindre de unge i at blive fristet af kriminalitet på gadeplan. Ikke alle unge er dog tilknyttet klubtilbud, og det er særligt disse unge, der har risiko for at komme ud i kriminalitet. Det er derfor vigtigt, at der i det forebyggende arbejde er fokus på at involvere unge i risikogruppen i klublignende aktiviteter. Aktiviteterne kan give deltagerne mulighed for at udvikle kompetencer og skabe vigtige sociale relationer og en tilhørsfølelse, som afholder dem fra at begå kriminalitet.

Lokale og frivillige foreninger

Lokale og frivillige foreninger er vigtige aktører i det kriminalpræventive arbejde. De kan skabe en god dialog mellem områdets beboere – unge og gamle – og kan medvirke til at forbedre trygheden og følelsen af at høre til og blive respekteret. Eksempelvis i form af tilgængelige faciliteter til sport, musik og lign. Det kan også ske ved at involvere beboerne i frivilligt arbejde, eksempelvis ved udbedringsprojekter i lokalområdet eller ved at udbrede kendskabet til frivilligt socialt arbejde, så de etniske minoriteter i højere grad inddrages i arbejdet. Indsatsen ”Fædregrupper i Fredensborg” er et eksempel herpå.

Forældre

Erfaringer viser, at inddragelse af forældre er en væsentlig del af forebyggende indsatser over for kriminelle og kriminalitetstruede unge. Kortlægningen af tidligere indsatser over for kriminalitetstruede børn og unge viser, at der er gode erfaringer med at anvende netværksmøder samt med at tilrettelægge undervisningsforløb for familierne, der involverer både undervisning og sociale aktiviteter. Mange projekter har satset på en øget involvering af forældrene i deres børns skolegang, og generelt synes erfaringer med inddragelse og involvering af forældrene at være gode. Indsatserne ”SSP-højskolen på Nørrebro” og ”FamilieFokus” er eksempler herpå.

Boligorganisationer

Trygge boligmiljøer, inddragelse af kriminalpræventiv viden i planlægning af de fysiske rammer i boligområdet, konfliktløsning og håndtering af konflikter mellem enkeltpersoner og grupper af beboere. Disse emner er vigtige led i det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde, som boligorganisationerne kan bidrage med.

Arbejdsmarkedets parter

Erhvervslivet er en væsentlig aktør i det forebyggende kriminalitetsarbejde. Et eksempel herpå er indsatsen ”Ung i job”. Et godt job er ofte en vej ud af kriminalitet. Erfaringen er her, at de unge oplever, at de har haft et positivt udbytte af at være tilknyttet projektet. Dels erkender de ofte egne kompetencer i forhold til at søge og varetage et fritidsarbejde. Dels får mange styrket deres selvværd gennem øget økonomisk ”selvforsørgelse”, styrket socialt netværk og mere indholdsrig fritid. Kommunen kan via samarbejde med lokale arbejdsgiver- og fagforeninger hjælpe kriminelle med at komme i arbejde. ”High:Five-initiativet” er et eksempel herpå.

Restauratørforeninger

Vold, trusler, overgreb og stofmisbrug kan ofte undgås, hvis voksne, der arbejder i og omkring miljøet, går sammen om en forebyggende indsats. Projektet "Trygt Natteliv" er et eksempel herpå. Hovedaktører kan være SSP, politi og restauratørforeninger.

Borgergrupper/forældregrupper

En række borgergrupper udfører en kriminalpræventiv og tryghedsskabende indsats – som fx "Landsforeningen Hjælp Voldsofre" og "Natteravnene". Kommunen bør tænke sådanne grupper ind i håndteringen af de lokale udfordringer.

Hvis du vil vide mere

Det Kriminalpræventive Råd har udgivet et idékatalog, som beskriver lokale forebyggelsesinitiativer. I idékataloget er der særligt fokus på, hvordan man kan udnytte de samarbejdsfora, der er i kommunalt regi, samt hvordan man med fordel kan inddrage en lang række forskellige samarbejdsparter i tilrettelæggelsen af det forebyggende arbejde i kommunerne.

Idékatalog: "Lokal forebyggelse af kriminalitet – Idékatalog til det kriminalpræventive samarbejde". Det Kriminalpræventive Råd, 2008.

Inspirationskilder

På de følgende sider præsenteres tre konkrete eksempler på samarbejdsmodeller i tværfaglige projekter. De kan give inspiration til at organisere og etablere samarbejder i indsatser over for kriminalitetstruede unge med anden etnisk baggrund.

CASE N

Gadeteamet – Nørrebro – Et tæt tværfagligt samarbejde mellem frontarbejdere

Gadeteamets vision er at nå ud til de børn og unge, der hænger ud på gaden i dag- og aften-timerne. Formålet med projektet er gennem en øget tilknytning til institutions- og foreningsliv og arbejdsmarkedet at bidrage til at socialisere gruppen af unge i samfundet.

Konkret arbejder Gadeteamet med fire indsatsområder:

- Vejledning af unge vedr. foreningsliv, uddannelse og beskæftigelse samt formidling af kontakt til relevante instanser,
- Forebyggelse af konfliktoptrapning mellem grupper af unge på Ydre Nørrebro,
- Forstærket og udbygget samarbejde mellem professionelle på ungeområdet på Ydre Nørrebro,
- Forstærket og udbygget samarbejde med de lokale afdelingsbestyrelser i de almennyttige boligkomplekser i lokalområdet.

Målgruppe

Målgruppen for projektet er børn og unge på Nørrebro, som opholder sig på gaden.

Aktiviteter og organisering

En af grundtankerne bag Gadeteamet er, at alle teamets medarbejdere er forankret i lokalområdet. Teamet består af skolelærere, klubpædagoger, ungdomsvejledere og integrationsmedarbej-

dere. Fordelen ved, at Gadeteamet består af et tværfagligt sammensat medarbejderteam, som alle arbejder lokalt på Ydre Nørrebro, er, at medarbejderne har en bred kontaktflade til mange af lokalmiljøets børn og unge.

I Gadeteamet er den opsøgende indsats organiseret både som opsøgende arbejde til egen baseinstitution og som brobygningsarbejde.

Gadeteamets formål med *det opsøgende arbejde til egen baseinstitution* er at skabe kontakt til de unge og hjælpe og støtte de unge ved at tilbyde dem medlemskab, aktiviteter og beskæftigelse i den opsøgende medarbejders baseinstitution. I Gadeteamet er det pædagoger fra bydelens fritids- og ungdomsklubber, som repræsenterer de baseinstitutioner, teamet kan opsøge til. Lærerne og uddannelsesvejlederne i Gadeteamet har mulighed for at vejlede og hjælpe de unge i forhold til vanskeligheder i skolen og i forhold til valg af uddannelse, praktik og jobmuligheder.

I *brobygningsarbejdet* arbejder de opsøgende medarbejdere i Gadeteamet på at få en direkte og personlig kontakt til de unge i målgruppen. Formålet med det opsøgende arbejde er at få bygget bro mellem den unge og nogle af de eksisterende tilbud, som kommunen råder over. Et tæt samarbejde på tværs af fag- og forvaltningsgrænser i kommunen er forudsætningen for, at gadearbejderne kan hjælpe og støtte de unge i en positiv udvikling.

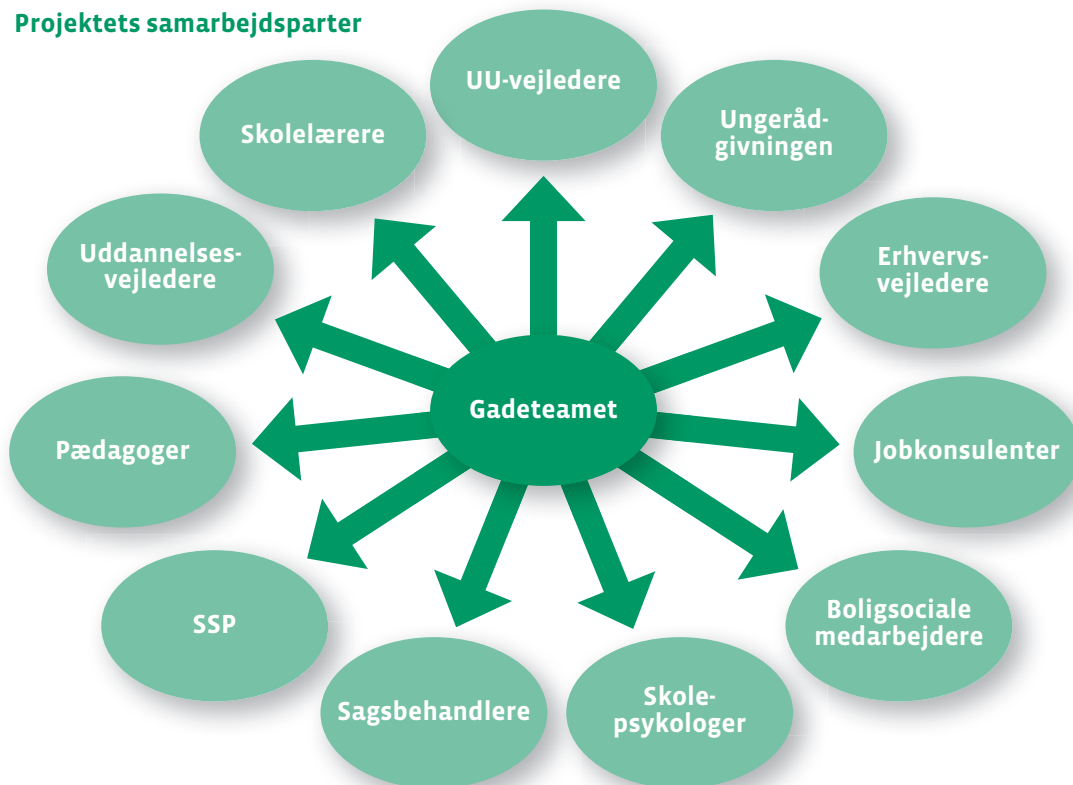
Gadeteamet har gode erfaringer med at anvende en kort spørgeguide i opstartsfasen, når nye samarbejdsparter indgår i projektet. Erfaringen i projektet er, at dette medvirker til forventningsafstemning og skaber et solidt grundlag for det videre samarbejde.

Eksempel på spørgeguide til dialog med samarbejdsparter

Spørgsmål til samarbejdsparter

- Hvad er jeres mission og opgave?
- Hvilke unge er jeres målgruppe?
- Beskriv jeres arbejdsgange,
- Hvordan vil I gerne indgå i et samarbejde?
- Hvad vil være den bedste måde at samarbejde med jer på?
- Hvad vil I gerne have hjælp og støtte til?
- Hvem samarbejder I oftest med, og hvem vil I gerne samarbejde mere med?
- Hvad er nogle af jeres største udfordringer?
- Hvad er jeres forhåbninger og forventninger til et samarbejde med os?

Projektets samarbejdsparter

Hvis du vil vide mere:

"Håndbog om gadeplansarbejde", Gitte Klitgaard. Ungehuset First Floor, 2009.

CASE 0

Tværfaglig organisering – Hotspot Valby

Hotspot betyder direkte oversat et "varmt område" og refererer til særligt udsatte geografiske områder, hvor man via en intensiveret områdebaseret indsats sætter ind for at skabe tryghed for beboerne.

Områderne omkring Akacieparken og Sjælør Boulevard er blevet udvalgt som Hotspotområde i København. Områderne er udvalgt på baggrund af indberetninger fra politiet, det lokale SSP-samarbejde og tryghedsmålinger blandt beboerne. Samlet set tegner der sig på den ene side et billede af to områder, der er belastet af kriminalitet, hærværk, uro samt tilfælde af skyderier, som gør, at beboerne oplever området som usikkert og utrygt. Der eksisterer også en oplevelse af, at der er flere og flere kriminalitetstruede børn og unge samt marginaliserede forældre, der ikke formår at løfte forælderrollen over for deres børn.

På den anden side er områderne udvalgt, da de har et velfungerende lokalmiljø med mange foreninger, boligselskaber mv., der kan indgå i et samarbejde om at genoprette trygheden i området. Der eksisterer således et stærkt lokalmiljø i områderne, der giver grundbund for optimisme i forhold til at udvikle områderne og bruge arbejdet med Hotspot som et metodeudviklingsforsøg, der kan være med til at danne præcedens inden for det områdefokuserede arbejde med kriminalitet og utryghed i Danmark.

Målgruppe

For at nedbringe kriminalitet og utryghed har Hotspot i Valby igangsat en række områdebase-rede initiativer. De fordeler sig på fire tematiske områder:

- Kriminalitetstruede børn og unge,
- Kriminalitet,
- Familier med særlige behov,
- Utryghed.

De kriminalitetstruede børn og unge er den primære målgruppe for Hotspot. Målgruppen består hovedsageligt af drenge – primært med etnisk minoritetsbaggrund – men også piger i alderen 10-18 år.

Aktiviteter og organisering

Ud over de koordinerende aktiviteter står Hotspot også for en række aktiviteter i byrummet, herunder et massivt gadeplansarbejde. Beboerne inddrages i udviklingen af indsatsen, så den målrettes deres behov. Hotspots indsats samles i tre overordnede metodiske tilgange:

- Indpiskerbaseret koordination på institutionelt niveau,
- Håndholdte aktiviteter for unge i byrummet,
- Dialogbaseret borgerinddragelse.

De tre metodiske tilgange er målrettet forskellige niveauer og sfærer i samfundet. Som det fremgår af navnene på tilgangene, udspiller den indpiskerbaserede koordination sig på institutionelt niveau – her primært forstået som forvaltningsniveau. Eksempelvis er der i fremdriftsgruppen eksplicit fokus på myndighedsopgaver og konkrete sager. De håndholdte aktiviteter for unge i byrummet udspiller sig derimod på gadeplan, hvor Hotspot indtager en udførende rolle. Sidst er den dialogbaserede borgerinddragelse målrettet borgerne i lokalsamfundet, og den har således et civilsamfundsmæssigt sigte.

Indpiskerbaseret koordination på institutionelt niveau

En central del af Hotspots koordinerende arbejde er også at bryde med den træghed, der kan ligge i det tværfaglige arbejde på tværs af forvaltningerne. Nogle sager risikerer at ende i et tomrum mellem forvaltningernes ansvarsområder, hvor der således ikke handles på sagerne. Det kræver ihærdighed og systematisk styring fra Hotspots side at bryde med sådanne arbejdsgange. For at udmønte dette har Hotspot nedsat en *Tværgående fremdriftsgruppe*, hvor Hotspot på ugentlige møder forpligter repræsentanter for Socialforvaltningen (SOF), Børne- og Ungdomsforvaltningen (BUF) samt Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen (BIF) til at udarbejde konkrete handleplaner, der skal udmøntes i forvaltningerne i de sager, hvor der er tale om bekymrende adfærd hos kriminalitetstruede børn eller unge.

Samarbejdet i fremdriftsgruppen har også et beskæftigelsessigte, da der sidder en jobkonsulent fra en jobcenterenhed med i gruppen. Denne medarbejder har det daglige ansvar for beskæftigelsesindsatsen over for unge på 18-22 år. I fremdriftsgruppen besluttet det, om gadeplansmedarbejderne i Hotspot skal bakke op om, at de kriminalitetstruede unge kommer ind over jobcentret. Hvis det er tilfældet, er proceduren, at gadeplansmedarbejderne følger med de unge på jobcenteret og sørger for, at de møder op til samtalerne med jobkonsulenten. Jobkonsulenten kommer på baggrund af drøftelserne i fremdriftsgruppen med et forslag til, hvad der vil være den mest hensigtsmæssige indsats i forhold til den enkelte unge.

Hvis der ikke kan findes løsninger i sagerne i fremdriftsgruppen, går sagen videre til den *Opfølgende ledelsesgruppe*, der består af ledelsesrepræsentanter for selvsamme forvaltninger, der har kompetence til at gribe ind i sagerne og finde de nødvendige løsninger. Sagerne har en tendens til at blive mere og mere alvorlige, og derfor er der behov for at finde hurtige løsninger. Ledelsesgruppen fungerer som garant for dette.

Arbejdet i fremdriftsgruppen og ledelsesgruppen udgør et særligt element i Hotspotindsatsen, da der i de to fora sættes fokus på kriminalitetsforebyggelse i arbejdet med sociale sager, herunder specifikt udsatte børn og deres familier. Kriminalitetsforebyggende initiativer tillægges mere konkret vægt i § 50-undersøgelserne på lige fod med de områder, som serviceloven fastlægger, at undersøgelserne skal indbefatte for at anlægge helhedsbetragtninger i sagerne. Således tilfører Hotspot et ekstra element i helhedsbetragtningerne. I både Fremdriftsgruppen og Ledergruppen indgår derfor også politiet, henholdsvis lokalpolitichefen og en repræsentant for den kriminalpræventive afdeling, der ofte besidder rig information om de kriminalitetstruede børn og unge i områderne. På denne vis indgår Hotspot i et tæt politisamarbejde i *lokalmiljøet*, der videre omfatter dialog med de områdeansvarlige betjente i Hotspotområderne, der møder de unge på patruljer, og når de kaldes ud i boligområdet.

Sidst spiller Hotspot også en koordinerende rolle i forhold til *byudviklingen*, hvor Hotspot arbejder med at få forskellige interessenter til at forbedre de fysiske forhold i områderne.

Håndholdte aktiviteter for unge i byrummet

En central del af Hotspots aktiviteter i byrummet er gadeplansarbejdet, der udføres af et team bestående af fire medarbejdere, som skiftes til at gå på gaderne i de udsatte boligområder om aftenen. Formålet er at hindre ballade og optræk til dette ved dels at være synlige, dels ved at komme i tale med de unge og gribe ind, hvis der er behov for det. Gadeteamet arbejder med en fast pædagogisk linje, hvor Hotspot samarbejder med politiet, så eventuelle lovovertrædelser, som gadeteamet får kendskab til, bliver oplyst til politiet.

Da de unge i gaderne typisk er institutionsløse unge uden tilknytning til en klub, har Hotspot opsat en *it-container* bag Sjælør Boulevard og er ved at opføre en container i Akacieparken. Containerne fungerer som væresteder, hvor Gadeteamets medarbejdere holder opsyn og sørger for ordentlige rammer, samtidig med at der hygges og tales med de unge, der ofte keder sig, eksempelvis fordi de er blevet ekskluderet fra etablerede klubber.

For at aktivere de unge og potentielt give dem sunde kultur- og fritidsaktiviteter arrangerer Hotspot også *aktiviteter for de unge institutionsløse* som eksempelvis at spille fodbold, tage på udflugter, tage i biografen mv. Denne måde at arbejde på – hvor Hotspot anvender gadeplansarbejde og aktivering af de unge i containere eller via aktiviteter uden for klubberne – er en tankegang, som Hotspot søger at overføre til Børne- og Ungdomsforvaltningen, således at de enkelte klubber beskæftiger *udegående klubmedarbejdere*, der kan dele og supplere Hotspots aktiviteter i byrummet. Denne arbejdsform er ved at blive iværksat således, at flere klubber nu får udegående medarbejdere. Det er eksempelvis også klubberne, der nu står for driften af it-containeren.

Endnu en central opgave blandt aktiviteterne for de unge i byrummet er *formidling af fritidsjob*. Via gadeplansarbejdet og kendskabet til de unge er Hotspot med til at formidle fritidsjob til de unge. Gadeplanmedarbejderne søger at motivere de unge til at finde et fritidsjob og tager med

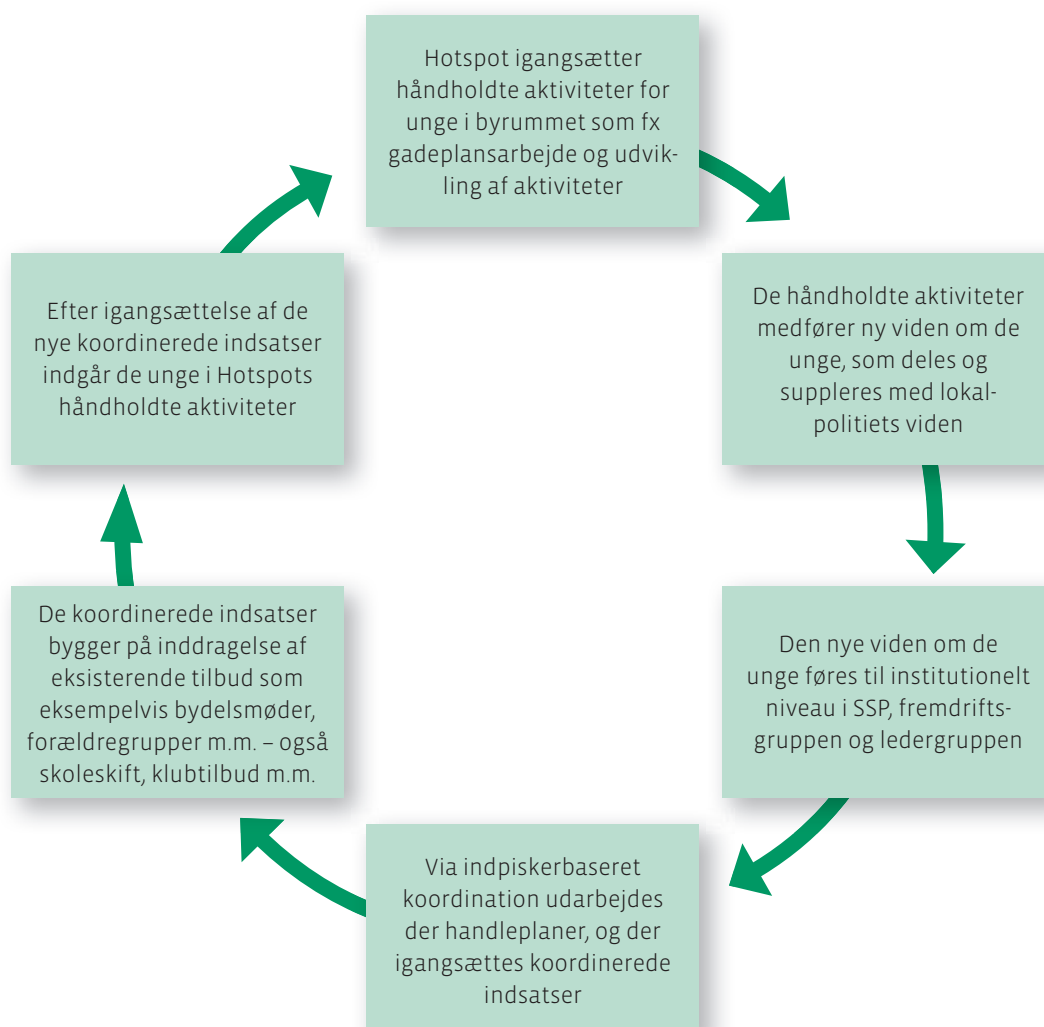
dem til jobsamtaler. Med hjælp fra jobkonsulenter i jobcentrene får Hotspot lister med aktuelle job. Med dette udgangspunkt arbejder Hotspot på at finde de unge, der kan have gavn af at få et fritidsjob, og som har kompetencerne og en jobprofil, der svarer til stillingsbetegnelserne.

Dialogbaseret borgerinddragelse

For at sikre accept og opbakning i lokalmiljøet til Hotspots arbejde inddrages borgerne. Før forsøget blev sat i værk, afholdt Københavns Kommune *beboermøder*, hvor beboerne havde mulighed for at give deres holdning til kende og præge valget af indsatsområder i forsøget. Efter forsøgets opstart har Hotspot nedsat et *Hotspotråd* med udvalgte borgere, der et par gange årligt høres i forhold til udviklingen og specielt i forhold til deres oplevelse af trygheden i området. Videre afholder Hotspot temaaftener for forskellige grupper af borgere i lokalområdet. Der er eksempelvis blevet afholdt en temaaften for somaliske kvinder om forælderrollen, der også indbefattede en tur til Station City for at skabe tryghed omkring det danske politi. På denne måde er *borgeroplysning* også en central del af borgerinddragelsen i områderne.

Herunder præsenteres i oversigtsform en model over de bærende elementer i Hotspot.

Sammenhæng mellem bærende elementer i Hotspot

Modellen illustrerer sammenhængen mellem de bærende elementer i Hotspot. En central del af logikken bag Hotspot er, at de forskellige elementer i indsatsen ses som et sammenhængende hele og ikke som separate og enkeltstående initiativer – det være sig både i forhold til deltagelsen i eksisterende aktiviteter samt i etableringen af nye. Sammenhængen består i, at Hotspot føder informationer fra de håndholdte aktiviteter i byrummet til det institutionelle niveau og omvendt. På denne vis afspejles en central del af Hotspot ikke via de enkelte metoder, men via den måde de forskellige dele af indsatsen er forbundet på.

Hvis du vil vide mere

Kontakt kontorchef Pernille Kjeldgård i Københavns Kommunes Beskæftigelses- og Integrationsforvaltning.

CASE P

Organisering af PSP-samarbejde

Det følgende eksempel på tværfagligt samarbejde er ikke målrettet kriminalitetstruede unge, eller unge der gribes i deres første kriminelle handling. Eksemplet er inddraget her, fordi samarbejdsmodellen i og organiseringen af initiativet kan give inspiration til organisering af tværfagligt samarbejde i forhold til målgruppen.

PSP-Frederiksberg er et tværsektorielt samarbejde mellem politi, socialforvaltning og psykiatri, der har eksisteret og fungeret på Frederiksberg siden 2004. Baggrunden for at etablere PSP-Frederiksberg var, at systemet ikke i tilstrækkelig grad formår at tage hånd om visse grupper af borgere og visse typer af problemstillinger.

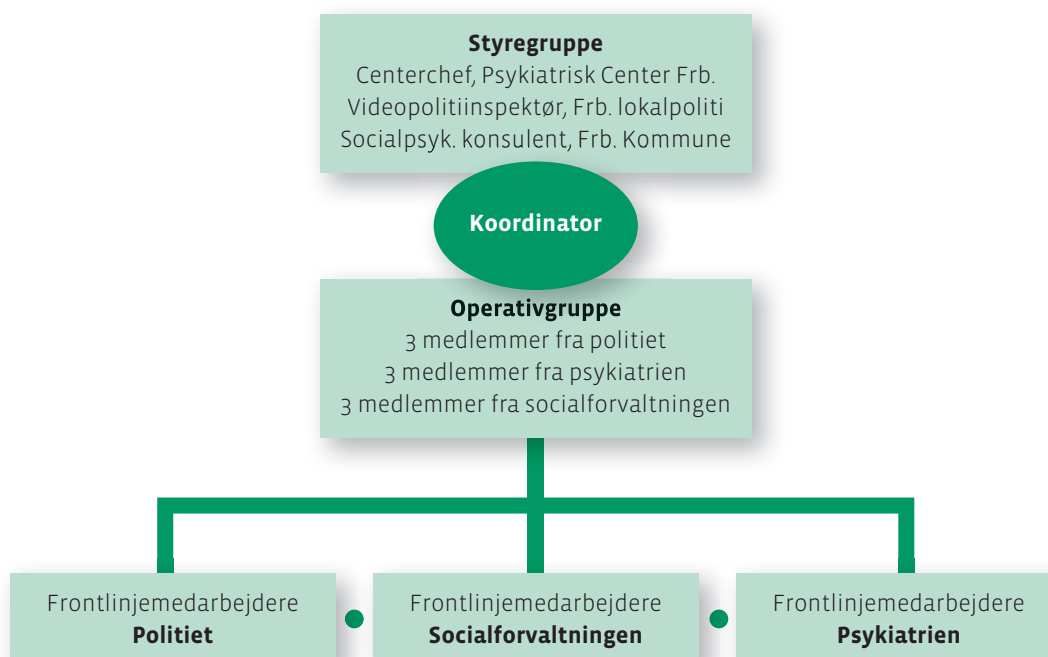
Målgruppe

PSP-Frederiksberg beskæftiger sig med en lang række forskellige målgrupper, dvs. marginaliserede borgere, og borgere i akut krisesituation. Fælles for mange af disse borgere er dog, at de er svagt stillet socioøkonomisk, helbredsæssigt eller socialt. Der er ofte tale om mennesker, der står uden for arbejdsmarkedet, er på pension eller kontanthjælp, og som periodisk har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen pga. psykiatriske, sociale eller misbrugsproblemer.

Organisering af PSP-samarbejdet

Samarbejdet er formelt set organiseret på to organisationsniveauer; styre- og operativgruppeniveau. En koordinator fungerer som et vigtigt formidlingsmæssigt bindeled mellem disse to organer. I praksis fungerer samarbejdet også på et tredje niveau, da frontlinjemedarbejdere også fungerer som væsentlige aktører i samarbejdet, da de i høj grad medvirker til at identificere PSP-sager og bidrager med væsentlig viden fra deres direkte borgerkontakt. For at kunne operere fleksibelt er PSP-Frederiksberg organiseret som en tværsektoriel enhed, der kan koordinere indsatser og handle gennem indsatser, som allerede eksisterer inden for de tre myndigheder, frem for som en særskilt bureaukratisk instans med eget registreringssystem.

Organiseringen af PSP-samarbejdet på tre niveauer

Styregruppen

Styregruppens opgaver er primært at sætte de overordnede rammer for PSP-samarbejdets arbejdsområder i forhold til problemstillinger og indsatsgrupper, der skal behandles i PSP-regi. Styregruppen tilser også operativgruppemedlemmernes kompetenceudvikling (arrangerer temadage og undervisning). Styregruppen tager ligeledes principielle spørgsmål op til debat, fx vedrørende konsekvenserne af bestemte organisatoriske forhold eller politiske beslutninger for samordningen af de tre myndigheders arbejde.

Operativegruppen

PSP-samarbejdets andet niveau er operativgruppen, som i hovedtræk består af tre repræsentanter på mellemliderniveau fra hver af de tre myndigheder. Operativgruppen er PSP-samarbejdets primære operative organ og igangsætter den egentlige sagsbehandling og koordinerer indsatser mellem myndigheder.

Frontlinjemedarbejderne

Det tredje organisatoriske niveau i PSP-samarbejdet er frontlinjemedarbejderne, som ikke indtager en formel position i samarbejdet, men i praksis udgør et væsentligt udøvende led. Frontlinjemedarbejderne har den primære kontakt med borgerne og sidder inde med væsentlig viden om borgernes situation og relationer til myndighederne. Frontlinjemedarbejderne kan i deres daglige arbejde i vid udstrækning identificere de borgere, som PSP-samarbejdet oplagt bør tage sig af.

Operative rammer

Som eneste egentlige form for dokumentation, der laves på PSP-møderne, er et referat, der fungerer som fælles huskeliste i forhold til at følge op på sager og ansvarsopgaver i forhold til tidligere og fremtidige PSP-møder. Referatet distribueres til operativgruppemedlemmerne og indeholder ikke personfølsomme oplysninger om borgere eller deres cpr-numre. Desuden fører koordinatoren til statistisk brug en intern liste over, hvilke sager der har været oppe i PSP-regi.

På denne liste optræder cpr-numre. For at kunne operere fleksibelt er PSP-samarbejdet organiseret som en tværsektoriel enhed, der kan koordinere indsatser og handle gennem indsatser, som allerede eksisterer inden for de tre myndigheder, frem for som en særskilt bureaukratisk instans med eget registreringssystem. De overordnede rammer for PSP-Frederiksberg har undergået visse forandringer i samarbejdets levetid: Med lovændringen 1. april 2009 har PSP-samarbejdet fået et mere klart lovmæssigt grundlag at operere på, mens strukturelle reformer har afstedkommet visse forstyrrelse for samarbejdet.

Gode råd til organiseringen af PSP-samarbejde

I det følgende præsenteres en række gode råd, som kan inspirere til yderligere overvejelser om organiseringen og forankringen af PSP-samarbejdet på operationelt niveau⁸.

Brug eksisterende samarbejdsstrukturer

Hvis der allerede findes en veludbygget samarbejdsstruktur, som med en begrænset indsats kan udbygges til at understøtte PSP, så brug den. Overvej også, om det er en fordel at inddrage andre aktører ud over politi, sociale myndigheder og psykiatri i samarbejdet. Det kunne være repræsentanter for Kriminalforsorgen i Friheden (KiF), de praktiserende læger, boligselskaber og lignende under hensyntagen til de gældende regler om tavshedspligt. De praktiserende læger og boligselskaberne vil ofte være nogle af de første, der kan pege på behovet for en tværgående indsats.

Opbyg gensidigt kendskab i operativgrupperne

Det er vigtigt at præsentere de respektive organisationer for hinanden. Det er ligeledes en god idé at skabe fælles viden om, hvem der har lovgivningsmæssig hjemmel til at gøre hvad – fx hvorfor politiet eller en anden myndighed nogle gange ikke kan gå videre i en sag, eller hvorfor en kommune handler på en bestemt måde. Samtidig bør der skabes gensidigt kendskab til den lovgivning, som hver myndighed arbejder under – og til hvilke interventioner lovgivningen muliggør, og hvordan samarbejdet med andre myndigheder skal foregå. Det anbefales også at tilegne sig indsigt i og forståelse for de andre myndigheders handlinger. Det er endvidere vigtigt at fokusere på, hvad de forskellige myndigheder hver især kan bidrage med i en akut situation, hvor én myndighed har brug for assistance fra andre for at kunne hjælpe en udsat borger bedst muligt.

Skab forankring af PSP-samarbejdet på operativt/udførende niveau

Det anbefales at gennemføre fælles, tværgående kompetenceudvikling i relevante temaer for PSP-samarbejdet. Det er ligeledes vigtigt at finde måder, hvorpå relevante medarbejdere inden for politiet, de sociale myndigheder og psykiatrien kan få kendskab til PSP-samarbejdet og til mulighederne for at trække på og aktivere hinanden. Det bør også overvejes, hvordan PSP-samarbejdet forankres i deltagernes egne organisationer, så der bliver større kendskab til PSP, og til hvordan der kan bidrages aktivt til indsatsen. PSP-samarbejdet kan være med til at sikre en hurtig løsning i akut opståede situationer.

Hvis du vil vide mere

Evalueringsrapport: "Kortlægning af PSP-Frederiksberg – Koncept, praksis, erfaring".

Katrine Vitus og Agnete Aslaug Kjær. SFI, 2009.

Informationspjece: "PSP – Et tværsektorielt samarbejde mellem politi, sociale myndigheder og psykiatri – inspiration til organiseringen." KL, Danske Regioner, Rigspolitiet, Kriminalforsorgen og Det Kriminalpræventive Råd.

8. Gode råd til dokumentation af effekter

Gav indsatsen de resultater, du ønskede? Erfaringer på tværs af kommunerne peger på, at det ofte er vanskeligt at finde frem til metoder til at vurdere effekt systematisk. I afsnittet kan du læse eksempler på, hvordan du kan dokumentere indsatsen og vurdere, om indsatsen har den effekt, du forventer.

Som beskrevet i afsnit 2 er forandringsteori en god metode til at gøre det tydeligt, hvilke forandringer indsatsen skal føre til. Med udgangspunkt i forandringsteorien kan man opstille indikatorer, som kan bruges til at vurdere effekten af indsatsen:

Input: Hvor mange økonomiske og personalemæssige ressourcer er der blevet anvendt på indsatsen?

Målgruppe: Hvad karakteriserer deltagerne i projektet?

Aktiviteter: Hvilke konkrete aktiviteter er der blevet gennemført?

Metoder: Hvilke metoder og tilgange er der anvendt i arbejdet?

Resultater: Hvilke kortsigtede effekter har brugerne opnået?

Virkninger: Hvilke langsigtede effekter skal brugerne opnå?

Viden om ovenstående indikatorer kan indsamles på mange forskellige måder, men det er vigtigt at forholde sig til, hvordan data skal indsamles, allerede inden, indsatsen går i gang. Oftest er det en god ide at foretage en førmåling, så man kan vurdere de reelle effekter ved at sammenligne situationen før og efter. Måletidspunktet er afgørende for, hvilke effekter man kan dokumentere af en given indsats. Se afsnit 2 om at opstille en forandringsteori for indsatsen. Dokumentationsformen afhænger af projektets karakter. Figuren på den følgende side viser et skematisk overblik over de forskellige metoders fordele og ulemper.

Dataindsamling	Fordele	Ulemper	Eksempler på anvendelse
Statistiske oplysninger, fx Danmarks Statistik eller lokale opgørelser	Giver mulighed for at sammenligne med historiske tal og dermed afdække udvikling og effekt over tid Giver mulighed for at sammenligne på tværs af geografi	Kan være upræcise pga. mørketal Kan ikke belyse mere kvalitative forhold som fx personlige og sociale kompetencer	Antal politiafhøringer Fraværsprocenter i skolen
Spørgeskemaundersøgelser	Giver mulighed for at besvare kvantitative spørgsmål Giver mulighed for at sammenligne besvarelser og dermed belyse udvikling og effekt Giver mulighed for at foretage en før- og eftermåling og belyse effekt Giver mulighed for at indsamle data fra en stor gruppe Sikrer anonymitet i besvarelsen	Kan være svært at få folk til at besvare et spørgeskema Udfordring at distribuere og indsamle skemaer	Hvor mange er kommet i beskæftigelse? Har projektet ændret målgruppens adfærd?
Enkeltpersoninterviews	Giver mulighed for at belyse komplekse spørgsmål Giver mulighed for at komme i dybden	Vanskeligt at generalisere om effekt og udvikling Mangel på anonymitet Tidskrævende	Har projektet understøttet målet? Barrierer og drivkræfter?
Fokusgruppeinterviews	Giver mulighed for at belyse komplekse spørgsmål fra flere kilder Giver mulighed for at tilvejebringe nuanceret og reflekteret information	Vanskeligt at generalisere om effekt og udvikling Kan kun belyse få temaer på en gang Risiko for at enkeltpersoner dominerer mødet	Hvordan har deltagerne oplevet samarbejde og koordination? Hvordan vurderes kvaliteten? Barrierer og drivkræfter?
Logbog	Giver mulighed for at understøtte refleksion og læreprocesser	Vanskeligt at generalisere om effekt og udvikling Ressourcekrævende	Hvad har deltagerne lært? Hvad har underviserne lært?
Test	Giver mulighed for at tilvejebringe et kvantificerbart mål for effekt Giver mulighed for at sammenligne testresultater og følge udviklingen over tid	Test skal tænkes ind fra start Ressourcekrævende at konstruere en valid test	Har projektet medført højere videns- eller kompetenceniveau?

Ofte kan det være en god ide at kombinere kvantitative og kvalitative datakilder for at foretage en grundig analyse.

CASE Q

Informationsportalen i Århus Kommune

Århus Kommune gennemførte fra 2004-2006 et projekt med henblik på at udvikle et it-baseret dokumentationssystem, der kan understøtte kommunens indsats over for udsatte børn og unge. Dokumentationssystemet hedder i dag Informationsportalen, men blev oprindeligt kaldt Lokal-samfundsprofilen. Systemet er oprindeligt udviklet på tværs af magistratsafdelingerne for Børn og Unge samt Social og Beskæftigelse. Systemet er i dag i drift i kommunen og er et arbejdsredskab for mere end 1.000 medarbejdere.

Formålet med Informationsportalen er at sikre, at Århus Kommune løbende har et overblik over, hvorvidt kommunen lever op til sine målsætninger i forhold til udsatte børn og unge.

Århus Kommune har i sin politik for børn- og ungeområdet overordnet fokus på at bidrage til en god opvækst og modvirke udstødelse og isolation, hvilket konkret indebærer fire ting: nedbringelse af antallet af døgnanbragte børn og unge, reducere af ungdomskriminaliteten, sikre at alle unge kommer i gang med en ungdomsuddannelse samt sikre småbørn en god skolestart. Informationsportalen anvendes til at måle, om kommunen lever op til disse mål – ikke bare for kommunen som helhed, men også brudt ned på hvert enkelt skoledistrikt i kommunen.

Informationsportalen er således et dokumentationssystem, som både anvendes af centralforvaltningerne og de decentrale institutioner. I forvaltningen benyttes systemet af ledelse og fuldmægtige for at sikre et samlet overblik på området samt koordination af behovet for overordnede tiltag. Ude lokalt i skoledistrikterne sikrer systemet konkret handlegrundlag for lærere, pædagoger, klubfolk, sundhedsplejersker, sagsbehandlere, politifolk og andre involverede faggrupper. Skoledistriktsgrupperne bruger Informationsportalen som en fælles indgang til dokumenteret viden om børn og unge i de enkelte skoledistrikter. Med afsæt i denne viden skabes et overblik over den generelle situation for børn og unge i distriktet, og der bliver sat tværgående initiativer i gang i forhold til skoledistrikternes udfordringer og udviklingsønsker.

Sådan er portalen bygget op

Informationsportalen er opdelt i fire områder: kriminalitet, skole/uddannelse, anbringelser og 0-6-års gruppen. Den indeholder oplysninger om alt lige fra demografiske forhold til skoleforsømmelser og forskellige typer kriminalitet. På hvert af de fire hovedområder er skoledistrikterne i Århus Kommune inddelt i trafiklysets farver, ud fra hvordan de klarer sig på det pågældende område. Grønne tal betyder, at udviklingen går godt. Gule tal betyder, at det går mindre godt, og sluttelig betyder røde tal, at situationen er alarmerende. Ved at foretage denne opdeling kan medarbejderne hurtigt se, hvis de skal gribe ind, og ligeledes om der er behov for en stærk indgriben eller blot en mindre ændring. Rent praktisk virker portalen på den måde, at hvert område indrapporterer til et it-sekretariat, som styrer informationstilgangen til portalen. Eksempelvis indberetter skolerne forsømmelser mv., mens Socialforvaltningen indberetter i forhold til underretninger.

Informationsportalen er en såkaldt datavarehusløsning (datawarehouse), som samler dokumentation på tværs af kommunens forskellige systemer, registre, geografi, faggrænser og organisatoriske skel. Dokumentationen bliver gjort tilgængelig – dels samlet for kommunen og dels i de enkelte skoledistrikter.

Bruger data som grundlag for faglige diskussioner

Afrapporteringen fra Informationsportalen sker ind i de eksisterende fora i kommunen, og der er i afrapporteringen fokus på meningsfulde data. Med andre ord data som i forhold til fx skoledistriktsgrupperne giver anledning til faglige drøftelser og overvejelser. Eksempelvis kan afrapporteringen af data bruges til at anskueliggøre, om der i den enkelte skole er særligt bekymrende tendenser i fx fravær. Med afsæt i disse data er skoledistriktsgrupperne netop de rette fora for at drøfte, hvilke handlinger der så kan sættes i værk for at imødegå en udvikling. Er tallene omvendt positive opfordres skoledistriktsgruppen til at overveje, hvad de gode erfaringer er og dele dem med andre distrikter.

Tabellen på næste side viser et udtræk fra Informationsportalen, hvor fraværet er undersøgt i alle folkeskoler i Århus Kommune for alle klassetrin i månederne august-september 2009. Formålet var at belyse, om der er en særlig problematik med børn, der kommer for sent hjem fra sommerferie.

Eksempel på afrapportering af portalen

Fravær i folkeskoler (alle klassetrin) – Århus Kommune					
august – september 2009					
	Undervisningsskole	Andel elever med ekstraordinær frihed (%)	Andel elever med for sent fremmøde (%)	Andel elever med sygefravær (%)	Andel elever med ulovligt fravær (%)
1	Bakkegårds skolen	9,51	0,00	21,20	5,31
2	Beder Skole	4,98	5,55	22,20	0,71
3	Elev Skole	10,90	10,90	24,40	3,36
4	Ellekærskolen	10,10	22,40	25,60	10,90
5	Elsted Skole	15,00	14,00	32,90	5,28
6	Engdalskolen	19,10	23,10	37,50	3,60
7	Gammelgårds skolen	8,43	11,50	23,30	3,30
8	Grønløkkeskolen	10,60	9,750	30,30	0,00
9	Hasle Skole	23,30	25,40	47,50	18,00
10	Hasselager Skole	14,70	17,80	37,30	8,15
11	Holme Skole	15,80	11,90	31,60	5,56
12	Højvangskolen	16,50	0,00	40,70	7,94
13	Hårup Skole	5,12	4,82	20,20	0,60
14	Jellebakkeskolen	10,90	16,90	36,80	1,29
15	Katrinebjergskolen	8,45	16,40	23,10	12,60
16	Kolt Skole	3,96	3,96	26,00	0,00
17	Kragelundskolen	6,45	7,39	27,70	1,64
18	Lisbjergskolen	5,93	3,95	23,70	7,91
19	Lystrup Skole	14,30	23,40	39,20	3,58
20	Læssøesgades Skole	7,43	11,30	22,50	13,50
21	Malling Skole	10,20	4,14	30,90	0,00
22	Møllevangskolen	9,03	15,30	22,90	7,64
23	Mårslet Skole	13,80	0,00	37,20	0,87
24	N.J., Fjordsgades Skole	4,41	9,32	16,20	4,41
25	Næshøjskolen	8,90	6,68	17,00	6,82
26	Risskov Skole	5,67	0,00	20,20	0,25
27	Rosenvangskolen	10,30	9,91	34,60	2,01
28	Rundhøjskolen	13,30	10,80	26,70	6,64
29	Sabro-Korsvejskolen	7,61	8,70	26,60	5,59
30	Samsøsgades Skole	14,60	29,00	40,80	5,58
31	Skjoldhøjskolen	17,80	16,60	31,10	6,35
32	Skovvangskolen	3,99	0,00	mangler	0,15
33	Skæring Skole	8,74	0,00	25,40	2,59
34	Skødstrup Skole	4,02	10,40	18,10	0,49
35	Skåde Skole	17,90	22,90	38,20	4,35
36	Solbjergskolen	4,12	0,00	16,50	1,89
37	Strandskolen	9,86	0,00	19,30	0,99
38	Sødalskolen	35,80	36,20	36,20	33,10
39	Sølystskolen	11,90	16,00	33,70	1,57
40	Søndervangskolen	9,48	30,00	25,10	13,50
41	Tilst Skole	6,77	0,95	25,30	5,34
42	Tovshøjskolen	16,00	34,20	21,20	48,90
43	Tranbjerg Skole	15,10	14,10	41,60	12,40
44	Vejlby Skole	14,40	33,80	40,40	28,10
45	Vestergårds skolen	18,90	13,50	43,80	11,40
46	Viby Skole	6,26	0,00	25,00	4,60
47	Virupskolen	10,00	10,40	35,40	2,47
48	Vorrevangskolen	7,99	12,10	17,60	16,00
49	Åby Skole	11,50	16,60	27,50	6,98
	Århus Kommune	10,80	11,10	28,00	5,94

Afrapporteringen kan samtidig vise udviklingen over tid og kan dermed bruges til at anskueliggøre, om udviklingen er på rette vej, og om igangsatte indsatser ser ud til at have den ønskede effekt. Nedenstående tabel eksemplificerer dette med en oversigt over fraværsudviklingen for Århus Kommune som helhed for skoleårene 2005/2006-2008/2009.

Bekymrende skolefravær i Århus Kommune					
Skoleår august - juni	Antal fraværsdage	Elev med fravær	Gns. antal dage pr. elev	Antal elever i alt	Andel elever m. fravær i pct.
2005/2006	3.052	437	7,0	31.705	1,38 %
2006/2007	1.859	230	8,1	31.399	0,73 %
2007/2008	512	91	5,6	30.855	0,29 %
2008/2009	365	21	17,4	33.830	0,06 %

Drøftelsen af data i fx skoledistriktsgrupperne kan lede til nye spørgsmål og yderligere behov for data. Informationsportalen anvendes til at levere mere avancerede afrapporteringer baseret på forskellige krydstabuleringer af data. Eksempelvis kan systemet give et overblik over fraværs-mønstrene hos elever, der pendler mellem skoledistrikter, sammenlignet med fraværs-mønstrene hos elever der ikke pendler.

Hvis du vil vide mere

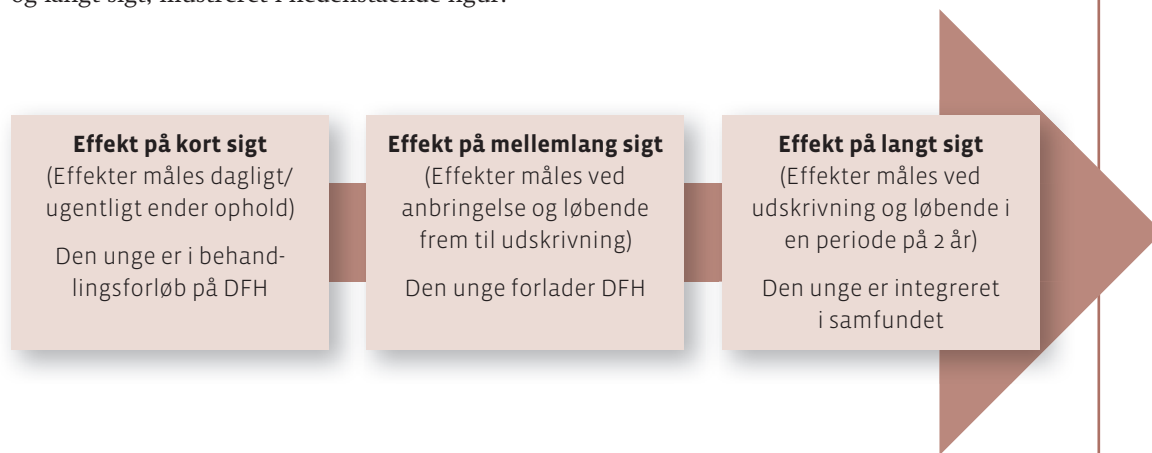
Kontaktperson: Toke Agerschou sektionsleder for SSP/DTO Videnscenter for Sundhed og Trivsel
Mail: toag@aarhus.dk

Kontaktperson: Knud Erik Balle, informationsmedarbejder Videnscenter for Sundhed og Trivsel
Mail: kballe@aarhus.dk

CASE R

Dokumentation på døgninstitutionen "Den flyvende Hollænder"

På døgninstitutionen "Den flyvende Hollænder" i Københavns Kommune har man udviklet en model for, hvordan man kan dokumentere effekten af arbejdet. "Den flyvende Hollænder" er en institution for kriminelle unge under 15 år. Igennem et udviklingsprojekt har man udviklet en metode til at dokumentere, om indsatsen faktisk gør en forskel. Man måler effekt på både kort og langt sigt, illustreret i nedenstående figur:

De konkrete effekter, som man måler på, fremgår af tabellen nedenfor.

Kortsigtet effekt	Mellemlangsigtet effekt	Langsigtet effekt
At den unge ikke begår kriminalitet	At den unge ikke begår kriminalitet	At den unge ikke er involveret i kriminalitet
At den unge går i skole	At den unge har en acceptabel attitude i handling og sprog	At den unge lever under normale forhold
At den unge har en forbedret attitude i handling og sprog	At den unge har selvværd	At den unge fastholdes til 9 klassers afgangseksamen
At den unge er i stand til at udøve impuls kontrol	At den unge kan skabe og opretholde gode relationer	At den unge ikke bruger rusmidler
At den unge er i stand til behovsudsættelse	At den unge har en styrket socialrelationel adfærd	
	At den unge har positive fremtidsudsigter	
	At den unge ikke bruger rusmidler	

Hvert område er omsat til konkrete spørgsmål, som enten besvares af personalet, af den unge eller hentes fra eksterne oplysninger, fx fra Den Sociale Døgnvagt.

Et eksempel er målingen af kriminalitet. Her modtager tilbuddet oplysninger fra Den Sociale Døgnvagt én gang om ugen, som registreres i nedenstående spørgeskema:

Har den unge været involveret i kriminelle handlinger i den sidste uge?
☐ Ja ☐ Nej
Hvis ja: Hvilken karakter havde handlingen (Der kan sættes flere kryds, såfremt den unge har været involveret i flere typer af kriminalitet)
1) Simpel kriminalitet ☐ Tyveri – simpel, brugs og butik ☐ Hærværk ☐ Besiddelse af hash ☐ Overtrædelse af våbenloven
2) Alvorlig kriminalitet ☐ Indbrud – beboelse, virksomheder, butik ☐ Salg af stoffer ☐ Trusler om vold ☐ Deltagelse i tæskehold
3) Personfarlig kriminalitet ☐ Vold ☐ Røveri ☐ Overfald ☐ Anvendelse af våben

Oplysningerne bruges til at vurdere den unges udvikling løbende og kan samtidig give et billede af, om den unge begår mindre kriminalitet under opholdet på "Den flyvende Hollænder".

Hvis du vil vide mere

Kontaktperson: Henrik Holst, forstander for Den flyvende Hollænder.

Telefon: 60 40 87 70.

9. Oversigt over kilder i kortlægningen

Søg yderligere viden om indsatser over for kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge. Afsnittet skaber overblik over de centrale indsatser og kilder, der er kortlagt i forbindelse med, at dette inspirationskatalog blev udarbejdet.

Foruden casene, der er bragt i inspirationskataloget, har Rambøll i forbindelse med kortlægningen identificeret en lang række indsatser, som kan være virkningsfulde, men hvor der ikke er tilstrækkelig skriftlig dokumentation for indsatsernes metode og kriminalitetsforebyggende effekter.

I det følgende præsenteres først centrale erfaringspunkter fra disse indsatser. Dernæst præsenteres en samlet oversigt over samtlige kilder i kortlægningen med en vurdering af kilderne i forhold til de udvælgelseskriterier, der blev beskrevet i indledningen. Der er også angivet en beskrivelse af årsagen til frascreeening.

Oversigten kan bruges til at finde yderligere viden og eksempler, som kan inspirerer arbejdet med kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge i kommunerne.

Centrale erfaringspunkter

De øvrige kortlagte indsatser falder overordnet set inden for de samme aktivitetskategorier, som casene i inspirationskataloget.

Kortlægningen viser, at mange indsatser har fokus på at tilbyde forskellige idræts- og fritids-tilbud, herunder at etablere fritidsaktiviteter i områder, hvor der ingen tilbud er i forvejen. Det drejer sig både om projekter med fokus på integration og ønsket om at tilbyde alle børn og unge mulighed for at foretage sig noget i deres fritid. Det drejer sig også om at få kriminelle og kriminalitetstruede børn og unge til at deltage i idræts- og foreningsaktiviteter. Indsatserne handler i høj grad om at skabe samlings- og aktivitetssteder. Indsatserne er også fokuseret på konfliktmægling, vejledning i jobsøgning og uddannelsesvalg samt formidling af fritidsjob. Herudover er der i flere af indsatserne fokus på anvendelse af rollemodeller/backup-personer og diverse former for mentoraktiviteter. Ligeledes er en delt erfaring i flere af de øvrige kortlagte indsatser, at familiearbejde bør indgå som en vigtig og nødvendig del af arbejdet med børn og unge kriminelle. Endelig er en generel erfaring fra flere projekter, at det er meget nyttigt at arbejde med konflikthåndtering og kulturforståelse samt undervisning i sociale kompetencer.

Følgende indsatsområder går således på tværs af de øvrige kortlagte indsatser:

- Idræts- og fritidstilbud for foreningsløse unge,
- Rollemodeller og mentoring,
- Familierettede aktiviteter,
- Konflikthåndtering,
- Undervisning i sociale kompetencer.

Oversigt over kilder

Litteraturen i oversigten er inddelt i fire kategorier:

- **Evalueringer af indsatser:** evalueringer af konkrete indsatser,
- **Forskningsoversigter:** oversigter over forskningsbaseret viden i forhold til kriminelle børn og unge,
- **Generel viden:** informationsmateriale og generel viden om arbejdet med kriminelle børn og unge,
- **Projektbeskrivelser:** deskriptive beskrivelser af konkrete indsatser.

For de evaluerede indsatser, som lever op til de angivne relevanskriterier, er der angivet begrundelse for, hvorfor indsatserne ikke er medtaget i inspirationskataloget. Som det fremgår af oversigten, er den primære årsag til fravalg, at der ikke foreligger dokumentation af indsatsens kriminalitetsforebyggende effekter.

Oversigt over indsatser i inspirationskataloget

Indsatser i inspirationskataloget					
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af undersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling
Børns kriminalitet – Forsøgserfaringer fra en hurtig forebyggende indsats	1997	SFI	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Medium evidens
Etniske opsøger etniske minoriteter	2009	SSP Vejle/Videnscenter for Integration	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Lav evidens
FamilieFokus	2008	Mål- og rammekontoret for børn og familier, Københavns Kommune	Evaluering af indsats	Intervenerende	Medium evidens
HardWork	2008	Mål- og rammekontoret for børn og familier, Københavns Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Medium evidens
Hva' har du gang i?	2006	Det Kriminalpræventive Råd	Evaluering af indsats	Intervenerende	Lav evidens
Jeg håber, I vil lave det igen – Evaluering af en SSP-højskole på Indre Nørrebro	2004	Udviklings- og Formidlingscenter for Børn og unge	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Lav evidens
Kriminalitet, tryghed og indsatser i de første syv kvarterløftsprojekter	2004	SBI	Evaluering af indsats	Organisering	Lav evidens
Kriminalitetsrådgivning – Metodeudvikling i socialt arbejde med kriminelle unge	1999	Center for forskning i socialt arbejde	Evaluering af indsats	Organisering	Medium evidens
Kriminalitetsrådgivning – Metodeudvikling i socialt arbejde med kriminelle unge – Erfaringsopsamling, resultater, fremtidsvisioner	2000	Socialcenter Syd	Evaluering af indsats	Organisering	Medium evidens
Mod en fælles indsats	2006	Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Lav evidens
Resultatevaluering af MST	2006	Jysk Socialforsknings- og Evalueringssamarbejde	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Høj evidens
Sydbyrapporten – Evaluering af et kriminalitetsforebyggende projekt	2001	Sociologisk Analyse	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Lav evidens
Ung i Job – Et kriminalitetsforebyggende SSP-projekt	2007	SSP sekretariatet, Københavns Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Medium evidens
Unge i Centrum	2009	Brøndby Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt forebyggende	Lav evidens

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Albertslundforsøget	2009	Københavns Vestegns Politi	Evaluering af indsats	Generelt fore- byggende	Medium evidens	En generelt forebyggende indsats
Arbejdet med udsatte unge på kost- og efterskoler	2006	Styrelsen for Social Ser- vice/Rambøll Management Consulting	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Medium evidens	Indsatsen er mål- rettet en anden målgruppe
Beats mellem blokkene – et kultur- og dialogprojekt	2009	Albertslunds Boligsociale Center	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Brobygning mellem fritids- og juniorklubben Filippa & Danmarksgård	2008- 2011	Fritids- og junior- klubben Filippa & Danmarksgård	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Det kriminalitetsforebyg- gende arbejde i Ishøj Kom- mune – En evaluering af Sam- lingsteamets aktiviteter	2009	Ishøj Kommune	Evaluering af indsats	Organisering		Anbefalinger til organisering og udvikling af projekter
Det tværsektorielle samråd – en organisatorisk indsats over for kriminelle unge	1992	AKF	Evaluering af indsats	Organisering		Undersøgelsen er delvist for- ældet
En forstærket indsats over for kriminalitetstruede børn og unge – Cockpittet	2001	SFI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
En forstærket indsats over for kriminalitetstruede børn og unge – Fynprojektet	2001	SFI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Indsatsen er rettet mod unge over 15 år der er dømt til ubetin- get fængsel
En forstærket indsats over for kriminalitetstruede børn og unge – Spydspidsen	2001	SFI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
En forstærket indsats over for kriminalitetstruede børn og unge – Århusprojektet	2001	SFI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evi- dens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
Erfaringer med det hidti- dige distriktssamarbejde og holdninger til det fremtidige distriktssamarbejde i Århus Kommune	2007	Århus Kom- mune/COWI	Evaluering af indsats	Organisering		En evaluering af tværfaglig organisering og samarbejde
Erfaringsopsamling vedrø- rende Kroghsgades Skole	2004	Center for Social- faglig Udvikling Århus	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evi- dens	Manglende do- kumentation
Evaluering af den skærpede urinprøvekontrol	2006	Justitsministe- riet – Direktoratet for Kriminalforsor- gen	Evaluering af indsats	Intervene- rende	Medium evidens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
Evaluering af den udvidede politiindsats i Vollsmose	2007	Odense Politi	Evaluering af indsats	Generelt fore- byggende	Lav evidens	Generel præven- tiv indsats
Evaluering af det kriminal- præventive projekt "Kvaglund Indenom"	2007	Esbjerg Kommune	Evaluering af indsats	Intervene- rende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Evaluering af fire ungdoms-sanktionsprojekter	2006	Incitare	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Medium evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Evaluering af gruppebehand-lingen UngeRefleksen	2010	Varde Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Evaluering af Integrations-ministeriets satspulje vedrø-rende særlig indsats for børn og unge	2009	Oxford Research	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Medium evidens	Generel forbyg-gende indsats
Evaluering af konfliktråd	2003	Center for Alter-nativ Samfunds-analyse	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Lav evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Evaluering af organisering af konfliktråd	2006	Rambøll Management Consulting	Evaluering af indsats	Organisering	Lav evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Evaluering af projekt JANUS – behandling af unge krænker	2005	Center for Anvendt Social-psykologi	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Medium evidens	Indsatsen er rette mod en an-den målgruppe
Evaluering af Projekt T-gruppen	2001	Brøndby Kommune, Satellitten (SSP)	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Lav evidens	Manglende dokumentation
Evaluering af SSP Fredensborg	2008	Fredensborg Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Evaluering af særlig indsats over for vold og anden gade-uorden i Odense by	2006	Odense Politi	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Lav evidens	Generel præventiv indsats
Evaluering af undervisnings-materialet TACKLING	2008	Sundhedsstyrel-sen, Center for Forebyggelse	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Lav evidens	Generelt fore-byggende under-visningsmate-riale om forbrug af alkohol, tobak og hash
Evaluering/statusrapport af 'What about' 2009	2009	Fredericia Kommune	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende		Manglende dokumentation
Evalueringsrapport Tværfag-lig indsats i Farum Midtpunkt	2008	Furesø Kommune	Evaluering af indsats	Organisering	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Familierådslagning i Danmark	2003	UFC – Børn og Unge	Evaluering af indsats	Organisering		Manglende dokumentation af effekter
Forstærket indsats over for seksualforbrydelser	2000	Justitsministeri-et – Direktoratet for Kriminalfor-sorgen	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Lav evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Fra gadedreng til lønmod-tager – Evaluering af Projekt Etnisk Indslusning	2003	MHT Consult, Helsingør	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Lav evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Gallerne – Projekt for unge mellem 15 og 18 år i Rødovre kommune	1998	Center for forsk-ning i socialt arbejde	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Lav evidens	Undersøgelsen er delvist forældet

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Hang Out	2005	Ungdomshuset Hang Out/COWI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Jobjagt med jobkontakt – En evalueringsrapport af indsats over for kriminali- tetsruede unge indvandrere, der skal i kontakt med arbejdsmarkedet	2008	Center for Social- faglig Udvikling, Århus Kommune	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Medium evidens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
Kjellerup Kommune – Det danske forsøg med familie- rådslagning	2003	UFC – Børn og Unge	Evaluering af indsats	Organisering		Manglende dokumentation af effekter
Kontingentfrie klubber – Distrikt Nørrebro	2007- 2008	Børne- og Ung- domsudvalget	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Medium evidens	Manglende dokumentation af effekter
MATU-projektet evaluerings- rapport	2001	Institut for Psykologi, Københavns Universitet	Evaluering af indsats	Intervene- rende	Medium evidens	Indsatsen er ret- tet mod en an- den målgruppe
Metoder i indsatsen	2003	UFC – Børn og Unge/CABI	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Indsatsen er ret- tet mod en ældre målgruppe
Mountainbikeprojektet for rodløse unge	2006- 2009	Albertslunds Boligsociale Center	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Nordstjernen – Evaluering af projekt Nordstjernen	1999	UFC – Børn og Unge	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Undersøgelsen er forældet
Ny start – Integration af mar- ginaliserede unge – Erfarin- ger og resultater fra et 2-årigt pilotprojekt i 4 kommuner	2000	Askovgården	Evaluering af indsats	Intervene- rende	Høj evidens	Indsatsen er ret- tet mod en an- den målgruppe
Om forebyggelse af risi- koadfærd – erfaringer fra Ringstedforsøget	2005	Flemming Balvig, Lars Holmberg & Anne-Stina Sørensen	Evaluering af indsats	Generelt fore- byggende	Lav evidens	Generelt forebyggende indsats
Pendlerreporten – Social- pædagogik og kriminelle unge indvandrere	2000	Sociologisk Analyse	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Undersøgelsen er delvist forældet
Politi og tryghed – Forsøg med nærpolti i Danmark	2004	DJØF Forlaget	Evaluering af indsats	Generelt fore- byggende	Lav evidens	En generel præ- ventiv indsats rettet mod en ældre målgruppe
Projekt de vilde unge – en evalueringsrapport	1997	UFC – Børn og Unge	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Lav evidens	Undersøgelsen er delvist for- ældet
Projekt Modning – Evaluering 2008	2007- 08	SSP Sundby Nord/Amager Øst	Evaluering af indsats	Specifikt fore- byggende	Medium evidens	Manglende dokumentation af effekter
Samtale i stedet for vold – Evaluering af et volds- og kriminalitetsforebyggende projekt	1997	Det Kriminal- præventive Råd	Evaluering af indsats	Generelt fore- byggende	Lav evidens	Generelt forebyggende indsats

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Skejby-modellen – Et socialt eksperiment om udtynding af kriminelle – En kvalitativ og kvantitativ evaluering	2006	Justitsmini-steriet	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Høj evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
10-punktsplanen for Indre Nørrebro	2006	Center for Alter-nativ Samfunds-analyse	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Trygt Natteliv – Et præventivt partnerskab	2005	Det kriminal-præventive Råd/ Holstebro Kom-mune	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Lav evidens	En generel præ-ventiv indsats rettet mod en ældre målgruppe
U15 – Evalueringsrapport	2009	Helsingør Lokal-politi og SSPK	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Udsatte børn og unge-politik-ken og distriktssamarbejdet	2007	Århus Kommune	Evaluering af indsats	Generelt fore-byggende	Lav evidens	Manglende dokumentation af effekter
Ungdomssanktionen – en effektevaluering	2009	Justitsministe-riets Forsknings-kontor	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Høj evidens	Indsatsen er rette mod en an-den målgruppe
Ungdomssanktionen i kvalitativ belysning	2005	SFI	Evaluering af indsats	Intervene-rende	Lav evidens	Indsatsen er ret-tet mod en ældre målgruppe
Vilde Hjerter	2006	SSPK Helsingør	Evaluering af indsats	Specifikt fore-byggende	Lav evidens	Indsatsen er mål-rettet en anden målgruppe
Autoritetstro tyrkiske lømler – Et enestående problem, en unik ressource	2002	Social kritik – nr. 80	Forsknings-oversigt			
Er lediggang roden til alt ondt? – Om forsøg med at forebygge kriminalitet blandt børn og unge	1990	KU – Krimina-listisk Institut	Forsknings-oversigt			
Evidensbaseret kriminalpræ-vention – Omtale af nyere rapporter og erfaringer	2005	Nordisk Tids-skrift for Krimi-nalvidenskab	Forsknings-oversigt			
Grib konflikten	2003	Det Kriminal-præventive Råd	Forsknings-oversigt			
Hvad virker i arbejdet med utilpassede unge?	2000	Udryknings-holdet	Forsknings-oversigt			
Metodeanvendelse i kom-munernes forebyggende arbejde med B/U	2002	SFI	Forsknings-oversigt			
Ung til ung som forebyggen-de metode inden for feltet	2003	Center for Ung-domsforskning	Forsknings-oversigt			
Unge i det kriminelle felt	2003	SFI	Forsknings-oversigt			
Unge sociale problemer – en forskningsoversigt	2005	SFI	Forsknings-oversigt			
Alternativer til vold i familien	2004	Center for Social-faglig Udvikling Århus	Generel viden			

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års- tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
An upbringing to violence?	2002	SFI	Generel viden			
Børn og unges fritid i Frederiksberg Kommune	2003	AKF	Generel viden			
Børn og unges fritidsaktiviteter og fritidsønsker i Brøndby Kommune	2000	AKF	Generel viden			
Danskernes udsathed for kriminalitet	2006	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden			
De udsatte, bander, kultur-møder, socialpædagogik	2004	Forlaget Politisk Revy/ Flemming Røgilds	Generel viden			
De utilpassede: Erfaringer fra Udrykningsholdets arbejde	2003	Udrykningsholdet	Generel viden			
Den ungdom!	2006	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden			
Drop afmagten – skab kontakten til usædvanlige unge	1999	Socialministeriet	Generel viden			
Etniske grupper – kriminalitet og forebyggelse	2004	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden			
Etniske minoriteter – Et nyt proletariet?	2005	SFI	Generel viden			
Familiens autoritet skal genoprettes	2003	Socialrådgiveren – nr. 19	Generel viden			
Forebyggelse af kriminalitet i boligområder	2003	SBI	Generel viden			
Forældrenetværk i praksis – Empowerment og socialt gruppearbejde	2007	Academica	Generel viden			
Historier fra den kommunale virkelighed	2004	UFC – Børn og Unge/CABI	Generel viden			
Hvad har du gang i?	2004	Center for Ungdomsforskning	Generel viden			
I den grå zone	2004	Koghs Forlag	Generel viden			
Indsats over for kriminelle unge – en guide	2003	Socialministeriet	Generel viden			
Indsatsen mod ungdomskriminalitet. Betænkning nr. 1508	2009	Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet, Justitsministeriet	Generel viden			
Internationale erfaringer med grupperelateret kriminalitet	2003	SFI	Generel viden			
Kortlægning af kommunernes foranstaltninger til udsatte unge – udviklingen efter anbringelsesreformen	2009	SFI	Generel viden			
Krigsramte børn i eksil	2004	Forlaget KLIM	Generel viden			

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Kvalitet i skolegangen for børn og unge anbragt på socialpædagogiske opholdssteder	2004	Center for Social-faglig Udvikling Århus	Generel viden			
Lokal forebyggelse af kriminalitet – En sammenfatning af idékataloget til det lokale kriminalpræventive samarbejde	2008	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden	Organisering		
Lokal forebyggelse af kriminalitet – idékatalog til det lokale kriminalpræventive samarbejde	2008	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden	Organisering		
MST virker ikke altid	2003	Socialrådgiveren – nr. 19	Generel viden			
Pigeproblemer i kommunerne – en kortlægning	2004	UFC- Børn og Unge	Generel viden			
Psykisk sygdom og kriminalitet	2006	Indenrigs- og Sundhedsministeriet	Generel viden			
Rapport om marginaliserede nydanske børn og unge	2009	Integrationsministeriet	Generel viden			
Rusmiddelundersøgelsen	2003	Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen	Generel viden			
Seje tøser – stakkels piger	2003	Koghs Forlag	Generel viden			
Skoleforsømmelser – et risikosignal	2001	Center for Social-faglig Udvikling Århus	Generel viden			
Tryghed og mangfoldighed i byen – Københavns Kommunes integrationskonference	2008	Københavns Kommune	Generel viden			
Udsatte unge i et landområde	2005	Center for Ungdomsforskning	Generel viden			
Udsatte unges integration på arbejdsmarkedet	2003	UFC – Børn og Unge/Socialministeriet	Generel viden			
Udviklingen i omfang og art af ungdomskriminalitet 1995-2005	2007	Justitsministeriets forskningsenhed	Generel viden			
Udviklingen i omfang og art af ungdomskriminalitet 1999-2008	2010	Justitsministeriets forskningsenhed	Generel viden			
Udviklingsprojekt har givet klubarbejdet nyt perspektiv	2003	UFC – Børn og Unge	Generel viden			
Ungdomskontrakter – Et inspirationshæfte	2001	Det kriminalpræventive Råd/Socialministeriet	Generel viden			
Ungdomskontrakter – Resultater fra en spørgeskemaundersøgelse	2000	Det Kriminalpræventive Råd	Generel viden			

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Unge i byen	2002	Det Kriminalpræ- ventive Råd	Generel viden			
Utilpassedes perspektiver	2002	Sociologisk Analyse	Generel viden			
Bilagsmateriale til Den kriminalpræventive indsats i Københavns Kommune – vurderinger og anbefalinger	2008	LG Insight	Kortlægning			
Den kriminalpræventive indsats i Københavns Kommune – vurderinger og anbefalinger	2008	LG Insight	Kortlægning			
Kriminalpræventiv kortlæg- ning Syd- og Sønderjylland	2009	Syd- og Sønder- jyllands Politi	Kortlægning			
Den Korte Snor Status- rapport sommer 2009	2009	Center for Drift og Udvikling – Børn og Unge, Københavns Kommune	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Fra kulturkonflikt til konflikt- kultur – Kulturhuset Brøndby	2010	Brøndby Kommune	Projekt- beskrivelse	Generelt fore- byggende		
Fædregruppe (delprojekt under SSP Fredensborg)	2008- 2009	SSP Fredensborg	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Opsøgende medarbejder i 'Herfra og Videre' – Endelig helhedsplan, Brøndby Strand	2007	Brøndby Kom- mune og 'De 9' (boligselskaber i Brøndby)	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Perlens Dreng	2010	Netværkskon- toret Brøndby Strand	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Pigeklubben i 'Herfra og Videre' – Endelig helheds- plan, Brøndby Strand	2007	Brøndby Kom- mune og 'De 9' (boligselskaber i Brøndby)	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
SSP Årsrapport 2006 Glad- saxe – Opfør dig ordentligt!	2007	Gladsaxe Kommune	Projekt- beskrivelse	Intervene- rende		
SSP Årsrapport 2006 Glad- saxe – Outsiderne 2	2007	Gladsaxe Kommune	Projekt- beskrivelse	Intervene- rende		
SSP Årsrapport 2006 Glad- saxe – Værestedet Høje Gladsaxe	2007	Gladsaxe Kommune	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Tranens Dreng i 'Herfra og Videre' – Endelig Helheds- plan, Brøndby Strand	2007	Brøndby Kom- mune og 'De 9' (boligselskaber i Brøndby)	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Virtuelt forældrenetværk i Fredensborg, Ansøgning til Trygfonden	2008	Fredensborg Kommune	Projekt- beskrivelse	Generelt fore- byggende		
Zonen – et projekt bygget på relationspædagogik	2009	Frederikssund Kommune	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		

Oversigt over yderligere kilder i kortlægningen						
Titel	Års-tal	Udgiver/ projektholder	Type af un- dersøgelse	Type af indsats	Effekt- måling	Årsager til fravalg
Årsrapport Dommervagts- projekt 2007/2008	2009	Den Sociale Døgnvagt, Københavns Kommune	Projekt- beskrivelse	Specifikt fore- byggende		
Evaluerings af Børne- og forældreguide i Blokland	2009	Afdelingsbesty- relsen i Blokland	Statusrapport	Specifikt fore- byggende		
Gadehjørnet Esbjerg	2010	Esbjerg Kommune	Statusrapport	Specifikt fore- byggende		
GADETEAM	2008- 2009	Københavns Kommune	Statusrapport	Specifikt fore- byggende		
Projekt for store tosprogede piger i Brøndby Strand/ Pigeklubben	2008	Brøndby Kommune	Statusrapport	Specifikt fore- byggende		
SSP Årsrapport 2007 Gladsaxe: Clock Work Orange	2008	Gladsaxe Kommune	Statusrapport	Intervene- rende		
SSP Årsrapport 2008-09 Gladsaxe	2009	Gladsaxe Kommune	Statusrapport	Specifikt fore- byggende		

Bilag 1: Skabelon til udarbejdelse af forandringsteori

